DELEGAŢIA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÎN S-A ÎNAPOIAT ÎN CAPITALĂ

La sosire, pe aeroportul Băneasa

În ziua de 16 martie s-a înapoiat în Capitală delegaţia Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn, alcătuită din tovarăşii Ion Gheorghe Maurer, conducătorul delegaţiei, Emil Bodnăraş, Nicolae Ceauşescu şi Chivu Stoica, membri ai Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn.

După cum s-a relatat în presă, la 2 martie, delegaţia C.C. al P.M.R. a sosit la Pekin, într-o vizită prietenească, la invitaţia Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez.

Între 3—10 martie au avut loc la Pekin convorbirile dintre delegaţia Partidului Muncitoresc Romîn şi delegaţia Partidului Comunist Chinez. Din partea română, la convorbiri au participat tovarăşii : Ion Gheorghe Maurer, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., conducătorul delegaţiei, Emil Bodnăraş, Nicolae Ceauşescu şi Chivu Stoica, membri ai Biroului Politic al C.C. al P.M.R. — membrii delegaţiei. Din partea chineză, la convorbiri au participat tovarăşii : Liu Şao-ţi, vicepreşedinte al C.C. al P.C. Chinez, conducătorul delegaţiei, Den Siao-pin, secretar general al C.C. al P.C. Chinez, Pin Cijen, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez, Kan Şen, membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez — membrii delegaţiei. Cele două părţi au făcut un schimb de păreri asupra problemelor de interes comun. Convorbirile s-au desfăşurat într-o atmosferă prietenească.

În ziua de 10 martie, tovarăşul Mao Tze-dun, preşedintele Comitetului Central al P.C. Chinez, a avut o întîlnire în palatul Adunării Populare cu delegaţia C.C. al Partidului Muncitoresc Romîn. În seara zilei de 10 martie, tovarăşul Mao Tze-dun a oferit un dineu în cinstea delegaţiei C.C. al P.M.R. ; în ziua de 11 martie, tovarăşul Ion Gheorghe Maurer a oferit un dineu în cinstea delegaţiei P.C. Chinez.

Între 12—14 martie, delegaţia C.C. al P.M.R. a făcut o vizită în R.P.D. Coreeană, la invitaţia C.C. al Partidului Muncii din Coreea.

La Phenian a avut loc un schimb de păreri între delegaţia Partidului Muncitoresc Romîn şi delegaţia Partidului Muncii din Coreea. Din partea română au participat : tovarăşii Ion Gheorghe Maurer, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.R., conducătorul delegaţiei, Emil Bodnăraş, Nicolae Ceauşescu şi Chivu Stoica, membri ai Biroului Politic al C.C. al P.M.R., membri ai delegaţiei. Din partea coreeană au luat parte : tovarăşii Kim Ir Sen, preşedintele Comitetului Central al P.M.C., conducătorul delegaţiei, Pak Kim Ciol, Kim Cian Man şi Li Hio Sun, membri ai Biroului Politic şi vicepreşedinţi ai Comitetului Central al P.M.C., membri ai delegaţiei.

Cele două delegaţii au avut un schimb de păreri în problemele întăririi prieteniei dintre cele două partide şi ţări, solidarităţii lagărului socialist şi unităţii mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale. Discuţiile s-au desfăşurat într-o atmosferă prietenească.

Înapoindu-se de la Pekin şi Phenian, delegaţia Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn a sosit, în ziua de 14 martie, la Gagra, pentru a avea întrevederi cu tovarăşul N. S. Hruşciov, prim-secretar al C.C. al P.C.U.S.

La 15—16 martie, la Gagra au avut loc întîlniri între tovarăşul N. S. Hruşciov, prim-secretar al C.C. al P.C.U.S., şi delegaţia Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn, în frunte cu tovarăşul Ion Gheorghe Maurer. La întîlniri au participat din partea C.C. al P.M.R. tovarăşii Emil Bodnăraş, Nicolae Ceauşescu, Chivu Stoica, membri ai Biroului Politic al C.C. al P.M.R. Din partea C.C. al P.C.U.S. au participat tovarăşii A. I. Mikoian, membru al Prezidiului C.C. al P.C.U.S., V. P. Mjavanadze, membru supleant al Prezidiului C.C. al P.C.U.S., I. V. Andropov, secretar al C.C. al P.C.U.S.

Reprezentanţii celor două partide au făcut un schimb de păreri în probleme care prezintă interes reciproc. În cursul convorbirilor s-a acordat o atenţie deosebită problemelor legate de lupta pentru întărirea unităţii şi coeziunii ţărilor socialiste, a mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale pe baza principiilor marxism-leninismului şi internaţionalismului proletar.

Întîlnirile s-au desfăşurat într-o atmosferă de prietenie frăţească şi cordialitate.

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

NICOSIA

O nouă etapă

De duminică, în Cipru, domnește o oarecare liniște. După cum relatează agențiile de presă, nu au mai avut loc ciocniri sîngeroase. La Nicosia, în zona care desparte cartierele grec și turc, trecătorilor li s-a oferit chiar un spectacol neobișnuit. În acea porțiune denumită „țară a nimănui" — între două șiruri de sîrmă ghimpată, s-a instalat fanfara parașutiștilor britanici. Au fost spectatori de-o parte și de alta a barierelor... Sosirea primului contingent de trupe canadiene, care fac parte din forțele internaționale ale O.N.U. în Cipru (din ele vor mai face parte unități irlandeze, suedeze precum și trupele engleze aflate pe insulă) a constituit un factor ce a contribuit la calmarea momentană a spiritelor.

În situația la care s-a ajuns, forțele internaționale pot contribui, fără îndoială, la îmbunătățirea situației. Acțiunea forțelor O.N.U. se exercită însă numai asupra **efectelor** unei situații și nu asupra **cauzelor** generatoare ale crizei. Or, după cum remarca și *New York Times*, „această cauză rezidă în aspirațiile care necesită o revizuire a constituției în vederea stabilirii unei guvernări eficace, fondată pe o majoritate, fără punerea în primejdie a independenței Ciprului și fără amenințarea minorității turce".

Modul în care s-a ajuns la constituirea forței internaționale a O.N.U. demonstrează că soluțiile veritabile și durabile trebuie găsite în domeniul adoptării unor măsuri politice și nu militare. După cîteva săptămîni în care se părea că pe insulă se reinstaurase calmul, au reizbucnit ciocnirile între cele două comunități, iar relațiile dintre statele care se interesează de această problemă s-au încordat pînă la un punct extrem de primejdios. Rezoluția din 4 martie a Consiliului de Securitate a fost interpretată în mod diferit de părțile în cauză. Săptămînalul londonez *Economist* atrăgea atenția că „rezoluția Consiliului de Securitate a contribuit să se dea oarecare satisfacție celor două părți: turcilor prin referirea la acordurile din 1960 și grecilor prin invocarea articolului 2 al Cartei O.N.U. care interzice țărilor membre de a amenința cu forța integritatea teritorială și independența statelor. Cipriotii turci au interpretat-o ca o respingere a tentativei grecești de revizuire a tratatelor de garanție iar cipriotii greci au declarat că rezoluția recunoaște că este inevitabil să se pună capăt statutului insulei".

Interpretării diferite a rezoluției i s-au adăugat noile ciocniri puse la cale de elementele extremiste. În Grecia și Turcia atmosfera a început, de asemenea, să se încingă în ciuda noului apel făcut de U Thant pentru calmarea spiritelor și traducerea în viață a hotărîrilor destinate să ajute la normalizarea situației din Cipru. Săptămîna trecută, guvernul turc a adresat o notă guvernului cipriot; întreaga răspundere pentru incidente era pusă pe seama comunității grecești. În notă se afirma apoi intenția guvernului turc de a face uz, în mod unilateral, de dreptul său de intervenție prevăzut în tratatele din 1960. Premierul turc a declarat apoi că „dacă condițiile noastre (cuprinse în sus-amintita notă — n.n.) nu produc nici o reacție în rîndul grecilor din insulă, vom debarca". Referirile agențiilor de presă la pregătirile militare desfășurate în porturile turcești au contribuit la sporirea îngrijorării opiniei publice. Sintetizînd atitudinea guvernului său față de evoluția situației, ministrul de externe al Greciei, Kostopoulos, a declarat: „Guvernul grec se menține cu fermitate la hotărîrea sa de a reacționa în mod decisiv, cu toate mijloacele sale, față de orice acțiune unilaterală în Cipru a Turciei". La rîndul său, președintele Makarios preciza: „Vom respinge orice agresiune cu hotărîre și curaj, gata să sacrificăm ultimul om pentru libertatea noastră". Pregătirilor militare turcești li s-a răspuns prin punerea trupelor grecești în stare de alarmă generală.

Din fericire, atunci cînd se părea că evenimentele pot evolua într-o direcție extrem de periculoasă, convocarea Consiliului de Securitate, la cererea reprezentantului Ciprului, a permis deschiderea unei noi reprize de întrevederi și discuții. Rațiunea și-a spus și de această dată cuvîntul. Chemarea adresată Consiliului de Securitate de a înlătura primejdia care amenință Ciprul și de a impune îndeplinirea hotărîrilor anterioare de către părțile interesate a găsit ecou. Rezoluția (elaborată de Bolivia, Brazilia, Coasta de Fildeș, Maroc și Norvegia) care cheamă toate statele ca, în conformitate cu obligațiile ce decurg din Carta O.N.U., să se abțină de la orice acțiune care să constituie o primejdie pentru suveranitatea Ciprului, pacea și securitatea internațională, a fost adoptată în unanimitate.

În principiu, mandatul forțelor internaționale ale O.N.U. se limitează la trei luni. Misiunea lor constă în împiedicarea unor noi ciocniri puse la cale de elementele extremiste. Se naște întrebarea dacă această perioadă va fi rațional folosită pentru adunarea părților interesate în jurul mesei verzi a tratativelor. Rodnicia viitoarelor negocieri va fi determinată, în bună măsură, de conținutul propunerilor care vor fi făcute precum și de scopurile urmărite de participanți.

Nu se poate trece cu vederea faptul că și în momentul de față continuă să fie luate în considerare, în unele capitale occidentale, soluții care nu țin seama de realități. Nu ne vom referi, deocamdată, la sugestiile iarăși repetate privind scindarea Ciprului. Există însă și alte propuneri care urmăresc, pe o cale mai ocolită, ignorarea aspirațiilor clar exprimate pînă acum de guvernul cipriot. Acum cîteva zile *France Presse* semnala că „unii diplomați au în vedere un amplu compromis la capătul căruia marile puteri occidentale, după ce-și vor fi oferit bunele lor oficii pentru favorizarea unei reglementări politice între cele două comunități politice ale insulei, ca și între Atena și Ankara, să obțină de la arhiepiscopul Makarios adeziunea Ciprului la alianța atlantică". S-ar părea, deci, că numai în acest cadru s-ar depune eforturi de către unele cercuri diplomatice apusene pentru găsirea unei soluții politice.

În afara acestora mai pot fi semnalate unele propuneri occidentale aparținînd unor cercuri neimplicate dar interesate în evoluția problemei cipriote. Potrivit agențiilor occidentale, surse oficiale franceze vorbesc despre studierea unor propuneri proprii. Printre soluțiile întrevăzute se citează: transferarea insulei către Grecia, însoțită de un statut garantat pentru minoritatea turcă; împărțirea insulei între Grecia și Turcia; transferarea Ciprului către Grecia și strămutarea minorității turce într-o altă insulă pe care Grecia ar ceda-o în schimb Turciei. Aceleași surse afirmă că generalul de Gaulle este de părere că actualul statut al Ciprului, stabilit la Zürich și Londra în 1959 și 1960, este inaplicabil și trebuie să fie înlăturat.

De bună seamă că pentru soluționarea problemei cipriote pot fi luate în con-

O stradă din orașul cipriot Ktima, după ciocnirile dintre turci și greci.

siderație diferite căi și metode. Pentru moment, esențialul constă în restabilirea liniștei și îmbunătățirea relațiilor dintre statele implicate. Deosebit de important este însă încetarea oricărui amestec exterior. În acest sens, președintele Makarios declara unui săptămînal belgian: „Aș accepta o revenire la «statu-quo»-ul care exista în insulă între cele două comunități înainte de evenimentele din decembrie, deși nu se poate uita că defectele constituției noastre sînt acelea care ne-au dus unde ne aflăm. În realitate cerem numai ca integritatea țării noastre să fie respectată, să nu mai existe influențe străine pentru rezolvarea problemelor noastre interne și, astfel, sîntem gata să acceptăm ca minoritatea turcă să facă uz de dreptul ei strict de control. Într-adevăr, este evident faptul că nu se va ajunge niciodată, numai pe aceste baze, să se restabilească ordinea și liniștea în țară. Constituția noastră, așa cum este, va determina cu repeziciune noi ciocniri. Totuși, se poate încerca..."

Îndoiala cu privire la precaritatea modalităților întrevăzute pînă acum este justificată. Prezența forțelor internaționale sau revenirea la «statu-quo» nu rezolvă cauzele fundamentale ale crizei cipriote.

Eugen PHOEBUS

PARIS

Președintele de Gaulle în Mexic

Sub un cer albastru pe care strălucea un soare radios, generalul de Gaulle a coborît pe aeroportul din Ciudad de Mexico, dominat de renumitul munte Popocatapetl, și l-a salutat pe președintele Lopez Mateos, în timp ce o sută de „mariachis" (muzicanți împodobiți cu clasicele sombreros) interpretau la viori, ghitare și trompete „La vie en rose" iar 462 de cadeți ai colegiului militar, îmbrăcați în negru și cu fireturi purpurii, prezentau onorurile militare. După ce au răsunat imnurile naționale, președintele Republicii Franceze a parcurs distanța dintre aeroportul din Ciudad de Mexico și piața Zocalo (Piața Constituției) trecînd prin mulțimea de mexicani care aplaudau și fluturau pancarte cu cuvinte de bun-venit și presărau tone de confetii multicolore de-a lungul celor 10 kilometri ai șoselei Paseo de la Reforma, Champs Elisées-ul capitalei Mexicului.

Ciudad de Mexico s-a pregătit de cîteva săptămîni pentru această primire deosebită, deoarece este prima oară cînd un șef al statului francez calcă pe pămîntul Americii Latine. Este de asemenea prima oară cînd șeful unui stat străin se adresează mexicanilor în limba lor națională și tot pentru prima oară cînd un militar străin vorbește mulțimii din Ciudad de Mexico de la balconul prezidențial al Palatului Național din Piața Constituției, dominată de statuia celebrului Simon Bolivar.

Dar, dincolo de fastul cu care a fost primit președintele Republicii Franceze, se desprinde, bineînțeles, semnificația acestei vizite într-una din principalele țări ale Americii Latine — vizită care reprezintă de altfel preludiul la călătoria pe care o va efectua președintele de Gaulle la toamnă în Brazilia și în alte țări vecine. *Le Monde* aprecia: „Mexicanii salută acum în primul rînd pe aliatul reticent al Washingtonului".

Pentru opinia publică franceză este evident că Statele Unite sînt destul de rezervate. Ziarul *Paris Presse*, de pildă, apreciază că „pentru americani această vizită este un fel de sfidare", iar ziarul *Combat* scrie că „Franța și Statele Unite s-au angajat în meciul lor american".

Trebuie reamintit, de asemenea, că semnificația călătoriei sale în Mexic a fost sugerată în propunerile pe care generalul de Gaulle le-a făcut în timpul conferinței de presă din 31 ianuarie: „Franța, a spus atunci de Gaulle, poate să se îndrepte spre alte țări, care ar dori să se asocieze cu noi în lupta lor pentru progres și să ia parte la tot ceea ce reprezintă Franța".

Atingem aici, se pare, o latură esențială a problemei; și, în legătură cu aceasta, nu este inutil să reamintim ceea ce reprezintă schimburile franco-mexicane și prezența franceză în această țară de 37 milioane locuitori, al cărei nivel de creștere demografică este de 3,7 la sută pe an.

În ce privește primul punct putem remarca, de la bun început, că Franța este al șaptelea client al Mexicului în lume și al patrulea în Europa. În 1961—1963 exporturile franceze în Mexic, ridicîndu-se de la 135 la 182 milioane de franci, au crescut cu 35 la sută. Importurile din Mexic, practic, s-au dublat, ridicîndu-se de la 80 la 159 milioane de franci. Fără îndoială că dorința guvernului mexican de a diversifica schimburile sale cu străinătatea nu poate să omită faptul că partea Statelor Unite în comerțul exterior al Mexicului, pe care îl dominau aproape absolut după ultimul război, se micșorează an de an (ea reprezintă încă în prezent puțin mai mult de două treimi), iar această evoluție avantajează țările europene. Importurile franceze provenind din Mexic au constat, în 1963, în proporție de 71 la sută din bumbac brut. La acest produs, Mexicul este al doilea furnizor al Franței, după Statele Unite. Exporturile franceze, în schimb, cuprind o gamă foarte diversă: produse chimice și metalurgice, produse farmaceutice, automobile, diferite mașini și utilaje. Trebuie să adăugăm la aceasta creditul de 150 milioane de dolari acordat Mexicului de către Franța în iunie 1963, în timpul vizitei pe care a făcut-o președintele Mateos la Paris. Acest credit a deschis noi debușeuri pentru utilajul industrial francez. Franța pregătește instalarea a două complexe petrochimice, reprezentînd o investiție de 40 milioane de franci.

În ce privește realizările franceze din Mexic se pot cita: participarea la modernizarea rețelei feroviare, finanțarea construcției și utilării industriale a barajului Infienillo, și a altor sute de linii de înaltă tensiune, utilarea industrială a rafinăriei de la Mazatlan, înzestrarea cu radar a aeroportului internațional din Ciudad de Mexico etc.

Pentru industria franceză de utilaj, Mexicul oferă deci apreciabile posibilități de desfacere și poate să constituie pentru întreaga Americă Latină un exemplu interesant de urmat, un fel de vitrină publicitară pentru economia franceză în emisfera sud-americană.

În timpul colocviului franco-mexican care a avut loc la Paris, în luna mai anul trecut, mai mulți participanți au precizat ceea ce așteaptă Mexicul de la ajutorul străin. Acest ajutor, au subliniat ei, trebuie să fie acordat în funcție de planul de dezvoltare, în funcție de un criteriu economic stabilit în mod științific și nu de operații izolate de propagandă. De aceea, conducătorii și economiștii mexicani consideră, de cele mai multe ori, că „Alianța pentru progres" nu este de natură să amelioreze decît încrederea în sine a americanilor din nord.

Ziarul *Le Monde* releva recent, în legătură cu aceasta, declarațiile economistului mexican Navarette: „în 1960 Statele Unite au investit mai mult de un miliard de dolari dar în ce privește caracterul productiv al acestor investiții, comentariile sînt amare: circuitul este aproape închis între ajutor, pe de o parte, și societățile americane private, pe de altă parte".

Desigur, problemele economice în legătură cu care sînt previzibile acorduri largi între Franța și Mexic nu împiedică existența anumitor divergențe în domeniul politic — de exemplu în legătură cu recunoașterea Chinei populare de către Franța, cu toate că Mexicul are relații comerciale destul de active cu China populară, sau în legătură cu diseminarea armelor nucleare, Mexicul opunîndu-se răspîndirii acestor arme. Aceste puncte divergente nu limitează însă importanța călătoriei lui de Gaulle în Mexic. Cercurile oficiale americane, deși se străduiesc să descopere și calități acestei călătorii, — după cum scria *New York Times* „Statele Unite întîmpină favorabil ideea unei creșteri a schimburilor dintre America Latină și Europa occidentală" — nu uită că problemele concurenței și rivalității pentru găsirea unor noi piețe ca și pentru recucerirea celor ocupate de alții sînt tot mai acute. Acest lucru îl sugerează *New York Times* în același articol: „Președintele Johnson a admis că Alianța pentru progres nu a fost pînă în prezent încununată de succes, fapt datorat după părerea lui încetinelii cu care sînt efectuate unele reforme necesare în America Latină. Actuala vizită a lui de Gaulle în Mexic, ca și cea din toamnă în America Latină, ar putea să declanșeze inițiativele pe care noi le dorim. Este mai bine să nutrim speranțe în acest sens decît să ne temem de mai rău".

Într-un raport către Chase Manhattan Bank, al cărei președinte este, David Rockefeller scrie: „Din punct de vedere economic, Mexicul este țara cea mai puternică din America Latină. În ultimul timp, în această țară se dezvoltă un climat favorabil capitalurilor străine". Reflecție interesantă, atît pentru unii cît și pentru alții, dacă ținem seama că Statele Unite au realizat în Mexic, în 1963, investiții reprezentînd 70 la sută din totalul investițiilor externe. Cotidianul cercurilor de afaceri franceze *l'Information* consideră în consecință: „Francezii dețin deja poziții importante în Mexic (uzinele Renault, de exemplu, sau în petrol). Dacă ținem seama însă că ei se află în urma vest-germanilor, care nu ocupă decît locul cinci în rîndul fur-

nizorilor Mexicului, se poate spune că francezii «abia au sosit în țară»".

Vom încheia aceste cîteva date prin comentariul făcut de ziarul *Combat* a doua zi după sosirea lui de Gaulle la Ciudad de Mexico : „Chiar în momentul în care generalul de Gaulle afirma că nici o doctrină și nici un interes nu opune Mexicul Franței, președintele Johnson reamintea că forța Statelor Unite ale Americii este la dispoziția statelor Americii Latine în cadrul «Alianței pentru progres». Paralelismul este sesizabil. Simțindu-se mai mult sau mai puțin jenați sistematic de gaullism, americanii sînt gata să considere drept insulte cele mai neînsemnate cuvinte ale Elyseului, chiar dacă este vorba de o propunere amicală de cooperare. Generalul de Gaulle și-a asumat sarcina de a stabili un curent solid de interese politice și economice între Franța și o anumită parte a lumii. Pentru a reuși, de Gaulle dispune de un atù moral esențial : virginitatea raporturilor dintre statele latino-americane și Franța. Dar, conchide *Combat*, el nu dispune de o putere economică, financiară și militară capabilă să contrabalanseze influența americană."

Georges DASCAL

Paris, 17 martie

Alegerile cantonale

În general, la fiecare consultare populară de oarecare importanță, guvernul pune în funcțiune un serviciu special, care se intitulează „serviciu civic" destinat să-i cheme pe alegători la vot. De data aceasta, „serviciul civic" nu a intervenit decît cu multă discreție și, atît la radio cît și la televiziune, a avut în cursul alegerilor cantonale apariții destul de modeste. Intenția autorităților era ca alegerile cantonale să fie situate pe un plan pur administrativ. Aceasta deoarece consilierii generali își au reședința în capitalele departamentelor, iar funcțiile lor, în aparență mai puțin concrete, permit populației să-și formuleze direct doleanțele. În măsura în care acești consilieri generali, aleși prin vot, reprezintă unul din atributele democrației franceze, este ușor de înțeles pentru ce proiectele guvernamentale de reformă administrativă urmăresc să suprime aceste funcții, înlocuindu-i pe consilieri prin funcționari desemnați de către puterea centrală.

Acesta este cadrul în care se situează recentele alegeri cantonale care nu afectează de altfel decît jumătate din populația Franței, deoarece jumătate din consilierii generali ai cantoanelor sînt aleși (sau realeși) la intervale de 6 ani prin scrutin uninominal în două tururi. Cu alte cuvinte, pentru a fi ales într-un singur tur de scrutin, un candidat trebuie să dispună de o majoritate absolută, în caz contrar declarîndu-se balotaj. Evident, aceasta îi descurajează pe alegătorii care nu sînt siguri de posibilitatea candidatului lor de a-și asigura majoritatea de la primul tur de scrutin. De aici provine procentajul considerabil de abțineri (48 la sută) înregistrat la primul tur de scrutin.

Un vechi adagiu electoral spune că la primul tur de scrutin se alege și se numără, iar la al doilea se fac eliminările. Dintre toate partidele politice, partidul comunist a fost singurul care a prezentat la primul tur de scrutin candidați în toate cele 1 500 de cantoane ale Franței. Față de 50 de consilieri generali comuniști al căror mandat expiră, partidul comunist nu a avut în primul tur de scrutin decît 39 de aleși ; SFIO (anterior — 271 de consilieri generali) a avut 154 ; radicalii, care avuseseră 288 de consilieri, aveau după primul tur de scrutin 151, iar U.N.R. avea 62 de consilieri aleși (la alegerile precedente 90).

Acolo unde s-a produs balotaj, alegătorii s-au prezentat a doua oară la vot în număr mai mare decît la primul tur de scrutin, deoarece de data aceasta jocul devenise mai interesant ; astfel, în urma înțelegerilor privitoare la retragerile reciproce asupra cărora s-au încheiat convenții la nivelul departamentelor au fost aleși încă 34 de consilieri comuniști, 68 de socialiști, 38 de radicali, 7 reprezentanți ai P.S.U. (Partidul Socialist Unit) și 26 de consilieri M.R.P. și independenți, care au reușit să-i învingă în cantoanele respective pe candidații U.N.R.

Această tactică a permis așadar înfrîngerea a 139 de candidați gaulliști, printre care un ministru, 19 deputați, doi senatori și cîțiva primari ai unor mari orașe. Unitatea forțelor democratice și-a dovedit din plin eficacitatea deși au existat și cîteva cazuri în care U.N.R. a reușit să provoace disensiuni în rîndul candidaților partidelor democratice.

Alianțele realizate pe plan local au avut un caracter politic ; pentru a fi durabile, consecințele acestui fapt vor trebui să beneficieze și de un program comun al forțelor democratice. Întărirea pozițiilor partidelor aflate în opoziție își are importanța ei, mai ales situînd acest fapt în perspectiva viitoarelor alegeri prezidențiale.

Charles HAROCHE

Paris, 17 martie

REFLECTOR

Fostul premier Harold Macmillan a anunțat că nu va mai candida în alegerile de anul acesta. Partidul conservator a hotărît ca în circumscripția Bromley din comitatul Kent, al cărei deputat fusese Macmillan, să candideze John Hunt, agent de bursă și primar al comunei Bromley.

■

James Hoffa, liderul sindicatului lucrătorilor din transporturile auto, a fost condamnat de tribunalul din Chatanooga (statul Tennesee) la opt ani închisoare și 10 000 dolari amendă pentru încercarea de a corupe juriul care urma să se pronunțe în procesul care-i fusese intentat de autoritățile federale cu doi ani în urmă. Sindicatul condus de Hoffa a fost exclus din AFL-CIO (Uniunea sindicatelor americane) în 1957, pe motivul corupției conducerii. În același an, Robert Kennedy, pe atunci senator și membru al unei comisii de anchetă a Senatului american (comisie care a constituit de asemenea obiectul unor încercări de corupere), a hotărît să acorde o atenție specială cazului Hoffa.

Condamnat pentru prima dată, James Hoffa, care urmează să se prezinte sub o altă învinuire la 27 aprilie în fața unui tribunal din Chicago, a declarat că va face apel. În cazul în care sentința va rămîne definitivă, se apreciază că lui Hoffa îi va fi greu, dacă nu imposibil, să păstreze, din închisoare, controlul asupra sindicatului lucrătorilor din transporturile auto. În cazul în care în conducere se vor produce schimbări, este probabil ca sindicatul să fie reprimit în AFL-CIO ; „Simpatizăm sindicatul, însă fără Hoffa", a declarat Walther Reuther, unul din liderii acestei uniuni.

In Federația Malayeză a început campania electorală. Alegerile vor avea loc la 25 aprilie.

■

La invitația președintelui de Gaulle, regele Hussein va sosi într-o vizită oficială în Franța la începutul lunii noiembrie.

■

In cursul lunii aprilie, ministrul de externe al Australiei, sir Garfield Barwick, va vizita mai multe capitale europene pentru a discuta „probleme de interes comun".

■

Președintele Leopold Senghor a conferit Ordinul Național al Senegalului, cu rang de comandor, lui Hubert Beuve-Méry, directorul cotidianului francez Le Monde.

■

Romulo Betancourt, al cărui mandat prezidențial a expirat zilele acestea, și-a exprimat neîncrederea în șansele succesorului său Raul Leoni de a forma un guvern stabil, dezaprobînd modul în care a fost alcătuită coaliția guvernamentală. Betancourt va face o serie de vizite în Europa, Orientul Mijlociu precum și în S.U.A., unde a fost invitat de președintele Johnson.

■

După cum anunță săptămînalul France Observateur, în S.U.A. este în curs de elaborare un proiect de lege prelungind durata școlarizării obligatorii ; aceasta cu scopul de a scădea numărul cererilor de locuri de muncă pentru tineri. Este semnificativ faptul că acest proiect nu este elaborat de specialiști în problemele educației ci de un grup de experți aparținînd Ministerului Muncii.

STOCKHOLM

Conferința „Nordul – zonă denuclearizată"

În cadrul marii manifestații împotriva cursei înarmărilor nucleare, de la Bruxelles, din 16 martie, au demonstrat și 600 de tineri vest-germani.

Conferința „Nordul — zonă denuclearizată" — care a avut loc la 14 și 15 martie la Stockholm, era menită să sublinieze că ideea de a declara țările nordice zonă denuclearizată nu trebuie considerată „înmormîntată", ci că ea trebuie să constituie țelul unor susținute eforturi comune.

Unele ziare scandinave și unele personalități politice de diferite orientări au căutat, în ultima vreme, să susțină părerea că nu ar fi cazul să se discute propunerea de instituire a unei zone a păcii în Nordul Europei, întrucît această idee ar fi fost respinsă de celelalte țări nordice, în afara Finlandei.

Conferința care a avut loc la Stockholm a urmărit să demonstreze, în primul rînd, că lucrurile nu stau de loc așa. A reieșit limpede că, deși celelalte guverne nordice în afară de cel finlandez, nu au sprijinit activ inițiativele privind constituirea acestei zone denuclearizate, ele nu au luat o atitudine negativă față de această propunere. Acest fapt a fost ilustrat, printre altele, de declarația făcută în decembrie 1963 de ministrul suedez al afacerilor externe, Nilsson, declarație care permitea să se constate că deși au fost formulate condiții în ce privește constituirea zonei denuclearizate, ideea nu a fost respinsă în principiu. Trebuie constatat de asemenea că în cursul discuțiilor care au avut loc la 11 martie în Parlamentul suedez, fostul ministru al afacerilor externe Unden — care în 1961 a prezentat la O.N.U. o inițiativă privind zonele denuclearizate — a constatat că nu trebuie să se spună că ideea în sine ar fi respinsă. La fel, președintele Comisiei pentru afacerile externe, Sandler, a remarcat că dacă conferința pentru dezarmare de la Geneva înregistrează progrese s-ar putea reveni la această chestiune.

Mai există și alt motiv pentru care Conferința de la Stockholm a luat caracterul unei demonstrații în favoarea ideii denuclearizării. La Adunarea Consiliului Nordic care a avut loc recent la Stockholm (am făcut o relatare despre această adunare în nr. 9/1964 al revistei *Lumea*) o inițiativă în favoarea constituirii unei zone denuclearizate în nordul Europei, prezentată de partidul danez al stîngii radicale nu a fost luată în discuție deoarece s-a considerat că discutarea unor probleme de politică externă nu intră în atribuțiile Consiliului.

Cu prilejul Conferinței „Nordul — zonă denuclearizată", s-a căutat să se pună această chestiune în discuție publică. Deputatul finlandez Veikko Svinhufvud, care a fost oratorul principal la Conferința de la Stockholm (el este fiul lui P. E. Svinhufvud, președintele conservator al Finlandei de după 1930), a remarcat în discursul său: „Întrucît această problemă vitală, comună întregului nord, nu a fost pînă acum tratată amănunțit la nivelul țărilor nordice, și aceasta din diferite motive, avem acum dreptul și justificarea deplină să explicăm, cu seriozitate și fără patimă, afirmațiile și argumentele prezentate contra și pentru propunerile lui Unden și Kekkonen".

Deputatul Svinhufvud este membru al grupului parlamentar al partidului agrarian finlandez, din rîndurile căruia a făcut parte, înainte de a deveni șeful statului, președintele Kekkonen, și care de ani de zile deține puterea în țara sa. Au participat la Conferința de la Stockholm și alți doi deputați ai acestui partid, unul dintre ei fiind Matti Kekkonen, fiul președintelui Urho Kekkonen. La conferință erau reprezentate de altfel oficial mai multe partide finlandeze: partidul popular suedez, partidul democrat popular, precum și grupul parlamentar al partidului social democrat și al Uniunii social democrate. La Conferința de la Stockholm au luat parte, de asemenea, reprezentanți ai mai multor organizații politice ale tineretului, precum și zeci de reprezentanți ai mișcării sindicale. Studenții Universității din Helsinki au fost, de asemenea prezenți prin membrii mai multor asociații politice studențești.

Reprezentanții suedezi, norvegieni și danezi au fost în general persoane particulare. Suedezul Göte Jakobsson a vorbit despre aspectele militare ale problemei armelor nucleare, conferențiarul universitar norvegian Torkel Opsahl a vorbit despre aspectele ei juridice, iar ziaristul danez Viggo Knudsen despre aspectele ei morale. Mai multe organizații internaționale pentru pace și-au trimis observatori și în această calitate au participat și reprezentanți ai mai multor agenții de presă și ziare.

După părerea conferinței faptul actual că țările nordice nu au arme nucleare ar trebui permanentizat pe baza unui tratat sau a unei declarații comune. Constituirea unor zone denuclearizate este, poate, singura posibilitate de a efectua progrese către dezarmare și această posibilitate trebuie folosită. Pentru moment nu este important dacă se va merge înainte potrivit propunerii lui Kekkonen cu privire la crearea unei asemenea zone în regiunea strict nordică, sau potrivit altor inițiative, ca de pildă cea a lui Unden, care se referă la o regiune europeană mai largă. Principalul este să se realizeze progrese.

În rezoluția Conferinței „Nordul — zonă denuclearizată" guvernele celor patru țări nordice sînt chemate să înceapă fără întîrziere tratative în vederea realizării acestui țel. Planul ar putea fi realizat pe etape. În primul rînd va trebui să se ajungă la un acord ca actuala situație de denuclearizare să nu se schimbe; în al doilea rînd ar urma să se constituie un organism nordic pentru studierea condițiilor în vederea creării zonei denuclearizate; în al treilea rînd ar urma crearea acestei zone pe baza unei declarații comune.

Importanța Conferinței de la Stockholm este mai mult de principiu, decît practică. S-a căutat să se demonstreze că ideea denuclearizării nordului nu a fost părăsită și nu trebuie părăsită, ci că trebuie continuate discuțiile în această direcție și trebuie depuse eforturi pentru atingerea acestui scop, deși el poate părea încă îndepărtat.

Pentti SORVALI
redactor șef al ziarului Maakausa din Helsinki

Helsinki, 17 martie

MADRID

Cealaltă față...

La Madrid, fața oficială a vieții publice demult n-a fost tulburată. Temuta instituție din piața Puerta del Sol, care veghează, cu largi investituri, asupra atmosferei politice din țară, are capitala în atenția ei cea mai directă. Tocmai de aceea, demonstrația muncitorească care a avut loc la 10 martie, în centrul Madridului, are o semnificație deosebită.

Faptul că manifestația n-a fost împiedicată (deși, a doua zi, numeroși demonstranți au fost anchetați) își are explicația într-un context mai larg. Momentul organizării ei a fost ales în așa fel încît să coincidă cu Congresul național al sindicatelor. Interzicerea demonstrației în legătură cu lucrările congresului ar fi fost o infirmare prea șocantă a declarațiilor oficiale ce se fac auzite de aproape doi ani cu privire la „lărgirea" drepturilor muncitorești și „liberalizarea", în general, a politicii guvernului.

Începînd din toamna anului 1962, regimul depune eforturi serioase pentru a restabili prestigiul sindicatelor „verticale" (denumirea vine de la sistemul de funcționare internă a sindicatelor, conducătorii lor superiori fiind numiți direct de guvern). Dominate și conduse direct de Falangă, sindicatele sînt asociații corporatiste care cuprind și patronii și muncitorii, după principiul că „trebuie acționat astfel încît muncitorii și conducătorii să se simtă satisfăcuți de propriile lor condiții sociale, să se completeze și să se stimeze, ca părți componente ale aceleiași activități. Un regim de dragoste mutuală este mai indicat... decît atitudinile intransigente și violente" (extras din capitolul „Morala civică și munca", al programului pentru învățămîntul mediu).

Încercările sindicatelor „verticale" de a acredita noțiunile oficiale despre relațiile dintre clase au cunoscut numai eșecuri. Se știe, de pildă, că organizațiile corporatiste au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a împiedica extinderea marii greve din 1962, de a stinge focul care se aprinsese în Asturia. Eforturile depuse n-au dat rezultatul scontat. Dimpotrivă. Sindicatele oficiale au început să fie părăsite în masă, membrii lor aderînd la „Opoziția sindicală", organizație ilegală care s-a identificat cu interesele și năzuințele maselor. În timpul grevei din 1962, influența ei a crescut așa de mult, încît ministrul José Solis Ruiz a fost nevoit să trateze cu reprezentanții „Opoziției sindicale".

Pentru a prezenta în culori mai demne de încredere sindicatele „verticale", s-a vorbit mult, în presa din Spania, despre căile unor „reforme" și „drepturi" pentru muncitori, s-a vînturat chiar posibilitatea organizării legale a unor greve etc. etc. Cu toate acestea, în 1963 sute de greviști au fost condamnați la închisoare pe termene îndelungate, și s-a intensificat prigoana împotriva unui mare număr de intelectuali care și-au manifestat dezaprobarea față de tratamentul inuman la care sînt supuși muncitorii în timpul anchetelor poliției.

În cele din urmă, lupta împotriva represiunilor a înregistrat și unele succese: procesele intentate greviștilor au fost scoase din competența tribunalelor militare. Totodată, proclamarea, chiar formală, a „noilor drepturi" a constituit un prilej — folosit în mai multe centre industriale — pentru a constrînge pe liderii sindicatelor oficiale la adoptarea unei poziții mai puțin depărtate de interesele muncitorilor. Evoluția acestui proces în viața internă a sindicatelor „verticale" s-a oglindit, într-o măsură, și la recentul congres, unde s-a afirmat revendicarea salariului minim și a dreptului la alegeri libere în organizațiile profesionale. În urma unor incidente iscate de controversele în jurul acestor revendicări, cîțiva din congresiști au fost arestați. Dar salvarea aparențelor a impus totuși prudență.

Prezența la congres a unor vîrfuri politice — generalul Munoz Grande (în civil, după cum nota *France Presse*), José Solis Ruiz, ministru-secretar de stat al „Mișcării naționale" (noua denumire a Falangei), Manuel Fraga Iribarne, ministrul informațiilor — n-a schimbat cursul dezbaterilor. „Problema de fond a acestui congres, relata *France Presse*, a fost democratizarea sistemului sindical spaniol în vigoare. Mai multe manifestări în favoarea libertății sindicale au tulburat desfășurarea congresului". Aceeași agenție subliniază că în rezoluțiile adoptate, esențialul este revendicarea responsabililor sindicali (aleși la eșaloane inferioare) de a putea exercita un control asupra funcționarilor sindicali superiori, care sînt numiți de guvern. În fața acestei situații, generalul Munoz Grande a trebuit să promită că guvernul va lua în considerare rezoluțiile adoptate.

Direcția pe care au luat-o lucrările congresului — probabil surprinzătoare pentru organizatorii lui oficiali — este, de fapt, un rezultat, plin de semnificații, al luptelor din Asturia, al grevei celor 300 000 de muncitori din 1962, al hotărîrii cu care s-a ridicat pentru drepturile sale proletariatul din Barcelona, Aller, Bilbao și alte centre industriale. Este și un rezultat al solidarității intelectualilor cu clasa muncitoare, exprimată, și în zilele congresului, de studenții din Madrid. Congresul sindicatelor a oglindit vigoarea și tenacitatea luptelor de masă din ultimii ani pentru progres social și democrație, acele năzuințe ale poporului despre care romancierul José Corrales Egea scria că prezintă lumii *cealaltă față* a Spaniei.

Eugen POP

WASHINGTON

Cîteva precizări oficiale

În ultima săptămînă se aștepta concluzia sondajului făcut de McNamara în Vietnamul de sud și precizarea atitudinii Statelor Unite în legătură cu comerțul Est-Vest, care crease anumite nedumeriri printre aliații Americii. Președintele, secretarul de stat și alți înalți demnitari și-au expus punctul de vedere.

Ce se va întîmpla în Vietnamul de sud? Nici extinderea războiului, nici reglementarea problemei prin mijloace nemilitare. Guvernul american preferă, după toate indiciile, să contribuie la menținerea precarului statu-quo, mulțumindu-se să încerce a întîrzia schimbările în defavoarea politicii sale. 25 de ani, cît afirmă Lippmann că va dura războiul civil, dacă va continua în ritmul actual? Planurile nu cuprind deocamdată o perioadă atît de lungă. Obiectivul actual pare a fi temporizarea pînă în noiembrie, cînd alegerile prezidențiale vor crea cadrul politic al următoarei etape de patru ani. Cea de-a patra vizită la Saigon a secretarului apărării McNamara nu a fost, așa cum presupuneau anticipat unii comentatori, o piatră de hotar între două atitudini față de problema sud-vietnameză. Subliniind că, și în această privință, el nu dorește decît să continue o acțiune preluată de la predecesorul său, președintele Johnson a inclus, în ultimul său interviu televizat, următoarele fraze semnificative: „Problemele pe care le avem în Vietnam sînt aceleași de zece ani... Abia astăzi am citit o scrisoare pe care generalul Eisenhower a adresat-o defunctului președinte Diem cu zece ani în urmă și este o scrisoare pe care aș fi putut foarte bine s-o scriu eu președintelui Khanh și s-o trimit prin McNamara. Am avut multă vreme în față această problemă și o vom avea cîtva timp și în viitor". În orice caz, după cum observă corespondentul din Washington al agenției *France Presse*, „președintele Johnson a afirmat categoric că nu intenționează absolut deloc să extindă războiul asupra Vietnamului de nord. El a atras atenția că n-a spus niciodată vreun lucru care să permită să se acrediteze această teză".

Preocuparea de a pune capăt speculațiilor primejdioase ale amatorilor de „război pînă la capăt" a fost evidentă și la McNamara, de la declarația lui „cărările gloriei vor fi dificile, căci nu există formulă magică pentru cîștigarea unui război împotriva partizanilor" pînă la repetatele precizări ale purtătorului său de cuvînt care nu uita niciodată să indice că secretarul apărării nu vorbește despre extinderea războiului.

Despre continuarea lui, însă, da. Și, încă, cu eforturi sporite. Dacă Administrația respinge îndemnurile lui Goldwater: „Să ne înapoiem la zilele lui Dulles cînd formula avansării pînă în pragul războiului a fost aplicată în Formoza, în Liban și în multe alte locuri", ea nu vrea să ia în considerare nici propunerile de pacificare reală. Președintele Johnson l-a dezavuat din nou pe senatorul Mansfield, evitînd însă să discute în fond propunerea lui de neutralizare a Vietnamului de sud.

Cuvîntul „pacificare" este totuși folosit frecvent la Washington de la întoarcerea lui McNamara. Dar într-un sens special: se atribuie acțiunilor întreprinse de generalul Khanh calificativul de „operațiuni de pacificare". S-a anunțat că i se vor acorda fonduri suplimentare — U.P.I. crede că ele se vor ridica la 50 de milioane de dolari — pentru a le intensifica. Această sumă, care se va adăuga celor un milion și jumătate de dolari cheltuiți zilnic de Statele Unite în Vietnamul de

sud, ar urma să fie folosită cu precădere pentru plata poliției însărcinate cu paza satelor strategice. Khanh vrea să facă din aceste creații hibride, inventate de predecesorii săi, marele său succes personal. Dificilă întreprindere, dacă ținem seama că dintre cele 8 000 de „strategic hamlets" construite în mare grabă, 45 la sută au fost pur și simplu părăsite iar multe altele se află acum sub controlul partizanilor! Subvenționarea de către Statele Unite a programului mai mult decît hazardat preconizat de Nguyen Khanh face parte din planul cu care McNamara a plecat în Vietnamul de sud. Se anunțase că scopul deplasării lui este de a constata la fața locului cum merge efortul de război. Era adevărat. Dar tot atît de important era și alt obiectiv, care a devenit evident ceva mai tîrziu: demonstrarea încrederii de care se bucură guvernul Khanh la Washington. „Îl sprijinim pe deplin pe generalul Khanh. Sprijinim pe deplin guvernul său" — a declarat McNamara la plecarea de pe aeroportul din Saigon.

După cele două lovituri de stat care au avut loc în ultimul timp în Vietnamul de sud, Khanh este considerat ultima șansă a partidei împotriva forțelor de eliberare. Este, însă, o șansă nesigură. Impopularității generale a regimului, el a avut neîndemînarea de a-i adăuga resentimente printre ultimii lui adepți. Un specialist în problemele Asiei de sud-est, Dennis Bloodworth de la *Observer*, apreciază că, eliminînd din juntă și arestînd patru generali cu influență, Khanh a dezbinat armata. Epurarea pe care a început-o ulterior în administrație și armată a mărit și mai mult confuzia. El fiind totuși singurul om care mai poate continua, ministrul McNamara a făcut tot ce i-a fost cu putință pentru a acredita ideea că Nguyen Khanh trebuie să rămînă la conducere. Tîrîș-grăpiș, „războiul nedeclarat" va măcina în continuare vieți, bunuri materiale, dolari. Pînă la sfîrșitul anului, nimeni nu așteaptă vreun reviriment de inspirație americană. De aceea, în absența unei surprize de proveniență sud-vietnameză, se poate afirma că la Washington se va vorbi din ce în ce mai puțin despre Vietnamul de sud.

În aceste zile, care preced Conferința mondială pentru comerț și dezvoltare, problemele relațiilor comerciale sînt la ordinea zilei în întreaga lume. Depoziția făcută de secretarul de stat, Dean Rusk, în fața Comitetului senatorial pentru relațiile externe și publicată in extenso de *Buletinul de Știri al Casei Albe*, are însă un caracter deosebit. Ea pare a fi o pledoarie în favoarea actualei atitudini a S.U.A. în chestiunea comerțului Est-Vest, vizînd cu precădere pe aliații Americii. În ultimul timp, reproșurile adresate de aceștia politicii comerciale americane au îmbrățișat două aspecte: desconsiderarea intereselor economice ale partenerilor S.U.A. care au nevoie să vîndă țărilor socialiste și să cumpere de la ele și, mai ales, inconsecvența poziției Statelor Unite care fac comerț cu multe state socialiste și încearcă să interzică aliaților comerțul cu Cuba. Încercînd, în replică indirectă, o teoretizare, Dean Rusk pornește de la premisa că politica comercială trebuie să plece de la „realitățile dominante ale relațiilor politice și militare". Comerțul devine, în această optică, un instrument, o armă. Avantajele sale proprii — de natură economică, pe planul cunoașterii și apropierii între popoare etc., sînt luate în considerare abia în al doilea rînd.

În ultima parte a declarației se admite interesul unor aliați ai Statelor Unite pentru intensificarea relațiilor comerciale cu statele socialiste spre a se afirma, prin contrast, că Statele Unite depind în mai mică măsură decît acești aliați de schimburile cu Estul. Totuși, din declarație rezultă că, în ultimul timp, comerțul între Statele Unite și majoritatea țărilor socialiste s-a intensificat, ceea ce este în avantajul ambelor părți. Rusk sugerează pe de altă parte modificarea legislației americane care îngrădește comerțul cu unele țări, întrucît au fost elaborate în alte condiții decît cele de astăzi.

Mai limpede a fost punctul de vedere expus aceleiași comisii pentru afacerile externe de Luther Hodges, ministrul comerțului. El a ținut să atragă atenția asupra faptului că, în timp ce schimburile între Europa occidentală și Europa răsăriteană cresc, exporturile americane sînt încă supuse unor restricții, dintre care unele sînt puțin cam absurde. „A venit de mult vremea să le reexaminăm".

Felicia ANTIP

LONDRA

Discuții despre naționalizări

Cînd domnul și doamna Smith își părăsesc dimineața locuința, îndreptîndu-se spre treburile lor obișnuite, pe străzile orașelor britanice îi întîmpină în aceste zile, care pot fi considerate zilele premergătoare campaniei electorale, afișe uriașe înfățișînd un pumn cu degetul gros îndreptat în jos (semn care în tradiția parlamentară britanică înseamnă refuz, respingerea unei propuneri). Sub acest semn sînt scrise cuvintele: „Răspundeți NU naționalizării!"

Cînd își deschid ziarele, ei găsesc cel puțin o zi pe săptămînă un text publicitar pe o pagină întreagă cuprinzînd același îndemn.

O asemenea reclamă pe o pagină întreagă, într-un ziar de mare circulație, costă aproximativ 10 000 de lire sterline. Pentru a ne da seama cît de larg este difuzată propaganda împotriva naționalizării, să notăm că tirajul unui cotidian ca *Daily Express* este de 4 milioane exemplare; astfel, numai cititorii acestui ziar, presupunînd că fiecare exemplar este parcurs, în medie, de trei persoane, sînt în număr de aproximativ 12 000 000.

Se adaugă ziarele de duminică și săptămînalele. Unul dintre acestea, *New Statesman*, care sprijină partidul laburist, a publicat săptămîna aceasta o asemenea reclamă. Ea este ilustrată cu siluetele a trei bărbați: deasupra primei siluete scrie: „Conservatori, 90%", deasupra celei de-a doua: „Laburiști, 42%", iar deasupra celei de-a treia: „Liberali, 82%", iar întregul desen poartă inscripția devenită familiară: „Răspundeți NU naționalizării!" Cifrele exprimă procentajul persoanelor care, potrivit unui sondaj al opiniei publice, ar fi declarat că vor vota pentru unul din aceste trei partide și totodată că se opun trecerii unor noi sectoare industriale în proprietate publică.

Reclamele de acest fel sînt publicate de o organizație denumită „Țelurile industriei în apărarea liberei inițiative". Nici nu mai e nevoie să se sublinieze, ținînd seama de sumele enorme cheltuite pentru această campanie publicitară, că organizația „Țelurile industriei..." este finanțată de mulți dintre cei mai importanți industriași ai Marii Britanii.

Există, de asemenea, afișe împotriva naționalizării și reclame de acest fel publicate de partidul conservator. În ciuda cererilor repetate ale partidului laburist, comentatorii refuză și acum să declare ce surse din lumea industrială contribuie la fondurile lor și cît anume reprezintă aceste contribuții.

Declarațiile recente ale unor lideri conservatori creează impresia că cei care conduc campania preelectorală doresc să se concentreze într-o măsură din ce în ce mai mare asupra luptei împotriva naționalizării, probabil întrucît consideră mai utilă pentru ei o campanie negativă, îndreptată împotriva unei măsuri, decît una pozitivă, în favoarea unui principiu sau a vreunei măsuri care ar trebui să fie luată.

După 1945, cînd guvernul laburist s-a instalat la putere, el a naționalizat, în cei șase ani cît a deținut mandatul, Banca Angliei, industria carboniferă, electrică, gazele, căile ferate, societățile de transporturi urbane din Londra, cele două corporații aeriene civile și energia atomică.

Aceste sectoare industriale furnizează în momentul de față 15 la sută din produsul global național, primesc o cincime din totalul investițiilor anuale în industrie și folosesc o zecime din totalul forței de muncă a țării. În schimb, aproximativ 200 de firme uriașe și subsidiarele lor controlează mai mult de jumătate din activitatea economică a țării, sau, cu alte cuvinte, 1 la sută din populație stăpînește aproximativ jumătate din întreaga bogăție particulară.

Un viitor guvern laburist se consideră angajat să plaseze industria oțelului și transporturile rutiere sub controlul proprietății publice.

Ca o contribuție la lupta pentru apărarea naționalizării — constituind însă, cum s-ar zice, o picătură în oceanul propagandei ostile naționalizării — un deputat din partea partidului laburist și a mișcării cooperatiste, dl Bert Oram, a publicat zilele acestea o broșură intitulată „Proprietatea socială în deceniul 1960—1970", în care analizează cu sinceritate diferiții factori de natură, cum subliniază d-sa, „să deformeze imaginea" naționalizării în ochii opiniei publice.

În primul rînd, el consideră că un factor este „propaganda conservatoare ostilă ideii", care, susține el, „a contribuit mult la discreditarea unui program pentru care guvernul conservator a purtat răspunderea mai mult de un deceniu".

În al doilea rînd, dl Oram consideră că dezamăgirea manifestată în ce privește naționalizarea a izvorît din anumite deficiențe, „cele mai multe impuse de partidul conservator". De exemplu, unele din industriile particulare națio-

nalizate de partidul laburist erau „uzate și ruinate, necesitînd investiții importante pentru reorganizare și modernizare".

Dl Oram amintește că revenind la putere în 1951, guvernul conservator a scos de îndată de sub controlul public industria oțelului, pe care partidul laburist o naționalizase cu întîrziere chiar înainte de a fi pierdut puterea, și că a denaționalizat de asemenea aproape complet transporturile rutiere.

Aceste măsuri „au eliminat sectoarele cele mai dinamice și mai prospere ale industriei naționalizate și au făcut imposibilă o politică generală, integrată, a transporturilor pe scară națională. În același timp, apariția industriei petroliere, ca un concurent particular puternic pentru industria cărbunelui, s-a dovedit un obstacol în dezvoltarea unei politici generale naționale în domeniul combustibilului".

Autorul broșurii critică lipsa de planificare în sectoarele naționalizate și, de asemenea, „cheltuielile enorme provocate de compensațiile acordate foștilor proprietari particulari".

Dl Oram subliniază, de asemenea, că industriile naționalizate cumpără de la industria particulară produse și materii prime în valoare de 1 500 milioane lire sterline anual și că „există dovezi considerabile că întreprinderile publice au trebuit să plătească prețuri neobișnuit de mari".

Un fapt petrecut nu mai departe decît săptămîna trecută a exemplificat perfect felul în care chiar autoritățile pot stînjeni dezvoltarea sectorului naționalizat. Ministrul transporturilor, dl Marples, a împiedicat Societatea căilor ferate britanice naționalizate — societate care are propriile sale ateliere și care e confruntată cu problemele unui excedent considerabil de brațe de muncă — să concureze cu firme particulare pentru a obține participarea la un proiect de fabricare de vagoane de cale ferată în valoare de aproximativ 16 milioane de lire sterline în perioada următorilor cinci ani.

Să ne întoarcem acum la campania ostilă naționalizării.

S-a aflat că sondajul opiniei publice pe care se baza afirmația că „doi alegători englezi din trei se opun unor noi naționalizări" a fost întreprinsă numai prin interogarea a 2 500 de persoane.

Deși aceste cifre au fost publicate de organizația „Țelurile industriei...", nu s-ar părea că cetățenii britanici obișnuiți — sau cel puțin cei 2 500 de alegători aleși din cei aproximativ 37 de milioane de cetățeni britanici cu drept de vot — s-au speriat de campania despre riscurile naționalizării care-i asaltează prin afișele și prin reclamele din paginile ziarelor lor.

De fapt, cei care realizează profituri la bursă nu par nici ei să fie deosebit de alarmați. Deși ultimul sondaj al opiniei publice apărut în ziarul *Daily Telegraph* arăta că simpatizanții partidului laburist au cîștigat un avans de 11 la sută față de cei care sînt dispuși să voteze pentru conservatori la viitoarele alegeri, comentatorul financiar al săptămînalului *Observer* scria: „În sectorul industrial acțiunile sînt foarte ferme și cumpărătorii par cu totul indiferenți amenințărilor partidului laburist. Sondajele opiniei publice n-au avut decît un efect restrîns asupra bursei".

Luna viitoare, la 9 aprilie, cînd cetățenii Londrei se vor prezenta în fața urnelor pentru a alege Consiliul Marii Londre, vom putea avea o imagine mai exactă a felului în care alegătorii vor aprecia campania despre așa-zisele efecte nefaste ale naționalizării.

John GRITTEN

Londra, 17 martie

BRASILIA

Problema agrară la ordinea zilei

Președintele Joao Goulart a semnat acum cîteva zile decretul privitor la exproprierea anumitor suprafețe de pămînt nefolosit.

Pare aproape de necrezut ca o țară cu o suprafață cultivabilă de 267 milioane de hectare să nu poată asigura hrana populației sale de circa 70 milioane de locuitori. Sau că, din numărul acestora, abia o infimă parte — nici 4 milioane de țărani — sînt posesori de pămînt. Toate acestea în timp ce marii proprietari stăpînesc nu mai puțin de 83 la sută din suprafața agricolă a țării.

Consecința directă a acestui sistem de proprietate — unde marii latifundiari cultivă atît cît cer interesele lor — duce la reducerea suprafeței cultivate în raport cu necesitățile țării. După cum arăta nu de mult președintele Joao Goulart, doar un procent de 11 la sută este efectiv lucrat, de unde rezultă — implicit — o acută lipsă de produse agricole. Iată cum s-a creat absurditatea ca o țară cu o suprafață agricolă imensă — după unele date statistice ale O.N.U., Brazilia ar putea hrăni aproape 900 milioane de oameni! — să nu poată asigura nici măcar hrana populației sale și să fie nevoită să importe mereu produse agricole.

Tocmai de aceea, de ani de zile, pe primul plan al luptei politice s-a situat problema reformei agrare. Sute de proiecte au fost prezentate și dezbătute în Congres, fără să se poată ajunge la vreun rezultat concret. Cu toate că guvernul federal și îndeosebi președintele țării Joao Goulart au recunoscut necesitatea înfăptuirii reformei agrare, din cauza parlamentarilor legați direct sau indirect de marea proprietate aceste sute de proiecte au fost, rînd pe rînd, respinse.

Joao Goulart a luat cu cîtăva vreme în urmă hotărîrea de a constitui un Comandament pentru reforma agrară. Sub influența și din inițiativa sindicatelor s-a organizat marele miting popular de la 13 martie la care președintele a adus la cunoștință semnarea decretului privitor la exproprierea unor pămînturi. Prin acest decret sînt expropriate suprafețele de pămînt situate de-a lungul căilor federale de circulație — șosele, căi ferate, canale navigabile — pe o întindere de 10 kilometri. Astfel, în statul Rio de Janeiro, de pildă, care are o suprafață de 41 666 kmp, vor fi expropriate 30 la sută din terenuri.

Anunțarea acestei prime măsuri — calificată de Agenția *United Press International*, drept — „un prim pas în direcția reformei agrare" — a dat naștere la uriașe manifestații de simpatie pentru țăranii lipsiți de pămînt. În Piața Ministerului de Război din Rio de Janeiro, s-au adunat peste 200 000 de muncitori, țărani, funcționari și studenți din statele Guanabara, Sao Paulo, Rio de Janeiro, Minas Gerais etc. în fața cărora Joao Goulart a rostit o cuvîntare transmisă direct de către multe din posturile de radio.

Potrivit Agenției *Associated Press*, președintele a menționat că pămînturile expropriate vor fi împărțite țăranilor în decurs de 70 de zile. Un aspect mai puțin îmbucurător îl constituie unul din paragrafele actualei constituții braziliene conform căruia țăranii vor trebui să plătească pămînturile expropriate cu bani lichizi. Joao Goulart a promis însă că va sprijini un amendament la constituție pentru a schimba această situație care, după președinte, constituie o afacere pentru latifundiari.

Mulți oameni politici influenți, ca deputatul federal Leonel Brizola, Miguel Arrais, guvernatorul statului Pernambuco, și alții au declarat că sînt întrutotul de partea președintelui. Toate acestea au fost de natură să provoace o reacție violentă a marilor proprietari de pămînt și a sprijinitorilor acestora, în frunte cu guvernatorul reacționar și veșnic nemulțumit al statului Guanabara, Carlos Lacerda, care prin diferite tertipuri a încercat și de data aceasta să împiedice desfășurarea mitingului de la 13 martie. I s-a alăturat guvernatorul statului Sao Paulo, Adhemar de Barros care a amenințat că se va folosi de toți cei 40 000 de polițiști ai statului, pentru a împiedica transpunerea în fapte a decretului de expropriere.

Încă de acum cîteva săptămîni, cînd doar se zvonise posibilitatea exproprierii, forțele reacționare și grupurile „ultra" au trecut la acțiuni de contracarare. Prin intermediul unor posturi de radio particulare, dușmanii reformelor structurale și democratizării țării au inițiat o campanie de calomnii și amenințări la adresa președintelui și a guvernului federal. În regiunea Sao Angelo din statul Rio Grande do Sul ca și în alte localități, Consiliul Siguranței Naționale a declarat că a descoperit însemnate cantități de arme pregătite de latifundiari pentru a se opune măsurilor luate de președinte și a împiedica acțiunile țăranilor.

În fața acestui pericol, sindicatele țărănești din Goias au declarat că în caz de neînfăptuire a măsurilor prevăzute în preambulul recentului decret, au hotărît să intre pe 20 de mosii cu forța, pînă la sfîrșitul lunii martie. Același lucru l-au declarat țăranii din statele Paraibo și Minas Gerais. La Recife, capitala statului Pernambuco, a avut loc imediat un mare miting țărănesc în sprijinul reformei agrare. Ca efect practic al actualei exproprieri, aproximativ 10 la sută din suprafața marilor latifundii va fi distribuită țăranilor. Puțin, dar totuși aproape egal cu întreaga suprafață cultivată în prezent.

Duminică, cu prilejul deschiderii sesiunii pe 1964 a camerelor Parlamentului președintele Joao Goulart s-a adresat acestora printr-un mesaj cerîndu-le să întreprindă reorganizarea radicală a instituțiilor. El a propus Congresului o serie de amendamente la Constituție:

extinderea dreptului de vot, eligibilitatea tuturor alegătorilor, autorizarea guvernului federal de a supraveghea „justa distribuire" a proprietății rurale și în consecință de a întreprinde reforma agrară fără a fi obligat să indemnizeze pe proprietarii deposedați în bani lichizi. Un alt amendament deosebit de important cere reintegrarea în viața politică a tuturor tendințelor „fără discriminare politică", lucru despre care a vorbit și la mitingul de vineri, cînd a subliniat necesitatea ca în Congres să fie reprezentate toate forțele politice, inclusiv Partidul Comunist din Brazilia.

Recomandările privind reforma agrară conținute în mesajul de duminică sînt de importanță fundamentală. Prevăzînd plata indemnizațiilor de expropriere în „titluri ale datoriei publice a căror valoare poate fi modificată", aceste recomandări urmăresc, prin prelungirea automată a contractelor de arendă în curs pînă la o nouă legislație, să-i determine pe proprietarii de pămînturi să solicite ei înșiși exproprierea, întrucît ei nu-și mai pot reevalua arenzile în funcție de deprecierea monedei.

Entuziasmat de primirea ce i s-a făcut la mitingul de vineri, Joao Goulart a anunțat pregătirea unei alte reuniuni la Sao Paulo, încă în cursul acestei luni. Cum se va desfășura însă de acum înainte „bătălia reformelor" nu se poate spune cel puțin pînă cînd unele din măsurile anunțate nu vor fi măcar în parte înfăptuite.

Ion DRAGOTĂ

BANGKOK

Implicațiile unor diferende

Scena, puțin obișnuită, s-a petrecut pe aeroportul din Bangkok. Abdul Razak, prim-ministru adjunct al Malayeziei, se îndrepta către avion. Părea decis să părăsească capitala tailandeză. Ministrul de externe al Tailandei și-a făcut apariția în grabă, angajînd un dialog extrem de viu cu colegul său. Amănuntele discuției n-au putut fi înregistrate de către ziariști. Dar ministrul malayez, în loc să urce scara avionului care urma să-l poarte către Kuala Lumpur, a revenit în limuzina care îl adusese la aeroport. *In extremis*, conferința privind Malayezia fusese salvată. A urmat o nouă reuniune a reprezentanților Malayeziei, Filipinelor și Indoneziei. Patru ore de discuții neîntrerupte. Patru ore agitate. La capătul lor, Salvador Lopez, ministrul de externe al Filipinelor, mărturisea corespondenților presei că „n-a fost posibil să se ajungă la o soluție".

Neînțelegerile generate de constituirea Federației Malayeze care, cu cîteva săptămîni în urmă, păreau să evolueze într-o atmosferă mai calmă către o soluție negociabilă, s-au complicat acum și mai mult. Eșecul de la Bangkok este provocat în cea mai mare parte de rigiditatea poziției malayeze. Malayezia refuză dezbaterea cu prioritate a problemelor politice create de existența Federației Malayeze (cerință a Indoneziei) și insistă pentru abordarea cu precădere a aspectelor militare. Problema nu este pur și simplu procedurală, ci are implicații de ordin politic. De aci provine impasul reuniunii de la Bangkok, neputința de a găsi o formulă acceptabilă pentru părțile în litigiu.

Eșecul de la Bangkok a avut repercusiuni imediate. În Malayezia s-a decretat mobilizarea generală a tinerilor între 21 și 29 de ani. După *France Presse*, hotărîrea aceasta afectează peste 500 000 tineri. Mobilizarea s-a extins și asupra celor trei teritorii recent incluse în federație — Sabah, Sarawak și Singapore. Forurile conducătoare de la Kuala Lumpur s-au hotărît oare să mizeze pe cartea războiului? Este greu de dat un răspuns care să pretindă a fi exact. Oricum, încă înainte de întîlnirea de la Bangkok a atras atenția tonul pesimist din declarațiile oficiale și din comentariile presei. Guvernul malayez are de făcut față unor probleme complexe, extrem de dificile. Pe plan economic, conflictul cu Indonezia a adus economiei malayeze — numai în trei luni — pierderi care se cifrează la 327 000 000 dolari malayezi *(Deutsche Zeitung)*. Pagubele cele mai importante le-a suportat Singaporele. Guvernul este preocupat de urmările pe termen lung pe care le poate avea întreruperea comerțului cu Indonezia, partener tradițional al Malayeziei. Dar toate acestea nu pot pleda decît pentru o soluție pașnică a conflictului. Numai că la Kuala Lumpur cuvîntul de ordine, pentru moment, pare a fi: nici un fel de noi tratative!

Indonezia se declară dispusă să reia dialogul deși Subandrio, ministrul de externe indonezian, a subliniat într-o declarație că mobilizarea decretată în Malayezia schimbă într-o direcție negativă atmosfera viitoarelor contacte. „Indonezia este gata să reia tratativele cu Federația Malayeză în vederea reglementării conflictului provocat, după crearea federației, în Asia de sud-est, dacă acestea nu vor fi legate de condiții prealabile" — a precizat Subandrio.

Filipinele încearcă să promoveze o formulă de compromis menită să netezească drumul spre o nouă întîlnire tripartită la nivel înalt. Guvernul filipinez a luat totodată o măsură motivată prin dorința de a destinde raporturile cu Malayezia: a hotărît stabilirea de relații consulare cu această țară. Pentru unele agenții de presă occidentale, această măsură oferă prilejul unor speculații în sensul „sfîrșitului opoziției comune indonezo-filipineze față de Malayezia".

Implicațiile recente ale conflictului malayez agravează situația din Asia de sud-est care cunoaște destule focare de încordare. Vietnamul de sud deține în privința aceasta capul de afiș. Să nu uităm apoi problema cambodgiană, revenită în actualitate în ultimele săptămîni. Conferința cvadripartită (Cambodgia, Tailanda, Vietnamul de sud și S.U.A.) în vederea garantării neutralității Cambodgiei nu va mai avea loc, deoarece guvernul cambodgian a socotit inacceptabile contrapropunerile americane. În esență, după aprecierea prințului Norodon Sianuk, aceste contrapropuneri ar putea pune sub semnul întrebării actualele frontiere ale Cambodgiei. Acceptarea ofertei americane, arată Norodon Sianuk, „ne-ar abandona dezarmați expansionismului vecinilor noștri tailandezi... și ar însemna că recunoaștem implicit că frontierele cambodgiene abia urmează a fi delimitate". Sianuk a denunțat pretențiile sud-vietnameze și a adresat reproșuri și Laosului, care a refuzat să recunoască integritatea teritorială a Cambodgiei (la Vientiane, Suvanna Fumma a declarat că, în calitate de șef al unui guvern provizoriu, nu își putea asuma un asemenea angajament și că doar regele Savang Vatthana ar putea semna un astfel de document). Starea de spirit din Cambodgia și-a găsit o expresie clară în furtunoasa manifestație populară din fața ambasadei S.U.A. de la Pnom Penh.

Politica americană în această zonă a Asiei întîmpină dificultăți ce se amplifică. Apropiata sesiune a Consiliului ministerial al S.E.A.T.O. (13—15 aprilie, la Manila) va fi desigur utilizată de diplomația americană spre a solicita și obține sprijinul partenerilor ei din această alianță. Reușita pare cel puțin îndoielnică. Șubrezenia S.E.A.T.O. nu este un secret pentru nimeni. Ziarul *The Scotsman* remarca: „Dacă se poate spune că N.A.T.O. suferă de pe urma unei personalități scindate, iar C.E.N.T.O. de pe urma paraliziei membrelor, S.E.A.T.O. prezintă toate simptomele unui organism aflat în pragul morții". Bolile care macină organismul S.E.A.T.O. sînt numeroase iar printre ele trebuie amintită la un loc de seamă absența unei concordanțe a politicii puterilor occidentale în Asia de sud-est. Deși confruntarea franco-americană reține atenția, relațiile anglo-americane prezintă și ele unele simptome semnificative. Cu toate că nu există un conflict vizibil între S.U.A. și Anglia, se pare, totuși, că turneul lui Robert Kennedy în Asia de sud-est a fost însoțit de „divergențe diplomatice" care, după *The Scotsman*, „au fost în cele din urmă potolite". Viziunea Londrei și Washingtonului asupra problemelor asiatice prezintă destule deosebiri provenite nu numai din maniera de interpretare ci și din obiective.

Dl Couve de Murville va fi prezent la Manila, după o vizită oficială la Tokio și o escală turistică la Hongkong. Ministrul francez va asigura pe interlocutorii săi că Franța nu are intenția de a părăsi S.E.A.T.O. deși — cum amintea agenția *U.P.I.* — „se știe că generalul de Gaulle a fost totdeauna sceptic în ce privește eficiența S.E.A.T.O.". Încă înainte de examinarea în cadrul S.E.A.T.O. a problemelor asiatice (Vietnam, Cambodgia, Malayezia) poziția Franței nu mai reprezintă o enigmă. În interviul acordat revistei *U.S. News and World Report*, Couve de Murville a declarat categoric: „Nu cred că situația din Asia de sud-est poate fi menținută la infinit prin mijloacele forței". Diplomația franceză consideră că o „soluție politică" este unica care poate să asigure, pe termen lung, scoaterea Asiei de sud-est din zona războiului rece Est-Vest. Ministrul francez sosește la Manila „pregătit pentru a răspunde la întrebări foarte insistente" *(U.P.I.)*.

Confruntarea de la Manila prezintă un interes ce depășește cadrul anacronicului S.E.A.T.O.

N. PĂTRAȘCU

DALLAS

A doua viață a lui Ruby

Așadar, Jack Ruby a fost condamnat la moarte : mult mai repede decît s-au temut apărătorii și mult mai ușor decît au sperat acuzatorii săi.

De altfel, procesul, așa cum s-a desfășurat, nu lăsa nici o îndoială asupra sentinței finale. Manevrele de amînare la care s-au dedat avocații, au arătat de la început că apărarea nu se simte deloc sigură pe poziție. Cu bonomia americanului de rînd și cu placiditatea pe care i-o impunea faptul de a fi trecut cu bine peste patru atacuri de cord, judele Joe Brown a condus dezbaterile la fel de calm și de ferm pînă în faza finală, restaurînd, în sufletele celor sceptici, imaginea tradițională a justiției. El a asistat cu indiferență și chiar cu umor la turnurile oratorice ale lui Belli, la agresivitatea verbală a adjunctului de procuror Alexander ; a admis cu o anume generozitate o serie de obiecții ale apărării și a permis acuzării să „psihanalizeze", la rîndul ei, pe specialiștii în psihanaliză, care voiau să demonstreze „nebunia temporară" a lui Ruby; a lăsat pe avocați să depisteze contradicțiile din depozițiile martorilor acuzării, iar pe procurori să rețină cîteva elemente flagrante din declarațiile martorilor apărării ; în fine, a ascultat atent și impasibil expunerile pline de erudiție ale medicilor care l-au examinat pe Ruby.

Nu aceeași impasibilitate au manifestat însă cei 12 jurați, al căror zel de a termina cît mai repede cu dezbaterile a fost, de la început, un semn de prost augur pentru apărare. Dar ce oare trebuiau să mai aștepte, cînd depozițiile martorilor apărării erau „aranjate" de mai înainte, cînd unul din principalii specialiști care trebuiau să dovedească nebunia lui Ruby a fost pus în încurcătură, cu ajutorul propriilor sale teste, de către procuror, cînd doi dintre faimoșii savanți în psihiatrie și psihologie au recunoscut că erau „plătiți cu ora" de către Belli ? Oricum, jurații au audiat depozițiile a 66 de martori : 31 ai acuzării, 35 ai apărării.

După cum se știe, apărarea a jucat totul pe o singură carte : iresponsabilitatea

Ruby, în momentul cînd părăsește sala tribunalului, după sentință.

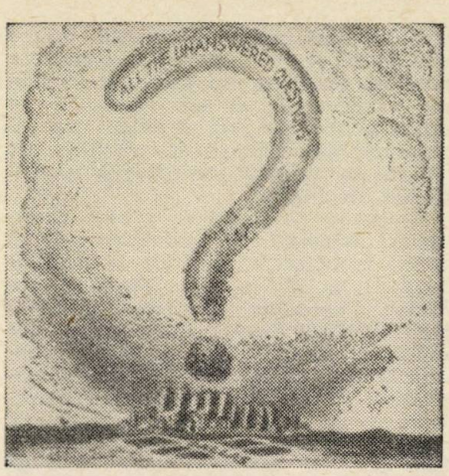

La Dallas, toate marile întrebări au rămas fără răspuns.
(Din THE NEW YORK TIMES)

lui Ruby. Sigur de cunoștințele și experiența sa în materie, faimosul avocat Melvin Belli — multimilionar care posedă în California o reședință fantastică, în vîrful căreia înalță un drapel cu emblemă piraterească (pe un fond negru, un craniu și două oase încrucișate) după fiecare proces cîștigat — a făcut tot ce i-a stat în putință. Dar declarațiile a doi specialiști, contestate imediat de cele ale altor cinci ; depozițiile unor martori care relatau diverse acte spontane de agresivitate ale acuzatului ; afecțiunea „anormală" a lui Ruby pentru „singura sa familie" compusă din cinci cîini baseți, toate acestea n-au fost suficiente, nici măcar în Texas, pentru a împiedica drumul firesc al unui criminal spre scaunul electric. Dacă celebrul avocat ar fi cerut achitarea pe motivul că clientul său nu posedă la mîna dreaptă un deget mare de tip lombrozian, el ar fi avut, poate, mai multe șanse de a obține un rezultat favorabil. Așa însă, Ruby a fost condamnat, iar drapelul piraților californieni nu flutură astăzi deasupra magnificului palat al lui M. Belli.

Dar, dacă Ruby se învîrtește, poate, neliniștit prin celulă, Melvin Belli, în schimb, nu disperă. El a făcut suficient tapaj în preliminariile procesului asupra lipsei de obiectivitate a orașului Dallas față de clientul său, pentru a putea să pretindă acum că acesta a fost într-adevăr victima „complexului de culpabilitate" prevăzut, și că graba cu care jurații s-au pus de acord a confirmat temerile sale. El a creat, de altfel, cu bună știință, încă demult, o premisă pentru un viitor apel, atunci cînd l-a sfătuit pe avocatul texan Tom Howard să se retragă din echipa apărării : în felul acesta, Belli va putea oricînd să pretindă că sentința a fost și fructul unei ostilități a juraților texani față de niște avocați californieni care au pus la îndoială climatul moral al Dallasului. Tot timpul, Belli a fost perfect conștient că declarațiile sale violente, provocatoare, împotriva cetățenilor acestui oraș îi vor aduce, oricum, apă la moară : fie că jurații se vor arăta indulgenți, vrînd să-l dezmintă, fie că ei vor fi severi, lăsîndu-se provocați. Pe de altă parte, apărarea beneficiază de dreptul legal de a cere începerea unui nou proces : e o etapă de procedură înaintea apelului în fața Curții Supreme. După cum arată Raymond Cartier în *Paris Match*, apărarea se va adresa mai întîi Curții de Apel din Texas, apoi celei din Austin, unde întreaga procedură poate fi reluată în trei reprize ; în continuare, ea se va muta pe teren federal la District Court, la Circuit Court și, în ultimă instanță, la Curtea Supremă a S.U.A. „Miracolul, cu justiția americană, încheie ziaristul francez, este că nu toți condamnații mor de bătrînețe, că unii din ei sfîrșesc totuși prin a fi executați, într-un moment cînd lumea întreagă și ei înșiși au uitat de mult ceea ce au făcut".

Iată de ce un panegiric pentru Jack Ruby ar fi cu totul prematur. După o perioadă destul de tulbure a vieții sale, care s-a desfășurat mai mult sau mai puțin „în marginea legii", el a intrat acum în cea de-a doua viață, de astădată sub protecția legii. La ora actuală se știe aproape totul despre Jack Ruby, afară de motivul pentru care l-a ucis pe Lee Oswald. Examenele medicale, la care a fost supus, echivalează — după expresia lui Cartier — cu o „autopsie prealabilă" ; numai trupul nu i-a fost deschis, pentru a se vedea tot ce are înăuntru. Dar, în orice caz, se știe că leziunea cerebrală, care să confirme invocatul acces de nebunie, lipsește.

Ceea ce nu se știe însă este cît va dura pînă ce Ruby va urca într-adevăr pe scaunul electric. Melvin Belli apreciază că apelurile pentru casarea sentinței vor dura cel puțin un an sau doi. Dar să nu uităm că e vorba de Dallas. Acest oraș al superlativelor — supranumit Big D. — care posedă cel mai înalt monument, cei mai bogați oameni, cea mai abominabilă armă, cele mai elegante femei, cei mai frumoși zgîrie-nori etc. etc. ; acest oraș care se bucură de faima de a fi locul asasinatului cu cea mai numeroasă asistență (nici o altă crimă n-a fost văzută de atîția oameni ca crima lui Ruby !) ; acest oraș care, prin procesul unui gangster a izbutit să creeze pentru asasinatul unui președinte de stat cea mai zgomotoasă diversiune juridică ; — acest oraș va adăuga poate la palmaresul său și cel mai lung proces din lume.

Ștefan POPA

Calendarul procesului

La 113 zile după asasinarea președintelui John Kennedy, tribunalul din Dallas l-a condamnat pe Jack Ruby la moarte. În ziua atentatului, 22 noiembrie 1963, Lee Harvey Oswald, în vîrstă de 24 de ani, a fost arestat ca asasin prezumat al președintelui, iar la 23 noiembrie acuzat — în mod oficial — de asasinat. O zi mai tîrziu, la 24 noiembrie, pe cînd părăsea, cu cătușe la mîini, închisoarea poliției din Dallas, Oswald a fost ucis de către Jack Ruby. Data începerii procesului lui Ruby a fost inițial fixată pentru ziua de 9 decembrie ; la 3 decembrie s-a hotărît amînarea deschiderii dezbaterilor pentru 3 februarie 1964. La 10 februarie, avocatul Melvin Belli a anunțat că va prelua apărarea lui Ruby. La 22 decembrie psihiatrii au început examinarea lui Ruby. La 10 februarie a fost respinsă cererea apărării lui Ruby de strămutare a procesului în altă localitate.

Prima etapă a procesului lui Ruby, alegerea juraților, a început la 17 februarie. Selecționarea lor, dintr-un număr de peste 160 de candidați jurați, a durat pînă la 4 martie. A urmat audierea celor 66 de martori, dintre care opt calificați ca experți în domeniul psihiatriei, psihologiei sau neurologiei, care s-a terminat la 13 martie. În cursul zilei de 13 martie au fost rostite pledoariile și rechizitoriul, care au durat cîte două ore jumătate. La 14 martie a fost pronunțat verdictul.

LA GENEVA

Conferința O.N.U. pentru comerț

„Trebuie reconsiderate postulatele trecutului și elaborată o nouă politică comercială internațională în conformitate cu obiectivele Națiunilor Unite".

„Conferința se întrunește într-o perioadă în care în întreaga lume se recunoaște tot mai ferm că singura alternativă acceptabilă este colaborarea internațională... Pacea generală poate fi asigurată numai pe calea colaborării între toate țările, independent de sistemul lor politic și social... Succesul Conferinței va depinde de dorința guvernelor de a acționa în conformitate cu necesitatea elaborării unei noi politici în domeniul comerțului internațional".

U THANT
Secretar general al O.N.U.

ORDINEA DE ZI (provizorie)

Dezvoltarea comerțului internațional și importanța sa pentru progresul economic ;

Probleme internaționale referitoare la comerțul cu produse de bază ;

Comerțul cu produsele fabricate și produsele semifabricate ;

Îmbunătățirea comerțului invizibil al țărilor în curs de dezvoltare ;

Implicațiile existenței grupărilor economice regionale ; finanțarea dezvoltării schimburilor internaționale ;

Elaborarea instituțiilor, a metodelor și mecanismelor pentru aplicarea unor măsuri de dezvoltare a comerțului internațional.

Ordinea de zi prevede, de asemenea, adoptarea unui Act final în care conferința să rezume concluziile sau să recomande acțiuni și măsuri menite să asigure aplicarea hotărîrilor luate.

■

Data începerii — 23 martie.

Data probabilă a încheierii lucrărilor — 15 iunie.

State invitate — 122.

Delegați și observatori — 1 500—2 000.

■

În vederea asigurării condițiilor pentru desfășurarea acestei importante Conferințe, de doi ani arhitecții și membrii serviciului administrativ al Palatului Națiunilor reamenajează clădirea. Totodată, a fost pusă la dispoziția Conferinței o clădire recent construită, care este destinată Administrației Municipale a Genevei.

■

De la sediul din New York al O.N.U. vor fi detașați peste 300 funcționari, la care se va adăuga un numeros personal de funcționari și translatori.

■

Dezbaterile Conferinței se vor desfășura, conform hotărîrii Comitetului pregătitor, în 5 comisii ce vor dezbate diferite probleme înscrise pe ordinea de zi.

■

Alegerea Biroului Comisiei Generale a Conferinței, a președintelui și vicepreședinților Conferinței se va face în cadrul unor discuții preliminare ce vor avea loc la Geneva înainte cu cîteva zile de începerea Conferinței propriu-zise. Secretar general al Conferinței a fost desemnat dr. Raul Prebisch, cunoscut economist argentinian.

Către o nouă politică comercială în vederea dezvoltării

Raportul care are 174 pagini, este un cuprinzător tablou al problemelor comerțului mondial actual. Accentul principal este pus pe problemele țărilor în curs de dezvoltare, arătîndu-se importantul rol pe care-l are comerțul internațional în accelerarea progresului economico-social al acestor state.

Raportul cuprinde trei părți :

- **Problema comerțului internațional și dezvoltarea**
- **Soluții posibile și aspecte internaționale**
- **Realism și renovare**

Analizînd situația țărilor în curs de dezvoltare, raportul subliniază decalajul economic dintre acestea și țările industriale. El arată că deși în cadrul deceniului O.N.U. pentru dezvoltare se prevăzuse un ritm mediu de creștere anuală de 5 procente, în realitate țările în curs de dezvoltare nu au reușit să obțină sistematic o asemenea dinamică. Rezultatul este adîncirea decalajelor și nu micșorarea lor.

Propunerea unor soluții concrete pentru accelerarea dezvoltării cu ajutorul comerțului mondial ocupă cea mai mare parte din raport. Sînt examinate măsurile concrete în vederea creșterii exporturilor de materii prime în condiții avantajoase, mijloacele pentru creșterea exportului de produse prelucrate industrial din țările în curs de dezvoltare, rolul ajutoarelor financiare, materiale și tehnice externe, rolul comerțului dintre țările socialiste și cele în curs de dezvoltare, necesitatea găsirii unor mijloace organizatorice adecvate pentru dezvoltarea comerțului internațional.

„Nu e vorba pur și simplu de a reduce sau elimina obstacolele din comerțul țărilor în curs de dezvoltare și de a stabili reguli mai adecvate decît acelea aplicate în momentul de față. Trebuie întreprinsă o acțiune pozitivă. În această direcție obiectivele referitoare la importuri sînt de o importanță deosebită. Ele sînt expresia tangibilă și concretă a responsabilității pe care guvernele țărilor industriale și ale celor în curs de dezvoltare se hotărăsc să și le asume pentru a se putea ajunge la anumite obiective fundamentale în materie de comerț exterior. Această responsabilitate implică faptul ca guvernele să ia toate măsurile necesare pe plan intern ca și pe plan internațional".

Există un foarte mare număr de numitori comuni între țările în curs de dezvoltare, dar în același timp există mari diferențe care decurg din faptul că ele se află pe trepte diferite de dezvoltare și că trebuie să facă față unor probleme specifice. Din însăși aceste diferențe rezultă că măsurile preconizate vor avea efecte foarte diferite de la o țară la alta...

Însăși această disparitate a condițiilor deschide perspective diferite pentru dinamica dezvoltării. La una din extreme există țări care sînt capabile să atingă un astfel de nivel al veniturilor încît, în relativ puțin timp, să se poată dezvolta satisfăcător prin resurse proprii ; totuși ele trebuie să-și corijeze tendința persistentă în privința dezechilibrului comerțului exterior pentru a putea transforma o parte din resursele lor în importuri de echipament industrial și alte produse necesare dezvoltării lor economice. La altă extremă sînt țările care abia încep să se dezvolte : în aceste țări problema cea mai urgentă este aportul resurselor financiare internaționale...

„Conferința trebuie să caute soluții pe plan internațional în vederea sprijinirii eforturilor interne. Aceste soluții trebuie să se traducă într-o politică nouă, nu pentru că ele ar corespunde în mod necesar unor idei noi, ci pentru că ele solicită atitudini noi. Este posibil ca anumite sugestii conținute în aceste pagini să nu fie realiste și să poată fi considerate ca o iluzie. Dar ceea ce este realist astăzi nu a fost întotdeauna ieri, iar iluziile de azi pot fi realismul de mîine. Nimic nu este mai semnificativ în această privință decît evoluția ideilor în scurta perioadă ce s-a scurs de la aprobarea ideii Conferinței de către Națiunile Unite și pînă astăzi...

O politică amplă de cooperare internațională este deci inevitabilă în materie de comerț, sprijin financiar și răspîndire a tehnicii. Fără această cooperare costul economic și social al dezvoltării ar fi enorm..."

Arătînd că problema lichidării decalajelor existente în lumea contemporană este una din sarcinile majore, raportul se încheie astfel :

„Este imposibil, prin urmare, de a eluda problema. Niciodată nu s-a pus omenirii sub această formă și nici pe o asemenea scară. În schimb niciodată lumea nu a dispus de resursele enorme pe care le posedă astăzi pentru a rezolva această problemă ; niciodată nu a avut convingerea — din ce în ce mai răspîndită astăzi — că este posibil să se acționeze în mod conștient și deliberat asupra forțelor tehnicii și economiei pentru a realiza aceste mari proiecte".

(Din raportul secretarului general al Conferinței, dr. **RAUL PREBISCH**)

OPINIA PUBLICĂ DESPRE

Promovarea comerțului mondial

Dezvoltarea comerțului internațional — și în special a comerțului între țări cu sisteme social-economice diferite, ca și a comerțului între țări ce se află în stadii diverse ale dezvoltării economice, — este de un real folos în progresul și bunăstarea tuturor popoarelor, contribuind la întărirea păcii, și constituie unul din mijloacele cele mai eficiente ale accelerării ritmului dezvoltării țărilor mai puțin dezvoltate.

Rezoluția 1519 a Organizației Națiunilor Unite (sesiunea a XV-a)

Una din căile pentru înlăturarea decalajelor existente în prezent între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate din punct de vedere industrial este lărgirea comerțului internațional bazat pe principiul egalității în drepturi și fără discriminări. Această problemă trebuie să stea în atenția Conferinței pentru comerț și dezvoltare de la Geneva.

EUGENIO BLANCO, ministrul economiei al Argentinei

Pe măsură ce se apropie scadența Conferinței internaționale cu privire la comerț, care urmează să se țină sub egida O.N.U., fizionomia comerțului internațional este pe cale de a se modifica. Și este posibil că multe probleme care nu erau coapte pînă acum vor putea fi ridicate cu prilejul acestei Conferințe.

La Tribune des Nations (Franța)

Dacă vom putea ajunge la o înțelegere reciprocă în domeniul comerțului, aceasta va contribui la întărirea păcii pe pământ.

ADAM MALIK, ministrul comerțului al Indoneziei

Relațiile economice dintre țări trebuie să se întemeieze pe egalitatea în drepturi, respectarea suveranității, neamestecului în treburile interne și pe avantajul reciproc.

Din principiile relațiilor comerciale internaționale și ale politicii comerciale, — elaborate de delegațiile R. S. Cehoslovace, R. P. Polone și U.R.S.S.

Conferinței mondiale O.N.U. „i se acordă cea mai mare importanță și se bucură de cea mai bună apreciere în lume".

Asahi Shimbun (Japonia)

La Geneva vor sta față în față două poziții: acele forțe care susțin un amplu schimb de mărfuri, deschis lumii întregi, fără discriminări și piedici, se pot aștepta cu siguranță la rezistența acelor cercuri care doresc o împărțire a comerțului mondial după criterii politice și raporturi de forțe... În cîteva țări industriale ale Occidentului se tinde spre o normalizare a comerțului Est-Vest. Printre ele se numără Anglia, care consideră ca o povară atît discriminările cît și embargoul comercial. Dezideratul Angliei privind înlesnirea comerțului cu Răsăritul vine în întîmpinarea țărilor socialiste.

Die Andere Zeitung (R.F.G.)

Tot mai mulți oameni își dau seama de caracterul avantajos al comerțului Est-Vest... Ridicînd barierele politice și de altă natură din calea comerțului, nu există nici un motiv ca el să nu continue să se dezvolte în mod rapid.

E. H. TATE, președintele Camerei de Comerț din Londra

Statele Unite se îndreaptă către relații comerciale mai normale cu Uniunea Sovietică și cu celelalte state socialiste din Europa.

LUTHER HODGES, ministrul comerțului al S.U.A.

O acțiune eficace a Conferinței va permite să se creeze baza economică mondială necesară coexistenței pașnice în lume.

Combat (Franța)

Intensificarea comerțului Est-Vest poate aduce o contribuție importantă în crearea unei atmosfere în care să se poată lua mai ușor hotărîrea serioasă de a se limita radical înarmările.

FRITZ BAADE, economist vest-german, fost director al Institutului de Economie Mondială din Kiel (R.F.G.)

Principala sarcină a Conferinței trebuie să fie elaborarea de recomandări și măsuri îndreptate spre dezvoltarea comerțului dintre toate țările lumii, pe baza egalității în drepturi și avantajelor reciproce, neamestecului în treburile interne ale altor țări, fără discriminare și bariere artificiale.

G. P. ARKADIEV, reprezentantul U.R.S.S. la lucrările Comitetului pregătitor al Conferinței (sesiunea din februarie 1964, New York)

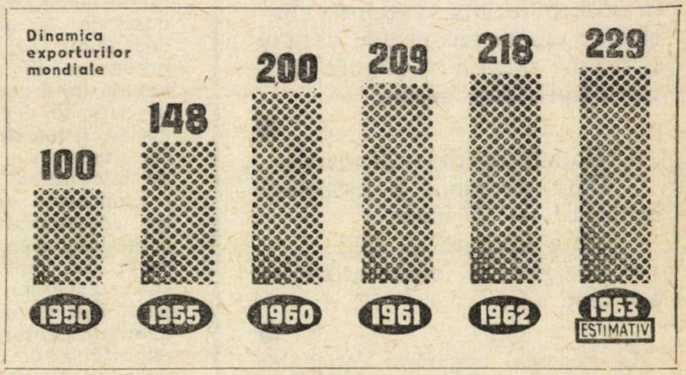

Pentru noi, comerțul este mai important decît ajutorul. Geneva a trezit mari speranțe.

Expresso (Lima-Peru)

Chiar dacă problema comerțului Est-Vest nu este specificată în ordinea de zi, ea va domina discuțiile și întrevederile pe marginea acestei Conferințe.

Agenția **France Presse**

Ordinea de zi provizorie este suficient de largă pentru a permite discutarea tuturor problemelor ridicate.

A. KAYSUNI, delegat al R.A.U. în Comitetul pregătitor al Conferinței

COMERȚUL INTERNAȚIONAL

Comerțul internațional — mijloc de accelerare a dezvoltării economice

Țările în curs de dezvoltare vor juca un rol însemnat la această Conferință, în care își pun mari speranțe.

Maroc Information

„Conferința de la Geneva este de mare importanță pentru țările în curs de dezvoltare". Aici, Mexicul va solicita „să se adopte măsuri concrete pentru ca țările în curs de dezvoltare să poată spori comerțul lor exterior".

RAUL SALINAS LAZARO, ministrul industriei și comerțului al Mexicului

Comerțul internațional, factor de bază în procesul dezvoltării economiei mondiale, a funcționat pînă în prezent ca instrument de repartizare regresivă a venitului, în dauna acelor țări care au nevoie de acest comerț pentru a-și deschide calea dezvoltării... Pe baza normelor după care se desfășoară în prezent, comerțul internațional operează în două direcții împotriva țărilor slab dezvoltate: reducînd prețurile produselor, pe care aceste țări pot să le exporte, și comprimînd relativ cererea.

CELSO FURTADO, economist, șeful delegației Braziliei la sesiunea Comisiei economice a O.N.U. pentru America Latină

Țările occidentale ridică în mod permanent prețurile la mărfurile industriale importate de țările în curs de dezvoltare și totodată scad prețurile la materiile prime importate de ele din aceste țări, fapt care accentuează și mai mult inegalitatea dintre cele două grupuri de țări.

TAN SIEW SIN, ministrul de finanțe al Malayei

Țările în curs de dezvoltare din Asia și Extremul Orient recomandă luarea următoarelor măsuri: „Reducerea progresivă și lichidarea tuturor barierelor care împiedică dezvoltarea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, fără concesii din partea acestora; reducerea și lichidarea disparităților tarifare dintre materiile prime și produsele fabricate de către țările în curs de dezvoltare; acordarea unui ajutor în sporirea exporturilor de materii prime și stabilirea la un nivel rezonabil a prețurilor; eliminarea discriminărilor practicate față de importurile de produse fabricate în țările în curs de dezvoltare; îmbunătățirea resurselor financiare în condiții convenabile pentru a da posibilitate țărilor în curs de dezvoltare să-și sporească importurile de produse esențiale pentru dezvoltarea lor economică".

Din **Rezoluția Comisiei economice O.N.U. pentru Asia și Extremul Orient**

Se impune ca o necesitate lărgirea schimburilor comerciale dintre statele tuturor zonelor geografice, indiferent de sistemul lor politic și social. În felul acesta s-ar face pași serioși în direcția remedierii dezechilibrului ce există în prezent în balanțele comerciale ale schimburilor dintre țările dezvoltate din punct de vedere industrial și cele care sînt în curs de dezvoltare.

West African Pilot (Nigeria)

Nu poate exista pace fără dezvoltare economică, tot așa cum nu poate exista dezvoltare economică fără o pace generală.

A. RODRIGUEZ, șeful delegației Braziliei în Comitetul pregătitor al Conferinței

Ar fi folositoare o acțiune comună pentru reducerea barierelor comerciale. S-ar putea ivi o formulă generală asupra materiilor prime, care să țină seama de avantajele stabilizării. Rezultatul global va fi, fără îndoială, exprimat mai degrabă în rezoluții decît în măsuri. Totuși, acest lucru nu trebuie subestimat. O schimbare a ideilor despre relațiile comerciale tradiționale este primul pas spre realizarea mult doritei dezvoltări a comerțului mondial.

The Times (Anglia)

Uruguayul se pronunță pentru lichidarea sistemului protecționist folosit de țările dezvoltate din punct de vedere industrial, precum și pentru lărgirea comerțului cu țările socialiste.

IBARRA SAN MARTIN, ministru de finanțe al Uruguayului

Ținerele state doresc să facă un comerț direct cu partenerii lor, fără ajutorul unor intermediari. Stabilirea de legături comerciale directe este una din sarcinile Conferinței de la Geneva.

Duta Masja Karat (Indonezia)

Camera de Comerț a S.U.A. examinează în prezent elaborarea unei declarații politice în care administrația este chemată să treacă de urgență „la reexaminarea și reevaluarea politicii sale comerciale cu țările socialiste".

Agenția **United Press International**

Este ușor de prevăzut că adepții introducerii de restricții în domeniul comerțului vor ajunge la rezultate lamentabile. Încercările de a relua o asemenea practică sînt perimate și condamnate la un eșec sigur.

Mondo Economico (Italia)

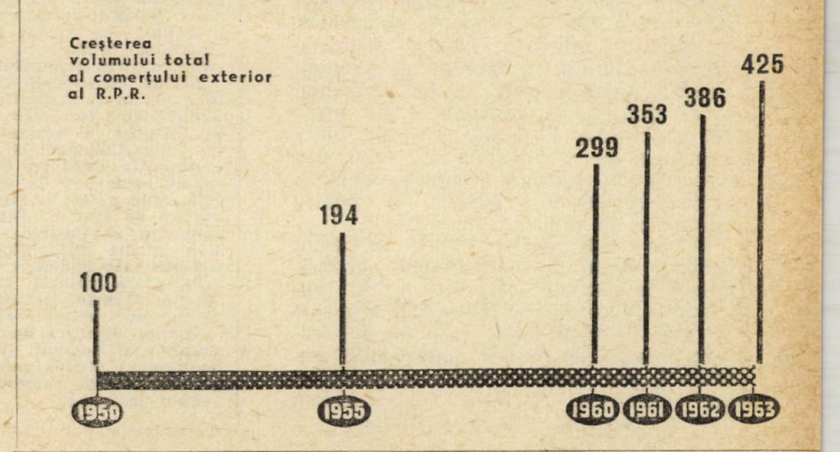

CONVORBIRE CU

MICHEL MAURICE-BOKANOWSKI

MINISTRUL INDUSTRIEI FRANȚEI

REDACȚIA REVISTEI „LUMEA" S-A ADRESAT D-LUI MICHEL MAURICE-BOKANOWSKI, MINISTRUL INDUSTRIEI FRANȚEI, CU RUGĂMINTEA DE A RĂSPUNDE LA O SERIE DE ÎNTREBĂRI REFERITOARE LA COOPERAREA ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ.

Cum apreciați schimburile comerciale dintre țările din Est și Vest, ca mijloc de înțelegere și cooperare pașnică între popoare ?

Ca și schimburile culturale și tehnice, schimburile economice și comerciale sînt un vehicul puternic pentru o mai bună comprehensiune între popoare care trăiesc în țări îndepărtate cu regimuri sociale diferite. Ca atare, ele sînt de natură să stabilească, pe marginea unor probleme concrete, contacte prelungite între oameni care, altminteri, nutresc unele rezerve reciproce. Sînt rezerve care tind să dispară pe măsură ce interlocutorii își dau seama că reacțiile lor față de o problemă determinată sînt în realitate de aceeași natură și sînt inspirate de aceleași mecanisme intelectuale. Rezultatul final este o anumită apropiere între oameni care înțeleg că elementele comune dintre ei sînt mai importante decît ceea ce îi separă.

Care sînt, după părerea dv., posibilitățile dezvoltării relațiilor comerciale între Romînia și Franța ?

Francezii, ca și romînii, țin la interesele economice ale țării lor. Iată de ce schimburile comerciale dintre ei se vor dezvolta cu atît mai rapid cu cît ele apar și unora ca și celorlalți „reciproc avantajoase".

Din acest punct de vedere se poate remarca faptul că, de pildă, grație importantelor sale resurse forestiere, Romînia poate livra Franței cantități substanțiale de lemn pentru construcții și pentru industria hîrtiei, pădurile franceze nefiind în măsură să acopere integral nevoile țării. În alt domeniu, la sfîrșitul iernii excepțional de grele din 1962/1963, Romînia a putut ajuta Franța să-și reconstituie în timp util stocurile de păcură, complet epuizate, pentru încălzirea clădirilor și pentru producția de energie electrică.

Pe de altă parte, Franța a putut furniza Romîniei importante echipamente industriale care au putut contribui la accelerarea industrializării sale pe baza celor mai noi perfecționări tehnice. Franța speră că autoritățile romîne îi vor cere să continue acest fel de colaborare la care se consideră deosebit de abilitată să participe.

Ce părere aveți despre rezultatele obținute pînă în prezent în această direcție ?

Comerțul franco-romîn (și anume valoarea totală a mărfurilor schimbate) s-a dezvoltat, în cursul ultimilor șapte ani, într-un ritm extraordinar de rapid. El a crescut de la 40 milioane în 1956 la 272 milioane franci francezi în 1963. În șapte ani s-a obținut deci un ritm mediu anual de creștere de 31 la sută, ritm de creștere destul de rar întîlnit în relațiile comerciale internaționale. Acest ritm de dezvoltare este înregistrat, de asemenea, și în anul precedent, deoarece din 1962 pînă în 1963 totalul schimburilor franco-romîne a crescut de la 210 la 272 milioane.

O singură umbră apare în acest tablou : dacă din 1960 pînă în 1963, după statisticile franceze, exporturile romîne către Franța au crescut cu aproape 140 la sută, exporturile franceze către Romînia au scăzut cu aproape 20 la sută, astfel încît în anul 1963 livrările franceze către Romînia nu mai acoperă decît 60 la sută din livrările romînești către Franța. Dacă un asemenea deficit important ar persista, el ar putea, evident, încetini dezvoltarea, pînă acum remarcabilă, a schimburilor franco-romîne. Franța este, de altfel, convinsă că nu se va întîmpla așa ceva : ea se consideră în măsură să asigure Romîniei livrări de mărfuri foarte interesante, grație cărora schimburile dintre cele două țări s-ar apropia de un echilibru de natură a satisface ambele părți.

Paris, martie 1964

Michel Maurice-Bokanowski s-a născut la 6 noiembrie 1912, la Paris. După ce a fost funcționar, șef de serviciu și director, devine președinte al unor societăți industriale și comerciale franceze. Cînd a izbucnit cel de al doilea război mondial, s-a înrolat în Forțele Armate Franceze Libere, ca ofițer de marină, sub comanda generalului de Gaulle.

Michel Maurice-Bokanowski și-a făcut intrarea în viața politică după eliberarea Franței și a fost ales deputat al partidului gaullist în Adunarea Națională pentru Departamentul Senei, timp de 9 ani consecutiv. Conform constituției, a abandonat locul său de deputat în ianuarie 1959, cînd a fost numit în funcția de secretar de stat la Interne. Apoi a fost ministru al Poștelor și Comunicațiilor. Din aprilie 1962, Michel Maurice-Bokanowski este ministru al industriei.

În afara rolului său guvernamental, Michel Maurice-Bokanowski este primar al comunei d'Asnieres din anul 1959.

Michel Maurice-Bokanowski este comandor al Legiunii de Onoare, fiind de asemenea distins cu ordinele „Compagnon de la Libération", Crucea de război 1939—1945.

Opinii despre Romînia

„Protocolul încheiat este pentru noi de o reală importanță. Cred că semnînd acest protocol vom putea să realizăm o primă treaptă pe linia dezvoltării comerțului dintre țările noastre. Este important să subliniem înțelegerea și bunăvoința pe care au arătat-o cele două părți. Cînd vom împlini prevederile protocolului încheiat acum, vom avea un bun temei în ceea ce privește realizarea unui comerț din ce în ce mai rodnic în anii care vin. În acest sens vreau să spun că nu am nici cea mai mică îndoială că și guvernul romîn gîndește la fel. Țin să adaug că vizita noastră în această frumoasă țară — pe care o mai văzusem cu 25 de ani în urmă, — s-a desfășurat în foarte bune condiții. Ne despărțim de Romînia cu impresii profund pozitive despre marele progres înfăptuit".

Behzat Tanîr
conducătorul delegației comerciale a Turciei, care a semnat la București protocolul privind schimburile de mărfuri dintre R.P. Romînă și Turcia

„Doream demult să vizitez Romînia pentru a vedea progresele realizate de poporul dv. Acum, pot să vă declar că sînt într-adevăr impresionat de cele văzute. Imediat după venire eram încă foarte rezervat. Dar după cîteva zile toate prejudecățile mele au dispărut. Venind în contact cu realizările și mai cu seamă cu viața cotidiană a maselor, am fost surprins de dorința tuturor de a învăța. În această privință, posibilitățile sînt enorme. Teatrele, concertele, muzeele sînt de primă calitate. Punctul culminant al vizitei mele l-a constituit cunoașterea Clinicii și Spitalului de la Fundeni. Această instituție, înzestrată cu instalații ultramoderne, și avînd o echipă medicală bine formată, m-a impresionat în cel mai înalt grad. Sper că voi reveni și încă de multe ori în țara dv.".

Dr. Teodorides
Clinica chirurgicală universitară din Utrecht — Olanda

„În partea răsăriteană a țării — Moldova — se construiesc numeroase întreprinderi industriale noi, printre care uriașe combinate chimice care prelucrează petrol, produc îngrășăminte chimice și fibre sintetice. Noi uzine energetice în Carpați furnizează energie electrică. O oțelărie aflată în curs de construcție la Galați urmează să multiplice peste cîțiva ani producția de oțel a Romîniei. Fiecare romîn vede zi de zi progresul industrial, ceea ce dă un impuls pentru noi realizări. Pînă în prezent, eforturile depuse în această direcție au fost încununate de succes. Acest lucru îl dovedesc atît statisticile cît și cele ce pot fi observate la fața locului. În ultimii patru ani, producția industrială a crescut în medie cu 15% pe an. Producția de bunuri de consum a crescut în aceeași perioadă în medie cu aproape 13%. În ceea ce privește progresul, în Romînia domnește optimismul".

Die Welt
Hamburg

Continentul canadian. Nu-i o simplă figură de stil; înseşi dimensiunile Canadei sugerează proporţiile unui continent. Europa măsoară 10 524 000 kmp, iar Canada are o suprafaţă totală de 9 976 177 kmp. „A mari usque ad marem" — glăsueşte cu o nuanţă de mîndrie inscripţia de pe stema canadiană. „De la o mare la alta", de la Atlantic şi pînă la Pacific, un imens teritoriu care cunoaşte o varietate puţin obişnuită a peisajului.

PROBLEME ACTUALE CANADIENE

CÎMPII mănoase şi pămînturi veşnic acoperite de calota glaciară, munţi stîncoşi, cu cratere despuiate şi nesfîrşite păduri, admirabilă simfonie în verde.

Un continent pe care îl locuiesc doar ceva mai mult de 19 000 000 de oameni. În teritoriul Northwest (3 379 307 kmp) densitatea populaţiei este de... 0,006 locuitori pe kilometru pătrat. Recordul îl deţine Prince Edward Island, provincie în care 17,6 locuitori populează fiecare kilometru pătrat. În medie, în Canada nu sînt nici măcar doi locuitori pe kmp.

Incalculabile tezaure ale solului şi subsolului îşi consumă existenţa în anonimatul zonelor nedesţelenite, ca o făgăduială pe care viitorul o oferă generos hărniciei umane.

Furtună pe scena politică canadiană

Pe scena politică canadiană evoluează două partide care, în momentul de faţă, concentrează majoritatea alegătorilor: liberalii şi conservatorii. Începutul anului trecut i-a găsit pe conservatori la putere iar sfîrşitul lui pe liberali. Metamorfoza din cabinetele guvernamentale ale Ottawei a fost consecinţa unor alegeri nescontate şi a unei agitaţii politice memorabile. Multe decenii liberalii au monopolizat fotoliile ministeriale. Din 1921 şi pînă în 1957 ei s-au aflat aproape neîntrerupt la cîrma ţării. Eşecul partidului liberal în scrutinul din 1957 a deschis conservatorilor drumul spre putere. Liberalii n-au uitat amărăciunea înfrîngerii suferite. Mai întîi au pus la punct unele treburi de familie: în locul lui Louis Saint-Laurent a fost desemnat un nou lider în persoana lui Lester Pearson (concurentul său fusese Paul Martin, actualul ministru de externe). Cu rănile necicatrizate, liberalii aşteptau un moment prielnic.

Şi acesta a venit... O dispută de o ascuţime puţin obişnuită întuneca relaţiile dintre Canada şi S.U.A. Era vorba de înarmarea nucleară a Canadei. Diefenbaker, liderul conservatorilor, mai întîi ezitant, a transformat apoi oscilaţiile sale în opoziţie faţă de ideea stocării armamentului atomic american pe teritoriul canadian, deşi sublinia constant „fidelitatea Canadei faţă de alianţele ei militare". Ianuarie 1963: violent schimb de declaraţii între Ottawa şi Washington. Departamentul de Stat al S.U.A. a publicat o declaraţie în care abundau termeni tăioşi, puţin frecvenţi în documente diplomatice. Din Canada, replica este vehementă.

Repercusiunile pe scena politică internă nu se lasă mult aşteptate. Din echipa premierului Diefenbaker se înregistrează primele dezertări. Ministrul de război părăseşte cabinetul, refuzînd să urmeze linia lui Diefenbaker. Liberalii intră în acţiune. Efectuînd o schimbare de 180 de grade, Lester Pearson (Premiul Nobel pentru pace) susţine ideea înarmării atomice a Canadei. Un mecanism bine rodat orientează atacul împotriva lui Diefenbaker. La bursa valorilor politice, acţiunile acestuia scad vertiginos. Partidul creditul social, care determina balanţa în Parlament, promite

Ottawa

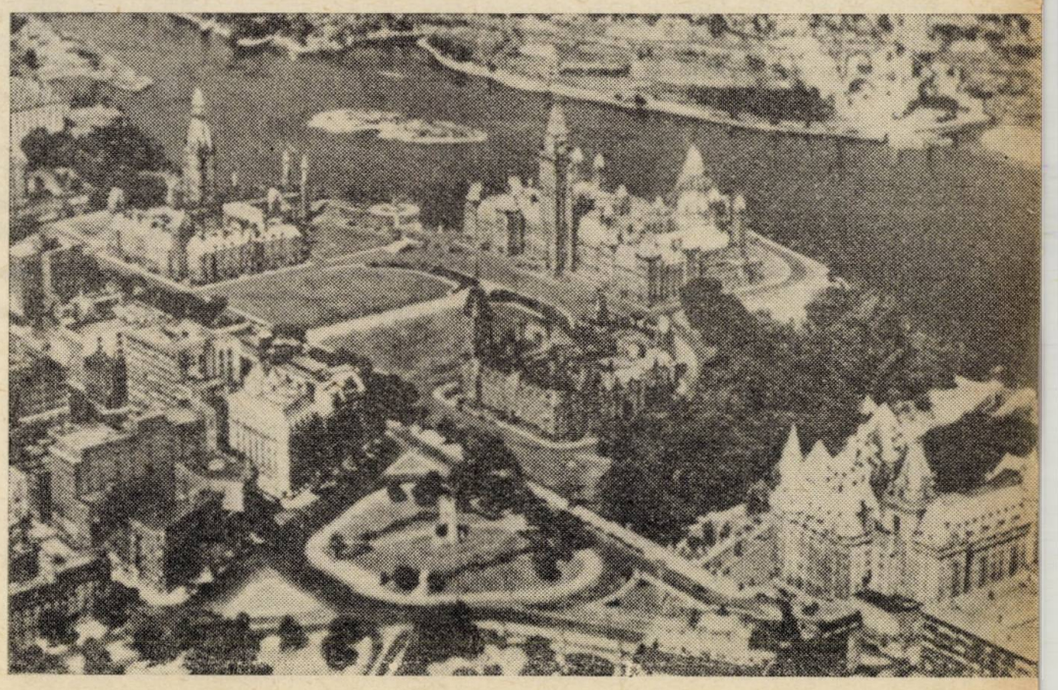

salvarea guvernului conservator, dar la vot uită promisiunea. Votul de neîncredere provoacă demisia guvernului și alegeri înainte de termen.

Campania electorală, deși scurtă, este furtunoasă. La Washington se exprimă temeri că Diefenbaker ar putea transforma antiamericanismul într-o platformă politică. Dar, precum informa *Associated Press,* colaboratorii apropiați ai fostului premier și în primul rînd conducerea partidului conservator i-au cerut „să nu dea campaniei electorale un caracter net antiamerican". Masive demisii erau schițate drept amenințare la adresa lui Diefenbaker. Acesta n-a avut încotro : a cedat. La rîndul său, Pearson a evitat cu abilitate o dezbatere politică a problemei înarmării atomice. El a pedalat pe aspectele economice ale guvernării conservatoare, denunțînd șomajul.

Scrutinul a consemnat înfrîngerea conservatorilor : 125 de mandate au revenit liberalilor, 95 conservatorilor iar restul s-au împărțit între cîteva partide mai mici L. Pearson și-a realizat îndată intenția exprimată : în august a semnat acordul cu S.U.A. pentru furnizarea de focoase nucleare Canadei. El a afirmat că acest acord „apără suveranitatea și interesele Canadei" și a adăugat că „necesitățile securității naționale interzic orice dezvăluiri cu privire la conținutul lui". Diefenbaker, acum pe băncile opoziției, și-a manifestat îndoiala că, încheind cu S.U.A. acordul cu privire la arma nucleară, Canada și-ar apăra suveranitatea.

La 31 decembrie, cu două ore înainte de sosirea Anului Nou, pe un aeroport din provincia Ontario ateriza un avion american de transport. Nu aducea cine știe ce specialități gastronomice pentru mesele de revelion. Încărcătura lui : focoase nucleare destinate rachetelor „Bomarc". Rețineți : 31 decembrie, ora 22...

După acalmie

Relațiile dintre Ottawa și Washington intraseră în luna de miere. Acalmia era totuși un paravan. Dosarul relațiilor canadiano-americane mai cuprindea destule pagini dificile... O vizită la Washington a prim-ministrului canadian a fost stabilită pentru ianuarie. Se spune că președintele Johnson, în cursul uneia din primele conferințe de presă, făcînd cunoscut calendarul întrevederilor pe care urma să le aibă cu șefi de guverne, a omis numele lui Pearson. Pierre Salinger, șeful serviciului de presă al Casei Albe, dorind să repare omisiunea președintelui, a informat pe ziariști că printre viitorii oaspeți ai Washingtonului se va afla și... „dl Lester Pearson, ministrul afacerilor externe al Canadei". Pare-se că Pearson nu a manifestat o supărare vizibilă. În orice caz, întîmplarea nu a ușurat sarcina interlocutorilor săi americani.

Înainte de a merge la Washington, premierul canadian a poposit la Paris. Pearson a elogiat personalitatea generalului de Gaulle („numele dv. a devenit sinonim cu onoare, curaj și devotament") și s-a pronunțat pentru întărirea legăturilor Canadei cu Franța („Canada, prin istoria sa, prin limba și tradițiile unei mari părți a populației noastre, este o parte a Franței"). Aflîndu-se la Paris, Pearson a avut grijă să sublinieze că „relațiile canadiano-americane rămîn cele de buni vecini" iar discuțiile cu guvernul de la Washington le-a caracterizat drept „un dialog amical". Completînd tabloul relațiilor atlantice ale Canadei, premierul a caracterizat raporturile cu Marea Britanie ca „excelente" („Marea Britanie este una din cele două patrii-mamă și noi avem de mult timp obișnuința unor discuții sincere și amicale asupra tuturor problemelor de interes comun"). Plecînd de la Paris spre Washington, Pearson a subliniat insistent că nu intenționează să acționeze în postura de mediator între președintele Johnson și generalul de Gaulle.

La Washington, șeful guvernului canadian a exprimat păreri identice cu cele ale gazdei sale în ceea ce privește aprecierea situației internaționale, raporturile Est-Vest, perspectivele destinderii. Abia la capitolul relațiilor canadiano-americane s-au ivit dificultățile.

Este drept, cei doi conducători au dat prin prezența lor fast protocolar semnării acordului privind amenajările hidrotehnice comune de pe fluviul Columbia. Dar marile probleme, adevăratele și dureroasele probleme, au rămas în același impas. Care sînt ele ? Revista americană *U. S. News and World Report* făcea recent inventarul lor, fără pretenția de a le ierarhiza. Revista afirma că „luna de miere s-a dovedit mult prea scurtă" și că în prezent dificultățile din relațiile Ottawa-Washington sînt poate mai ascuțite decît în perioada guvernării conservatoare. După *U. S. News and World Report,* la baza divergențelor se găsește problema măsurii în care Canada este liberă de a-și determina propria sa politică.

Problema nu este nouă. Despre ea s-a scris mult. Relațiile canadiano-americane au particularități generate de situația geografică, dar mai ales de factorii economici. Deseori se evocă termenul „integrare". Încă din 1947, liberalii au elaborat „planul Abbott", care preconiza „integrarea" economiei canadiene cu cea a S.U.A. Efectele se resimt. Walter Lippmann constata într-un articol publicat în *New York Herald Tribune :* „În relațiile dintre Canada și Statele Unite există o problemă gravă..." Este vorba de puternica infiltrare economică a Statelor Unite în industria canadiană. Cunoscutul comentator amintea și proporțiile în care S.U.A. controlează ramurile esențiale ale industriei canadiene (în industria automobilelor, de exemplu, 96 la sută).

Lippmann remarca „cît de nedorit și potențial primejdios este controlul american excesiv exercitat asupra economiei canadiene". O seamă de fenomene negative mereu mai accentuate au neliniștit autoritățile de la Ottawa. *Neue Zürcher Zeitung* afirma că dobînzile și dividendele plătite anual de Canada în străinătate reprezintă 650 000 000 dolari. De aci, cereri tot mai insistente pe plan intern pentru limitarea controlului străin asupra industriei și surselor de materii prime, îndemnuri la modificarea legislației fiscale. În iunie 1963, guvernul canadian a introdus un impozit de 30 la sută asupra vînzării acțiunilor companiilor canadiene către investitori străini. Wall Streetul a reacționat violent. O oficialitate americană a avertizat : „Evident că potențialul nostru de represalii economice este copleșitor". Măsura timidă preconizată de guvernul canadian a fost retractată rapid.

O lună mai tîrziu, în iulie 1963, a fost rîndul Canadei să fie afectată. Pentru îmbunătățirea balanței de plăți a S.U.A. prin reducerea contractărilor de împrumuturi străine pe piața valutară americană, la Washington s-a preconizat introducerea unui impozit pentru „egalizarea procentelor" asupra hîrtiilor de valoare străine. Pentru Canada, contractantă obișnuită pe piața valutară americană, repercusiunile erau grave. Personalități canadiene au plecat grabnic la Washington. După tratative nu lipsite de asperități au obținut ca acest impozit să nu afecteze și noile emisiuni canadiene de hîrtii de valoare. Impasul în raporturile Ottawa-Washington continuă să persiste însă în diferite domenii. La conferința de presă desfășurată după încheierea tratativelor cu președintele Johnson, L. Pearson menționa printre problemele nerezolvate cea a balanței de plăți a Canadei în relațiile cu S.U.A. În fiecare an, Canada achiziționează din S.U.A. mărfuri care depășesc cu o jumătate pînă la un miliard de dolari suma produselor canadiene vîndute în S.U.A. Dezechilibrul în comerțul dintre cele două țări se adîncește cu fiecare an. La Ottawa s-a luat în considerație o gamă de măsuri socotite absolut necesare pentru îmbunătățirea balanței de plăți. Printre acestea se înscrie și încurajarea exportului de automobile și piese de schimb de fabricație canadiană. Obiectivul stabilit : întărirea capacității de concurență a industriei canadiene. Ziarul economic *Agefi* aprecia că, în primul rînd, vor fi afectate vînzările firmelor americane. Potrivit ziarului, „General Motors și Ford își mobilizează de pe acum forțele pentru a se opune planului canadian". Neliniștea produsă în S.U.A. este

„NU armelor nucleare pentru Canada !"

lesne de înțeles, dacă amintim că valoarea importului canadian de automobile și piese de schimb se ridică la peste 500 000 000 dolari anual.

Explozii la Quebec

La Quebec, în anul trecut, exploziile bombelor au răscolit deseori văzduhul. Nota de senzațional dispăruse : exploziile se integrau de acum în întîmplările comune. Inițialele „F.L.Q." nu mai trezeau curiozitate. „Frontul de eliberare a Quebecului" se făcuse bine cuonscut.

Incidentele de la Quebec nu trebuie atribuite doar spiritului anarhic al unor băiețandri, cei mai mulți sub 20 de ani. Problema este mai profundă decît aspectul pe care îl ridică manifestările de terorism. Din 1867, cînd a obținut statutul de dominion în cadrul Commonwealthului britanic, Canada este un stat avînd două limbi oficiale — engleza și franceza — și o populație formată din urmașii colonialiștilor englezi și francezi (59,3 la sută din populație are limbă maternă engleză și 29,3 la sută franceză). Dar încă de la crearea statului canadian, „înțelegerea reciprocă între cele două naționalități a fost mai mult academică decît reală", după cum afirma *New York Herald Tribune*. Problema relațiilor dintre cele două naționalități este acută mai ales la Quebec. În această provincie trăiește o masivă comunitate canadiană de limbă franceză, puternic consolidată istoricește. Canadienii de limbă franceză revendică drepturi egale cu cei de limbă engleză care, deși în minoritate, controlează cea mai mare parte a industriei și comerțului local, monopolizînd cele mai importante poziții publice. La Quebec, nivelul de trai este mai scăzut decît în restul Canadei, iar salarizarea mai mică este folosită ca o amenințare la adresa întregii clase muncitoare canadiene.

Canadienii de origine franceză cer deplină egalitate în drepturi. Pe fundalul acestei revendicări au luat naștere o serie de mișcări ai căror lideri propagă „separatismul", „independența Quebecului".

Guvernul canadian studiază posibilitatea unor măsuri menite să consolideze unitatea națională. L. Pearson, elogiind valoarea „federalismului cooperativ", se referea la instituirea comisiei de anchetă care să mediteze asupra unor eventuale modificări în constituția canadiană spre a accentua egalitatea celor două grupări etnice. Spre sfîrșitul lui martie, reprezentanții celor 11 state canadiene se vor întruni la Quebec pentru a încerca o soluționare a acestei probleme, pe care L. Pearson a recunoscut-o ca una din problemele majore ale actualului guvern.

Reversul unui tablou idilic

Un reporter al revistei americane *Time* a poposit la Red Deer, în provincia Alberte. Red Deer nu-i una din acele localități ale căror nume strălucesc în titlurile ziarelor. Așezare modestă, Red Deer este un centru agricol canadian cu o populație de numai 25 000 oameni. Reporterul de la *Time* a fost vizibil impresionat de cele văzute. Într-o singură zi — afirmă reporterul — comercianții din Red Deer au vîndut fermierilor din preerie, care își făceau cumpărături de crăciun, mărfuri în valoare de 1 000 000 dolari.

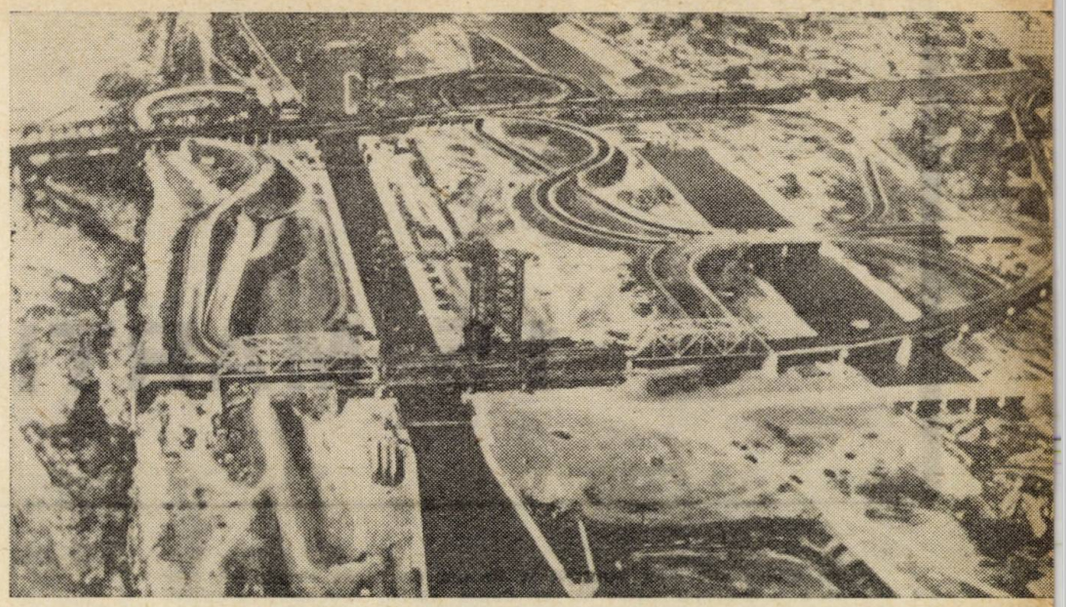

Intrarea în portul Montreal

Time desprindea concluzia belșugului. Desigur, în 1963 economia canadiană s-a bucurat de o conjunctură oarecum favorabilă. Exporturile au înregistrat o creștere de 8 la sută, iar produsele agricole au avut ponderea cea mai însemnată. Tranzacțiile privind vînzarea de cereale au reprezentat 860 000 000 dolari, ceea ce explică atmosfera de prosperitate sugerată reporterului american de priveliștea fermierilor dintr-o regiune. Tabloul economiei canadiene nu poate fi însă schițat în cîteva fraze optimiste și redus numai la unele cifre. Afacerile marilor fermieri sînt rentabile dar, potrivit datelor oficiale, 466 000 canadieni sînt șomeri. Aceasta reprezintă 7 la sută din totalul brațelor de muncă din țară. Deci, un procent superior celui din S.U.A. Un raport întocmit de Ministerul Industriei și Ministerul Muncii informa că în Canada există 35 zone cu populație muncitorească declarate „regiuni lovite de șomaj masiv si avînd un ritm scăzut de dezvoltare". Încă o cifră : potrivit prevederilor oficiale, în bugetul pe anul fiscal care se încheie la 31 martie se va înregistra un deficit de 685 milioane dolari.

În interviul acordat ziarului *Le Monde*, L. Pearson s-a ocupat pe larg de problemele economice și, îndeosebi, de aspectele șomajului, anunțînd măsuri pentru înlăturarea sau reducerea acestuia. Dintre cele preconizate se pot cita : acordarea de avantaje noilor întreprinderi care se stabilesc în regiunile cu șomaj cronic, ușurări fiscale pentru întreprinderile care folosesc muncitori în vîrstă, mărirea sumelor pentru institutiile de învățămînt tehnic etc. Premierul canadian își exprima preocuparea față de proporțiile șomajului sezonier.

La capitolul măsurilor economice, L. Pearson amintea înființarea unui minister care să aibă sarcina de a sprijini dezvoltarea micii industrii manufacturiere și a unui consiliu economic cu preocupări de perspectivă, care să asigure „cooperarea intereselor publice și private pe baza unei mai bune înțelegeri reciproce".

Nu-i mult de cînd la Toronto a avut loc un tîrg puțin obișnuit. Ca la orice tîrg, erau expuse modele de mărfuri. Numai că organizatorii tîrgului nu expuneau modele ale produselor pe care vor să le vîndă, ci ale acelora pe care doresc să le cumpere. Inițiat de oamenii de afaceri din provincia Ontario, tîrgul era menit să stimuleze firmele autohtone în producerea de mărfuri care în mod obișnuit se aduc din străinătate. Semnificația tîrgului este deosebită dacă ținem seama de ceea ce remarca *New York Times Magazine* : „Industria Canadei constă în special din sucursale ale corporațiilor americane, producînd copii ale produselor americane și nu modele canadiene care să poată concura pe piața mondială".

Mai mult decît oricînd în perioada postbelică, se recunoaște necesitatea unor legături comerciale, reciproc avantajoase, cu toate zonele geografice, fără bariere de natură politică. Ministrul adjunct al comerțului, James A. Roberts, declara : „Nu va exista o soluție durabilă a problemei echilibrului comerțului nostru exterior, dacă nu vom obține, pentru produsele noastre agricole și industriale, un acces mai mare pe piețele străine". Oficialitatea canadiană a subliniat categoric : „Noi ne pronunțăm în continuare în favoarea unui comerț internațional multilateral și nu discriminatoriu". O idee similară o întîlnim în ziarul *Canadian Tribune* : „Trebuie să începem să facem comerț în condiții egale și reciproc avantajoase cu toată lumea, inclusiv cu țările socialiste".

Unele înțelegeri comerciale stabilite de Canada cu U.R.S.S., R.P. Chineză, Cuba și alte state socialiste au fost dezaprobate la Washington. Autoritățile canadiene nu s-au arătat însă dispuse să bată în retragere întrucît pentru Canada comerțul exterior fără discriminări constituie o problemă majoră.

Eugeniu OBREA

15 MARTIE 1939

Acum cîteva zile s-au împlinit 25 de ani de la un eveniment care s-a dovedit a fi prologul celui de al doilea război mondial : ocuparea Cehoslovaciei de către armata hitleristă. La 15 martie 1939, o dată cu intrarea trupelor germane în Boemia şi Moravia, statul Cehoslovac a fost dezmembrat ; Slovacia, declarată formal stat independent, a devenit de fapt o colonie a Reichului hitlerist. Datorită unui act de trădare, popoarele acestei ţări — care n-au capitulat niciodată în faţa inamicului —au fost puse în imposibilitate de a-şi apăra libertatea şi independenţa. Şase ani de ocupaţie nazistă, 360 000 de morţi, pierderi materiale incalculabile — iată tragicul bilanţ al perioadei în care steagul cu zvastica hitleristă a fluturat deasupra străvechiului Hrad din Praga.

TRĂDARE ÎN TOIUL NOPŢII

ÎN SEARA zilei de 14 martie 1939, în gara Anhalt din Berlin sosea un tren special de la Praga. Pe peron aştepta garda de onoare a unităţilor S.S. Din tren a coborît un om mic, adus de umeri, cu joben. Era dr. Hacha, preşedintele Republicii Cehoslovace : un om în vîrstă de 66 de ani, care îşi începuse cariera de înalt magistrat încă din timpul monarhiei austro-ungare. Era însoţit de Chvalkovsky, ministrul afacerilor externe al Cehoslovaciei, fost ambasador la Roma, susţinător al politicii fasciste duse de Mussolini.

Automobilul în care se afla preşedintele Hacha şi însoţitorii săi a pornit pe străzile aproape pustii ale Berlinului, îndreptîndu-se spre hotelul Adlon. Puţin înainte de orele 1 noaptea, automobilul l-a adus pe ministrul de externe al Reichului, von Ribbentrop. Acesta i-a însoţit pe oaspeţi la reşedinţa cancelarului german, de pe Friedrichstrasse. La orele 1,15 noaptea, oaspeţii au fost introduşi într-un birou unde, la o masă, erau aşezaţi Hitler şi Göring.

După cîteva cuvinte de politeţe din partea lui Hacha, a început o convorbire al cărei text s-a păstrat. Iată-l :

Hitler : „În cursul acestei dimineţi, armata germană va pătrunde în Cehoslovacia. Aviaţia mea va ateriza pe toate aerodromurile Cehoslovaciei. Există două alternative. Ori mi se va opune rezistenţă — şi atunci voi folosi toate mijloacele pe care le posed, nimicind de pe faţa pămîntului întreaga armată cehoslovacă. Vor fi pierderi şi de partea noastră. Aceasta ar stîrni o ură care ar dezbina pe veci cele două popoare. Ar fi o naivitate să vă bizuiţi pe ajutor din afară : Cehoslovacia a încetat a mai fi un partener pentru aliaţii săi. Cea de a doua alternativă ar fi ca ocupaţia să decurgă în liniște."

Hacha : „...Mi-aş permite să vă propun să dezarmăm singuri, sub supravegherea unei comisii de control".

Hitler : „Nu, ocupaţia este singura modalitate posibilă... Pentru dv. există doar un răspuns : da sau nu ! Am şi dat ordin de înaintare şi orice tratative sînt inutile. De altfel nici n-a mai rămas timp pentru aşa ceva".

Ribbentrop : „Este ora două, mein Führer".

Hitler : „La orele şase începem marşul. Unităţile mele alcătuiesc o asemenea forţă, încît unui batalion ceh îi revine o divizie germană. Vă rog să vă sfătuiţi chiar acum cu ministrul dv. şi să-mi comunicaţi hotărîrea luată".

Hacha : „Cum pot să mă asigur, într-un timp atît de scurt, că armata cehă nu va opune rezistenţă ?"

Hitler : „Chemaţi la telefon Praga şi comunicaţi colegilor dv. din guvern care este situaţia".

După aceste cuvinte, Hacha este condus într-o încăpere alăturată unde e rîndul lui Göring să continue opera de intimidare. „Rolul meu este ingrat, spune el. Nu am nimic împotriva frumoasei dv. capitale. Dar dacă Praga ar intenţiona să acţioneze împotriva hotărîrii führerului, sau dacă aţi încerca să cereţi un ajutor dinafară, aş fi nevoit să arăt lumii, luînd drept exemplu Praga, eficienţa armei mele de aviaţie". Hacha se aşează abătut într-un fotoliu. Apoi, la orele 2,15, el cheamă Praga şi dă ordin preşedintelui Consiliului de Miniştri să nu opună nici un fel de rezistenţă trupelor germane care vor începe ocuparea ţării.

O oră mai tîrziu, primele coloane ale carelor blindate germane conduse de generalul von Blackowitz trec graniţa Cehoslovaciei, a cărei inviolabilitate fusese garantată, cu o jumătate de an înainte de dictatul de la München, de către patru mari puteri : Anglia, Franţa, Italia şi Germania.

Ofensiva armată împotriva Cehoslovaciei — care s-a efectuat pe baza unui plan secret denumit „Fall Grün" — a fost cea dintîi acţiune hitleristă în cadrul criminalului „Drang nach Osten". Premisele ei au fost puse cu un an înainte, la München.

ŞANSELE LUI HITLER

Operaţiunile cu caracter militar au fost precedate de ofensiva serviciului secret de informaţii al Reichului, condus de Heydrich, al cărei scop era activizarea minorităţii naţionale germane în regiunile de frontieră, îndeosebi membrii partidului fascist sudeto-german, de sub conducerea lui Konrad Henlein. Aceştia trebuiau să joace rolul unei „coloane a 5-a", în interiorul Cehoslovaciei. În amintirile sale, Walter Schellenberg, fostul şef al secţiei de spionaj internaţional de sub comanda lui Heydrich, scrie : „Partidul sudeto-german îşi făcea serviciul bine, iar materialul informativ era atît de numeros încît a fost necesar ca, în două locuri ale frontierei germano-cehe, să se instaleze linii telegrafice speciale directe cu Berlinul. De multe ori s-au ivit diferenţe de păreri între Berlin şi conducătorul partidului sudeto-german. Serviciul secret britanic era foarte bine informat de toate acestea. Unul din agenţii lui, colonelul Christie, s-a întîlnit cu Henlein în august la Zürich. La această întîlnire Henlein i-a declarat că, dacă va fi necesar, Germania va rezolva problema sudeţilor cu forţa. După aceasta a urmat vizita premierului britanic Chamberlain

la 15 septembrie 1938 la Berchtesgaden, unde se afla Hitler, conferința anglo-germană de la Godesberg și, în fine, Münchenul".

Ar fi putut Cehoslovacia să reziste? La prima vedere, o asemenea întrebare pare naivă. Și totuși, ea poate primi un răspuns afirmativ.

Este drept că, după presupunerile lui Hitler, la operațiunile împotriva Cehoslovaciei urmau să participe 39 divizii germane. Dar, în perioada aceea, statul cehoslovac putea să mobilizeze 45 de divizii, din care statul major intenționa să trimită pe frontul împotriva Germaniei 37 divizii. „Armata cehă trebuie considerată o armată modernă din punct de vedere al echipării și tehnicii de luptă", apreciau germanii înșiși. În afară de aceasta, Cehoslovacia dispunea de un puternic sistem de fortificații în regiunea de frontieră, construite între 1935—1938, după modelul liniei franceze Maginot. Hitler însuși a schimbat direcția atacului german, temindu-se de obstacolul pe care această linie l-ar fi putut crea pentru armata sa.

Statul major al trupelor cehoslovace a asigurat guvernul că armata e capabilă să oprească temporar, în spatele acestor fortificații, orice forțe inamice. Să nu uităm că în 1938, Wehrmachtul nu devenise încă puternica mașină de război din anii 1940—1941. La 10 august, generalul Jodl, șeful suprem al operațiunilor, nota în jurnalul său: „Părerile pesimiste sînt, din păcate, foarte răspîndite chiar în sînul statului major. Lipsește forța spirituală, deoarece există neîncredere în geniul führerului. Diferența de păreri dintre generali și führer e cunoscută pretutindeni și ar putea constitui o primejdie pentru moralul trupelor. Alături de aceasta, trebuie amintit dezgustul față de perspectiva unui război, manifestat de populație chiar la Berlin." Iată de ce atașatul militar cehoslovac comunica la Praga: „Raportez în concordanță cu conștiința și cu cunoștințele de care dispun: să nu cedăm, să fim tari pe poziție!"

Toate acestea arată limpede că șansele lui Hitler în acest „Fall Grün" au fost destul de puține, că în orice caz un război fulger ar fi dat greș, și că „marea carte" aruncată în joc de führer a fost, totuși, certitudinea că nu se va ajunge la un conflict armat, deoarece puterile occidentale nu vor interveni, iar guvernul cehoslovac va accepta dictatul.

Singura forță în stare să ajute Cehoslovacia și să nimicească pe agresor era Uniunea Sovietică. Dar, deși oamenii politici sovietici au dat asigurări că-și vor respecta angajamentele luate în baza acordului de ajutor reciproc, deși 50 divizii sovietice se aflau pe granița de vest a U.R.S.S., deși aviația sovietică putea să acționeze în cîteva ore, cercurile capitaliste din Cehoslovacia au refuzat, la sugestia puterilor occidentale, acest ajutor: burghezia cehă și slovacă a preferat capitularea.

Este limpede că prin această capitulare pacea „nu a fost salvată", așa cum susținea Chamberlain. Dimpotrivă: războiul s-a apropiat și mai mult. Clica militaristă a generalilor hitleriști și-a întărit pozițiile materiale. În mîna lor a căzut întreaga tehnică de luptă modernă a armatei cehoslovace: 1 582 avioane, 2 175 tunuri de artilerie grea și ușoară, 501 tunuri antiaeriene, 480 tancuri, 43 000 mitraliere, 114 000 pistoale, 1 090 000 puști, peste un miliard cartușe pentru arme ușoare de infanterie, peste trei milioane obuze pentru artilerie. La care trebuie adăugate depozite întregi de material militar și tehnic, combustibil, provizii de materii strategice și, bineînțeles, industria de armament cehoslovacă.

PROBLEMA CEHĂ

Peste cîțiva ani, cupolele smulse de pe fortificațiile cehoslovace au fost utilizate la „valul Atlanticului", iar Londra a fost bombardată cu armele V-1 și V-2, fabricate de naziști în uzinele cehe.

Documente, astăzi cunoscute, dovedesc că la 15 martie 1939, naziștii nu elaboraseră încă un punct de vedere oficial în legătură cu pretențiile lor față de cehi. Exista, firește, axioma binecunoscută că Boemia și Moravia vor face parte din Reich. Dar abia în cursul anilor 1939—1941, sub influența lui K. H. Frank și Heydrich, a fost formulată o linie pe care Hitler a confirmat-o oficial. Naziștii intenționau să facă din Reichul german inima, stăpînul „noii Europe". În afară de Germania, Reichul urma să cuprindă Austria, Țările cehe și cea mai mare parte din Polonia. Mai tîrziu, datorită valului de germanizare, granițele de est ale Reichului s-ar fi extins în Răsărit pînă la Ural. În cadrul acestui stat ar fi trăit țări vasale, locuite de așa-numitele „popoare auxiliare". Reichul propriu-zis ar fi fost locuit numai de poporul german. Celelalte popoare trebuiau să dispară de pe teritoriile recent ocupate. Cehii și patria lor erau primii la rînd. Nazismul considera Boemia și Moravia drept inima noului Reich. De aceea acest teritoriu urma să devină o dată pentru totdeauna german, iar cehii nu ar mai fi avut ce să caute în el.

Intrarea trupelor hitleriste în Praga

■

Evenimentele de acum 25 de ani au constituit pentru popoarele ceh și slovac, ca și pentru alte popoare, o lecție dureroasă, un apel la vigilență, un imbold la lupta împotriva fascismului.

În condițiile contemporane internaționale, Cehoslovacia privește cu încredere viitorul, întrucît poziția ei în lume și apartenența la sistemul socialist constituie cea mai puternică garanție a libertății și independenței. Acel tragic 15 martie 1939 nu se va mai putea repeta niciodată.

Ștefan CORNU

Poeții i-au spus
„insula
în formă
de lacrimă":
o lacrimă
mare și grea
ce s-ar
fi prelins
de pe fața bătrînei
Asii
în apele
Oceanului Indian.
Alții
au asemuit-o
cu
o inimă omenească
palpitînd
neostenit
în freamătul valurilor

DOCUMENTAR

Ceylon

ODINIOARĂ Ceylonul era numit de localnici „Lanka", cuvînt care în limba sanscrită înseamnă, „locul unde poate fi dobîndită fericirea".

O vegetație luxuriantă — bananieri cu foi de o neobișnuită mărime, păduri de ananas în tonuri pastelate, cocotieri uimind printr-o zveltă înălțime, mangotieri de cele mai ciudate forme, flori ce țîșnesc roșii, galbene, violete și albe din coroanele încărcate ale arborilor — toate au făcut din acest pămînt îndrăgit de natură „Grădina celor 1 000 de culori".

O grădină ecuatorială, în care aproape nu există deosebire între vară și iarnă; unde soarele pare că se rotește pe cer cu diferențe imperceptibile, răsărind mai întotdeauna la 6 dimineața, pentru ca să dispară brusc în ocean la ora 6 seara; unde noul an începe în mijlocul lui aprilie, anunțat de izbucnirea năvalnică a florilor.

O grădină în ale cărei jungle, încă greu de străbătut, se zbenguie maimuțele, domnesc leoparzii, iguanele și șerpii veninoși, iar pe drumurile albicioase ale plantațiilor pășesc domesticiți elefanții. Există în Ceylon tradiția ca băieții să fie trecuți la o anumită vîrstă pe sub pîntecele pahidermului, pentru ca la rîndul lor să crească la fel de puternici.

Urmînd sau nu această tradiție, ceylonezii apar bine clădiți, cu trupurile mlădios arcuite, dînd o anume ținută mișcărilor iuți și precise. Îi întîlnești în cea mai mare parte pe plantații, cu chipul brun, lăcuit de sudoarea unei munci istovitoare, purtînd o simplă fîșie de pînză strînsă în jurul șoldurilor. Prin vadurile rîurilor repezi de munte, îi găsești spălînd — cu cîtă trudă și răbdare — nisipul prundurilor în căutarea pietrelor prețioase. Împreună cu perlele pescuite în golful Manaar, acestea iau drumul Ratnapurei, lăcaș al vestitelor bijuterii ceyloneze. Aici se șlefuiesc și se montează în podoabe de lux safire, topaze și rubine a căror strălucire și mărime au adus faima Ceylonului încă din antichitate. Rubrica mondenă new-yorkeză amintește că nu de mult, la Ratnapura, multimiliardarul american John Pierpont Morgan a cumpărat cel mai mare safir din lume...

Îi mai întîlnești pe oamenii Ceylonului pe costișele domoale ale munților, lucrîndu-și cu hărnicie micile ogoare de orez, iar pe cîmpiile roșcate din nordul insulei, cultivînd în straturi minuscule tutun și legume.

O statistică recentă, cifrînd numărul populației la 10 644 809 de oameni, consemna că din 20 de locuitori — 17 trăiesc la țară. Grupînd căsuțe mici din împletitură de bambus, cu o singură fereastră și acoperișul țuguiat din foi de palmier sau păpuriș, aproape ascunse sub bogata vegetație tropicală, satele încîntă ochiul celui venit să admire „pitorescul singalez".

Aceeași statistică menționa în familia populațiilor din Ceylon, alături de ceylonezi și tamali, triburile băștinașe Vedda. Numărînd cîteva zeci de mii, acești străbuni ai insulei trăiesc retrași pe meleagurile sălbatice ale munților, transmițînd din generație în generație obiceiuri și credințe de peste două milenii.

Însemnări ale primelor drumuri spre bogatele meleaguri ale Indiilor menționează insula, popas în apropierea triunghiului indian, sub numele de „Tabrobane". Darea de seamă asupra țărmurilor Oceanului Indian, întocmită în secolul III î.e.n. de căpitanul de oști Nearchos, la cererea lui Alexandru Macedon, o arată cu „așezări multe și strălucitoare în care locuitorii sînt mai bogați în aur și perle decît indienii"... O sută de ani mai tîrziu, „Tabrobane" avea să apară în geografia învățatului grec Ptolemeu, conturată cu inexactitățile inerente epocii, pe o hartă a Asiei de sud. Povestirile călătorilor sosiți la curtea împăraților Romei, culese de Pliniu cel Bătrîn, descriu în amănunt această insulă, căreia localnicii îi spuneau Sinhala și unde existau „500 de orașe și un port". După spusele lor, reședința regală întrecea în măreție multe altele întîlnite în lume, avînd cam 200 000 de locuitori... Dincolo de această cortină țesută din legendă și fantezie, întrezărim totuși mărturii despre o civilizație veche și autentică.

Istoria scrisă a Ceylonului datează de două milenii și jumătate. Sub influența vestitei „Ramayana", primele cronici ceyloneze, „Mahavansa" și „Divapansa", scrise în dialectul indian *pali*, pe frunze de palmier, relatează cucerirea părții de nord a insulei în anul 504 î.e.n. de către Vijeya, fiu al unui împărat al Indiei occidentale. Urmașii lui Vijeya întemeiază orașul Anuradhapura, nume cu o rezonanță deosebită

în lumea budistă. Aici sosește în anul 247 î.e.n. fiul unui alt împărat al Indiei, Mahînda, aducînd cu el o ramură din copacul sfînt sub care, se spune, s-ar fi odihnit Buda. Din acea ramură, plantată în curtea cetății, a crescut giganticul copac care există și astăzi (celebrul Bo Tree, cel mai bătrîn arbore din lume).

Templele și statuile ridicate în perioada următoare au făcut din Ceylon un adevărat leagăn al civilizației budiste. Dagoba Ruanveliseya întrece în proporții unele piramide egiptene, iar vestita statuie a lui Buda se numără printre marile monumente de artă ale timpului. Își păstrează și astăzi strălucirea templul Kelanya, precum și templul „Dintelui Sfînt". De sărbători credincioșii străbat depărtările și vin aici să se închine, potrivit obiceiului, desculți, cu o floare de lotus în mînă.

Oraș de scaun al dinastiei singaleze mai bine de zece secole, Anuradhapura a decăzut în urma năvălirii unor triburi nomade. La începutul mileniului nostru, capitala țării este mutată la Polonaruwa, cel mai mare oraș medieval al Ceylonului. Ruinele acestor cetăți, vestigiile palatelor și băilor regale, ale parcurilor și imenselor lacuri artificiale au rămas să amintească peste timpuri o epocă de înflorire.

Colombo

Dezvoltarea pașnică a țării este întreruptă în mod violent la începutul secolului al XVI-lea, o dată cu acostarea la țărmurile Ceylonului a primelor vase de război ale colonialiștilor europeni. În anul 1505, portughezii, conduși de Francesco de Almeida, iar — peste un secol — olandezii, ocupă țărmul de apus al insulei. Comerțul pietrelor prețioase și al mirodeniilor este acaparat de invadatori. Forturile de la Jaffna, Negombo, Galle, Matora înconjoară țara ca un cerc de fier. Regatul ceylonez, cu capitala la Kandy, se retrage în regiunea muntoasă din interior.

La sfîrșitul veacului al XVIII-lea, pe insulă pătrund colonialiști englezi. Subjugarea totală a țării s-a produs după un sfert de secol de lupte crîncene. În 1815, Ceylonul devine colonie britanică.

Colonialiștii orientează unilateral agricultura țării spre obținerea unor profituri uriașe. Țăranilor le sînt luate ogoarele; se defrișează anarhic jungla; noii stăpînitori introduc sistemul nefast al monoculturilor. Cercurile coloniale organizează recrutarea în masă a țăranilor din India de sud, în special *tamili*; ei vor forma majoritatea „coolilor" de pe plantațiile ceyloneze. Profitînd de faptul că majoritatea populației singaleze este budistă, iar tamilii sînt hinduși, autoritățile coloniale vor ațița în permanență vrajba națională și religioasă între cele două popoare, creînd în mod artificial o problemă care va provoca deseori ciocniri sîngeroase.

O dată cu instaurarea dominației coloniale, în istoria Ceylonului se înscriu paginile unei îndelungi și frămîntate lupte pentru eliberarea țării. În primii ani ai ocupației, rezistența eroică a poporului ceylonez punctează cu sînge și jertfe primul capitol: revolta țăranilor din 1819 și răscoala armată din 1848, amîndouă înăbușite cu brutalitate de autorități.

În ciuda represiunilor, perioada următoare aduce o creștere continuă a avîntului maselor populare spre libertate. Colonialiștii sînt siliți să facă unele concesii: în anul 1931 este adoptată prima constituție, acordînd ceylonezilor drepturi limitate în administrarea internă a țării.

Apariția pe arena politică ceyloneză a Partidului Lanka Sama Samaj (P.L.S.S.), creat prin unirea grupărilor progresiste, marchează o nouă etapă a mișcării de eliberare națională. Se fixează drept țel imediat cucerirea *independenței totale* a țării. Dar, dezbinarea survenită în 1940 în rîndul grupărilor de stînga și excluderea aripei revoluționare din P.L.S.S. scade eficiența luptei forțelor patriotice, permițînd, în același timp, întărirea cercurilor reacționare ceyloneze. În consecință, deși se obține o unitate de acțiune în organizarea grevei generale din mai-iunie 1947 — grevă care a jucat un rol hotărîtor în cucerirea independenței țării — forțele de stînga scindate nu obțin victoria în alegerile generale care au urmat. „Partidul național unit", condus de liderul politic reacționar Senanaike, reușește să se înscăuneze la conducerea statului.

În anul următor însă, impetuoasa mișcare de eliberare națională depășește formulele elaborate de reacțiunea ceyloneză și îi determină pe colonialiști să acorde independența Ceylonului, insula continuînd să păstreze statutul de dominion în cadrul Commonwealthului. În februarie 1948, steagul național ceylonez purtînd imaginea unui leu de aur (*sinhala în limba hindusă înseamnă leu*) se înalță triumfător deasupra „grădinii celor o mie de culori".

Festivitățile proclamării independenței o dată încheiate, noul stat se găsește asaltat de un complex de probleme pe care guvernul de dreapta instalat la Colombo nu reușea și nu voia să le pună în ecuații rezolvabile.

În primii ani de după 1948, independența dobîndită rămînea încă o noțiune care trebuia abia tradusă în limbajul măsurilor concrete.

Producția de ceai, cauciuc, nuci de cocos reprezintă baza economiei ceyloneze, asigurînd 96 la sută din valoarea totală a exportului. Ceaiul — „renumitul ceai englezesc" recoltat de pe însoritele coline ceyloneze, situează insula pe locul al doilea în lume (după India), iar mustosul arbore de hevea, pe locul patru printre țările producătoare de cauciuc natural; cocotierii — adevărați „copaci ai vieții" dau anual peste 2,5 miliarde nuci de cocos din care jumătate iau drumul străinătății. Plantațiile, precum și societățile comerciale aparțin însă și după eliberare, în majoritate, capitalului străin.

Dincolo de pitorescul satului ceylonez se ivesc însă dimensiunile reale ale vieții celor care formează aproape jumătate din populația rurală. Total lipsiți de pămînt, aceștia alcătuiesc așanumita „armată a argaților". Dintre țăranii posesori de pămînt, peste 50 la sută dispun de loturi mai mici de o treime de hectar, pe care le lucrează în general cu mijloace rudimentare.

Orezul este hrana principală a ceylonezului. Lipsa apei în interiorul și în special în nordul insulei reduce însă recolta pe care pămîntul fertil și soarele binefăcător ar favoriza-o, statul fiind astfel obligat să importe jumătate din cantitatea de orez pe care o consumă. În vechime localnicii adunau apa, păstrînd-o în bazine mari și mici, transportînd-o dintr-un sat în altul prin canale de mulți kilometri. După ocuparea insulei de către colonialiști, majoritatea acestor milenare artere ale agriculturii țării au fost distruse sau lăsate în părăsire.

Dar nu numai în viața economică și politică dăinuiau amprentele colonialismului. Piloții din Royal Air Forces continuau să se antreneze la bazele aeriene britanice din vestul Ceylonului iar portul Tricomalee adăpostea unul dintre cele mai mari dispozitive ale marinei militare britanice din Oceanul Indian.

Configurația vieții politice ceyloneze este dominată de înfruntarea dintre forțele potriotice și cercurile reacționare. Cîteva evenimente marchează pregătirea unei noi etape în lupta pentru înfăptuirea transformărilor progresiste.

În 1951, Solomon Bandaranaike împreună cu adepții săi părăsesc Partidul Național Unit, aflat la putere, constituind o nouă grupare politică, Sri Lanka Freedom Party. Cinci ani mai tîrziu, Partidul Național Unit este înfrînt în alegerile generale. Frontul Popular Unit — rezultat din înțelegerea realizată în timpul campaniei electorale între „Sri Lanka Freedom Party" și trei partide de stînga, sub conducerea lui Solomon Bandaranaike — formează guvernul. Noua echipă ministerială își propune consolidarea independenței politice și economice a țării, iar în relațiile internaționale — o politică de neutralitate pozitivă. Guvernul Bandaranaike obține prin acordul încheiat în 1957 remiterea bazelor militare de la Tricomalee și Katumaiake. Promovînd cu fermitate o politică de coexistență, premierul ceylonez stabilește relații diplomatice cu Uniunea Sovietică și celelalte țări socialiste.

Sînt adoptate legi limitînd arbitrariul marilor proprietari, se elaborează planul de naționalizare a principalelor ramuri industriale și a plantațiilor aparținînd

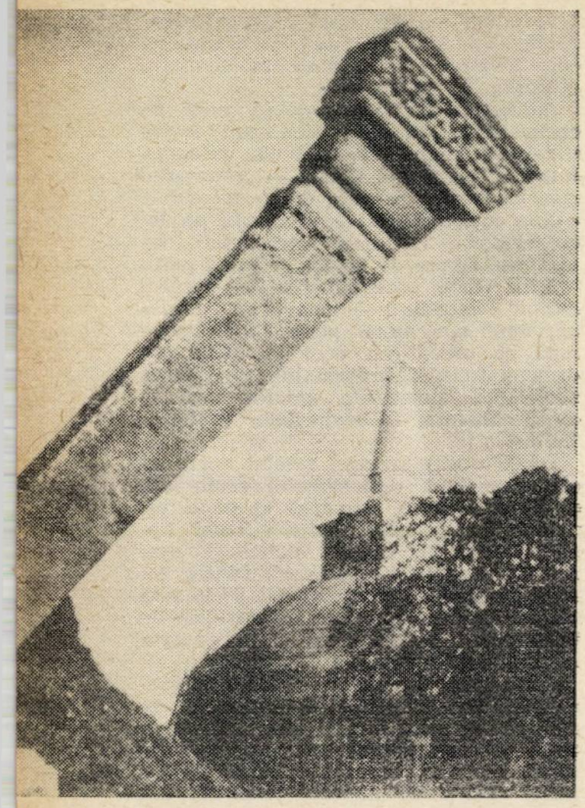

Ruanveliseya

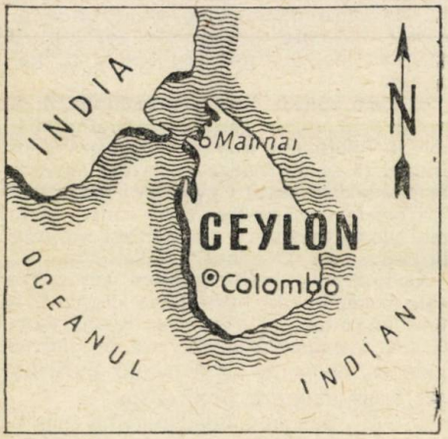

O macara vie...

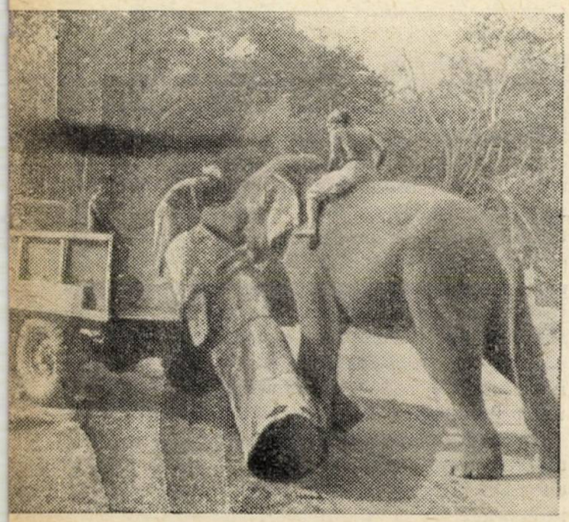

societăților străine. Este elaborat un plan de dezvoltare pe 10 ani, menit să creeze temelia independenței economice a țării. Adeziunea populară față de măsurile preconizate era evidentă. Programul Frontului Popular Unit trasase noi orizonturi în istoria țării. Ele aveau să fie însă curînd însîngerate.

...25 septembrie 1959. Primul ministru își primește vizitatorii acasă, pe veranda deschisă, transformată în sală de audiențe. Observînd doi călugări ce așteaptă feriți să le vină rîndul, Bandaranaike se apropie cu palmele împreunate în semn de respectuos salut. Unul dintre ei scoate însă de sub veșmîntul galben un revolver și trage în plin. Premierul ceylonez se prăbușește, rănit mortal. Copleșită de durere, țara întreagă arborează steaguri albe de doliu. Vinovații — făptași și inspiratori — nu au lăsat dubii asupra motivelor crimei.

Poporul ceylonez a înălțat monumente eminentului om de stat Solomon Bandaranaike. Cel mai prețios dintre acestea rămîne însă convingerea sădită poporului în victoria luptei Ceylonului pentru a-și asigura viitorul, convingere pe care o exprima în cuvintele: „Fluviul merge totdeauna înainte".

Din septembrie 1959 a început o perioadă grea în viața politică a Ceylonului. Lipsa unității forțelor patriotice a dat posibilitatea acaparării conducerii țării de către guvernele de extremă dreaptă — Dahanaike și apoi Senanaike (P.N.U.).

În alegerile din iulie 1960, „Sri Lanka Freedom Party", „Partidul Nowa Lanka Sama Samaj" și partidul comunist încheie o convenție de „nerivalitate", formînd un front unit. Alegerile aduc victoria forțelor progresiste coalizate. Guvernul care se formează are în frunte pe doamna Sirimavo Bandaranaike, văduva defunctului premier.

Guvernul condus de doamna Bandaranaike și-a propus continuarea programului formulat de Solomon Bandaranaike și larg sprijinit de poporul ceylonez. Răstimpul celor mai bine de trei ani a înscris importante realizări.

Se ivesc primele roade ale industrializării țării: Cu ajutorul țărilor socialiste în prezent în Ceylon se creează întîiele întreprinderi ale industriei grele — o uzină metalurgică, o uzină de piese mecanice, una de anvelope; în curînd se va înălța construcția unei rafinării și a unei fabrici de îngrășăminte minerale.

Au fost inițiate lucrări pentru refacerea și lărgirea vechiului sistem de irigații. O primă realizare: uriașa cupă albastră a lacului de acumulare Kalavewa, unul din cele mai vechi și mai mari bazine din Ceylon.

Pe drumurile Ceylonului întîlnești astăzi deseori stații de benzină pe care este înfățișat un om alergînd cu o făclie aprinsă: este emblema corporației petrolifere ceyloneze, apărută ca urmare a instituirii monopolului de stat asupra comerțului cu aceste produse. Vistieria statului ceylonez realizează, datorită acestor măsuri, o economie anuală de 17,5 milioane rupii în valută străină.

De curînd a fost anunțată naționalizarea societăților occidentale de asigurări. De notat că numai companiile britanice realizau de pe urma acestor societăți beneficii anuale de 1 100 000 lire sterline.

Complexelor probleme ale dezvoltării economice li se adaugă numeroase dificultăți de altă natură.

Una dintre cele mai grave este necesitatea lichidării dezbinării naționale, întreținută cu asiduitate de cercurile colonialiste și de reacțiunea ceyloneză. Soluțiile acestei probleme nu pot fi întrezărite decît la capătul unei stăruitoare acțiuni de ridicare a nivelului de cultură al populației și de ștergere a oricăror discriminări. Adoptarea legii cu privire la crearea unui sistem unic de învățămînt urmărește, în acest sens, lichidarea fundamentală a oricăror motive de discordie prin participarea egală la învățătură a tuturor copiilor, indiferent de religie. Partidele naționaliste extremiste au fost interzise, iar concomitent cu introducerea limbii singaleze în instituțiile de stat (singalezii reprezintă 70 la sută din populație) au fost înființate cursuri de limbă singaleză pentru populația tamilă și de limbă tamilă pentru singalezi.

Inițiativelor guvernului Sirimavo Bandaranaike sprijinite de Frontul Unit de stînga, cercurile reacționare le răspund printr-o suită de comploturi și provocări. În 1961, 1962, 1963 autoritățile au curmat — uneori în ultimul moment — noi tentative urmărind zădărnicirea progresului țării, instaurarea unei dictaturi de extremă dreaptă.

„În 1965 vor avea loc noi alegeri parlamentare, iar atmosfera din țară nu dă temeiuri de autoliniștire", relata de curînd săptămînalul ceylonez *Tribune* într-un articol despre uneltirile reacțiunii politice din Ceylon.

Am întîlnit într-o gazetă de limbă engleză în dreptul unui articol despre orientarea politicii interne și externe ceyloneze expresia: unknown policy (politică necunoscută). Exprimarea trebuie evaluată desigur în raport cu o anume tendință de a vedea noile țări independente aliniate unor scheme occidentale de relații internaționale. Luînd atitudine împotriva aderării la blocurile militare politica ceyloneză de neutralitate pozitivă s-a afirmat prin sprijinul acordat menținerii și întăririi păcii în Asia și în întreaga lume. Prezența activă a Ceylonului în viața internațională este călăuzită de principiile coexistenței pașnice.

În același spirit a fost apreciată și inițiativa statului ceylonez, din 1962, cu privire la convocarea la Colombo a conferinței celor șase țări neangajate, pentru a contribui la reglementarea pașnică a conflictului de frontieră chino-indian.

Atașamentul statului ceylonez față de o politică de pace și dezarmare generală a fost reafirmat recent într-o declarație a doamnei Sirimavo Bandaranaike. Vorbind în fața Senatului ceylonez, primul ministru a anunțat hotărîrea Ceylonului de a nu permite intrarea navelor sau avioanelor purtînd la bord arme nucleare în apele teritoriale și în spațiul aerian al țării. Cu acest prilej, primul ministru a subliniat din nou că guvernul ceylonez se pronunță împotriva răspîndirii armei nucleare și sprijină planurile privind crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii.

Este o politică conformă năzuințelor și tradițiilor milioanelor de ceylonezi.

Poporul ceylonez rămîne devotat străvechii sale credințe: „în grădina celor o mie de culori cea mai strălucitoare floare care a răsărit întîi a fost pacea, crescută în acest pămînt cu rădăcini adînci".

Ileana NICOLAESCU

Le Monde diplomatique

PARIS

RĂZBOIUL ÎMPOTRIVA SUBDEZVOLTĂRII

VOR CONTINUA oare planurile de dezvoltare să se lovească de lipsa de organizare a pieţelor internaţionale? Aceasta este întrebarea la care trebuie să răspundă conferinţa O.N.U. pentru comerţ şi dezvoltare. Cu alte cuvinte, viitorul ţărilor slab dezvoltate depinde de ceea ce va fi această conferinţă.

Într-adevăr, un raţionament de o logică nemiloasă arată că o transformare a regimului schimburilor internaţionale este un element esenţial al singurei politici care poate permite eliminarea subdezvoltării şi a foametei — expresia cea mai tragică a subdezvoltării.

Cîteva date concrete domină această problemă.

Prima: situaţia ţărilor în curs de dezvoltare, despre care nu sîntem siguri că s-a ameliorat de 30 de ani, explozia demografică anulînd, în anumite ţări, puţinele progrese realizate.

A doua: comparaţia între necesităţile de investiţii ale celei de-a treia „lumi", necesităţi care au putut fi evaluate la o cifră cuprinsă între 50 şi 100 miliarde de dolari pe an şi totalul sprijinului de orice natură al ţărilor industrializate, adică 7 pînă la 8 miliarde de dolari. Chiar mult sporit, acest ajutor ar fi încă insuficient — afară de cazul cînd i s-ar schimba în mod considerabil caracterul.

Nu există decît o soluţie pe măsura acestei probleme: folosirea unei mase de resurse neîntrebuinţate, mobilizarea sutelor de milioane de şomeri din „a treia lume", a zecilor de milioane de tone de surplusuri agricole, a rezervelor de inteligenţă şi a potenţialului de producţie prost utilizat din cauza incertitudinii pieţelor de desfacere. În folosirea tuturor acestor bogăţii constă soluţia problemei subdezvoltării; la propunerea noastră, conferinţa comitetelor naţionale ale campaniei mondiale împotriva foametei a spus-o clar şi în unanimitate, propunînd astfel, în noiembrie trecut, la Roma, un adevărat plan de luptă împotriva subdezvoltării.

Punerea în aplicare a acestui plan presupune reforma sistemului schimburilor internaţionale. Trebuie oare repetat că instabilitatea cursurilor materiilor prime, care constituie esenţialul exporturilor ţărilor din „a treia lume", este contrară exploatării raţionale a resurselor lor? Cum să se dezvolte producţia, să fie orientată pe termen lung, să fie organizată, cînd condiţiile de vînzare pot varia de la un an la altul în proporţii considerabile? Cum se poate aplica un plan cuprinzînd importuri de echipament cînd resursele destinate acestor cumpărări se pot prăbuşi în cîteva luni? Redresarea preţurilor adusă de conjunctură nu este o adevărată compensaţie, deoarece această abundenţă neaşteptată riscă ea însăşi să fie risipită.

Eliminarea acestei instabilităţi este o condiţie a dezvoltării. Acest lucru începe să fie spus din ce în ce mai des. Nu este însă suficient; acum trebuie să fie elaborată şi pusă în aplicare o soluţie.

Lucrul nu este imposibil. Este de ajuns să ne gîndim la problema pe care o pune în atîtea ţări slab dezvoltate bogăţia de ape, care ar trebui să fie o binefacere şi pe care debitul schimbător o transformă în nenorocire. Nu se poate face oare pentru ape ceea ce se face pentru recolte — strîngerea surplusului în rezervoare pentru a se asigura utilizarea regulată?

S-ar putea crea un fond care să cumpere mărfurile sau materiile prime ce pot fi stocate la un preţ fix, majorat, pentru a se acoperi cheltuielile de gestiune. Oscilaţiile ofertei sau ale cererii ar fi absorbite de aceste stocuri, poate mai abundente decît acelea care există acum.

Ideea călăuzitoare a acestui plan — în linii mari conform cu propunerile unei comisii a O.N.U., comisia Gudriaan — constă în a căuta înainte de toate stabilitatea. Ar fi deci vorba de fixarea unor preţuri de natură să asigure un echilibru pe termen lung al ofertei şi al cererii.

Ar putea fi discutate şi alte măsuri ce ar putea determina o creştere a consumului ţărilor industrializate, de exemplu reducerea tarifelor vamale şi a altor obstacole. Aceste chestiuni sînt prevăzute pe ordinea de zi. Ele sînt puncte secundare; esenţialul este definirea unui mecanism de stabilizare. Se pot concepe teoretic soluţii diferite de cea indicată aici. Se pot institui, trecînd peste inconveniente, sisteme în vederea limitării producţiei. Se poate de asemenea lua în considerare fixarea unor preţuri relativ ridicate, prevăzînd că excedentele producţiei — care vor rezulta din aceste niveluri de preţuri — să fie cumpărate şi afectate ţărilor în curs de dezvoltare. (...)

Aceasta nu ar exclude de altfel unele măsuri de stocare. Ea ar fi aplicabilă produselor alimentare, eventual produselor textile de primă necesitate, dar nu şi celorlalte mărfuri şi nici materiilor prime... Trebuie adăugat pericolul de a ne lăsa antrenaţi în fixarea unor preţuri prea ridicate pentru a putea fi menţinute un timp îndelungat.

Crearea unui fond internaţional de stocare şi de stabilizare nu ar evita numai inconvenientele şi limitele soluţiilor precedente. El ar avea şi un alt avantaj. Ar da economiei ţărilor industriale un fel de „volan regulator" şi prin urmare un instrument de luptă împotriva inflaţiei care le-ar permite să se lanseze cu mai multă îndrăzneală într-o politică de expansiune. Aceste ţări ar deveni astfel, prin forţa lucrurilor, clienţi mai buni pentru ţările în curs de dezvoltare.

Crearea unui fond de stabilizare ar pune o problemă de finanţare. Două soluţii sînt posibile: contribuţia diferitelor ţări sau investirea fondului cu dreptul de a emite o monedă internaţională. Nu pare însă ca ordinea de zi să implice acest aspect al problemei. Nu văd cum anume va putea ordinea de zi să se ocupe de comerţul internaţional fără să-l lege de problema monetară.

Nu ne-am putea mulţumi să organizăm debuşee şi, prin aceasta, să uşurăm producţia de materii prime. Ţările „din lumea a treia" nu trebuie să se limiteze în relaţiile lor cu ţările industriale la raporturi care continuă să fie acelea ale pactului colonial. Diversificarea producţiilor lor şi în mod special industrializarea lor sînt incontestabil necesare. Or, crearea de industrii depinde de pieţele care le sînt oferite. Cele ale ţărilor puţin dezvoltate sînt limitate de o putere de cumpărare care nu va putea fi ridicată decît foarte treptat, o mare parte a resurselor lor trebuind să fie rezervată investiţiilor. Trebuie ca produsele fabricate ale ţărilor în curs de dezvoltare să poată găsi debuşeu în ţările industrializate.

Acest fapt pune o serie de probleme. Se ştie că importurile provenite din ţările cu salarii scăzute provoacă rezerve violente din partea ţărilor mai bogate. Trebuie oare să evităm — sau cel puţin să limităm — acest gen de discriminări? Mergînd mai departe, trebuie oare să se asigure debuşee preferenţiale industriilor în curs de formare ale ţărilor tinere? Acestea sînt probleme grave care nu pot fi evitate.

Într-adevăr, în ţările unde densitatea populaţiei, de pe acum foarte mare, este în creştere, investiţiile în domeniul agriculturii sînt supuse legii randamentului neproporţional. Legea randamentului descrescînd este nulă numai în sectorul industrial. Nu este deci exclus ca anumite ţări să poată profita de abundenţa lor de braţe de muncă pentru a realiza produse fabricate pe care le vor schimba cu produsele agricole (şi bunurile de echipament) ale anumitor ţări din Europa sau din America de Nord. Această perspectivă trebuie privită în faţă. Motivul cel mai mare de ezitare este în fond tendinţa economiilor occidentale de subfolosire a capacităţilor lor de producţie.

Reacţiile sindicatelor americane arată că într-o ţară unde există şomaj, organizaţiile muncitorilor nu ar putea fi indiferente la concurenţa produselor fabricate în ţări cu salarii scăzute. Această optică se schimbă atunci cînd deplina folosire a braţelor de muncă

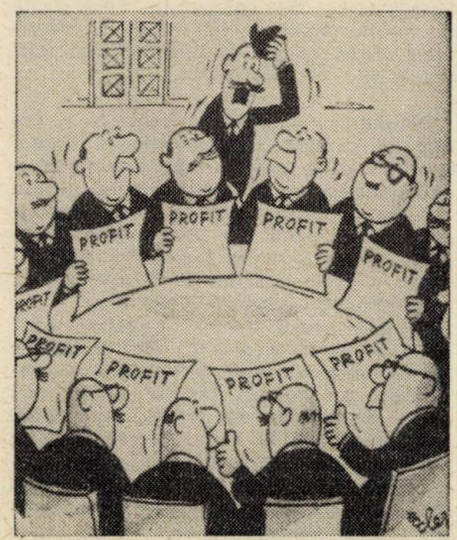

— Scuzaţi, vă rog, aici este şedinţa pentru definirea ţelurilor industriei?
(din „DAILY WORKER"-Londra)

este realizată în mod continuu. Iată de ce este atît de important să-i definim condiţiile.

Conferinţa de la Geneva nu va putea evita această problemă evocată într-o ordine de zi care prevede în mod expres studierea unor „măsuri destinate să favorizeze expansiunea, în ţările dezvoltate, a unor pieţe pentru articole fabricate şi articole semifinite exportate de ţările în curs de dezvoltare".

Industrializarea depinde de perspectivele de debuşee. Ea depinde de asemenea de condiţiile de finanţare. Printre măsurile care ar putea să favorizeze investiţiile, îmi permit să reamintesc o propunere pe care o făcusem acum cîţiva ani: crearea de organe internaţionale de cauţiune mutuală, permiţînd ţărilor în curs de dezvoltare să garanteze împreună investiţiile fiecăreia dintre ele, să garanteze buna-credinţă a operaţiilor, să compenseze pierderile datorate nerespectării angajamentelor luate. Crearea unui organ de acest gen ar trebui să figureze printre temele Conferinţei; ea ar intra, firește, în partea ordinei de zi consacrată finanţării.

Toate acestea înseamnă că mecanismele de eliberare a schimburilor şi de nediscriminare care au fost considerate, pe drept sau pe nedrept, favorabile dezvoltării ţărilor industriale nu pot fi aplicate ca atare unor ţări cu structură economică diferită, unde problemele sînt mai apropiate de acelea care se puneau ţărilor Europei continentale, atunci cînd, în cursul secolului al XIX-lea, au trebuit să-şi construiască industria evitînd să fie distruse de concurenţa ţării care le precedase pe calea revoluţiei industriale — Marea Britanie...

Trebuie oare lăsată de o parte o problemă ca utilizarea surplusurilor în favoarea ţărilor care vor să pună la lucru braţele lor de muncă nefolosite? Nu am văzut ca ea să-şi aibă locul pe ordinea de zi a conferinţei. Trebuie totuşi să dorim ca o măsură care ar fi de natură să mobilizeze imense forţe de lucru contribuind în acelaşi timp la însănătoşirea pieţelor, să-şi găsească locul într-o „conferinţă pentru comerţ şi dezvoltare".

Astfel, toate perspectivele de dezvoltare riscă într-un fel sau altul să se lovească de situaţia actuală a comerţului internaţional. Conferinţa de la Geneva poate deschide drumul spre punerea în aplicare a acestui plan de mobilizare a resurselor mondiale nefolosite, care trebuie să fie principalul obiect al grijii celor preocupaţi de economia mondială. Dacă însă conferinţa rămîne pe planul studiilor teoretice şi al respectării poziţiilor conformiste, dacă ea ajunge la mici paliative sau la recomandări vagi, dacă nu se angajează pe calea unor propuneri ample şi concrete, atunci ea va fi înşelat una din marile speranţe ale lumii actuale. Consecinţele acestei dezamăgiri vor fi incalculabile.

Gabriel ARDANT

MOSCOVA

DESPRE UN ORGANISM INTERNAŢIONAL DE COMERŢ

In nr. 2 al revistei sovietice „Economia mondială şi relaţiile internaţionale", a apărut un amplu articol din care extragem următoarele:

CONFERINŢA INTERNAŢIONALĂ DE COMERŢ este menită să discute între altele problema creării unei instituţii internaţionale care ar putea să organizeze şi să imprime o direcţie în sfera de importanţă vitală a activităţii economice şi politice a absolut tuturor ţărilor de pe glob.

Activitatea intensă generată pretutindeni de iniţiativa guvernului sovietic, care a prezentat propunerea referitoare la crearea unei astfel de organizaţii, confirmă în mod concret faptul că această propunere a exprimat necesităţile vitale ale dezvoltării mondiale, o cerinţă imperioasă a zilei de astăzi. Noua organizaţie trebuie să aducă o contribuţie importantă la însănătoşirea relaţiilor economice internaţionale şi, deci, şi a întregii atmosfere internaţionale. Totodată, ea are menirea de a înlătura acele fenomene maladive din comerţul internaţional care s-au acumulat în decursul întregii perioade ce s-a scurs de la război şi care frînează în prezent progresul ulterior pe plan economic, social şi politic.

Eşecul tentativei de constituire a Organizaţiei internaţionale de comerţ pe baza statutului de la Havana din 1948 şi eşecul în ceea ce priveşte crearea Organizaţiei de colaborare comercială nu au însemnat de fel că ideea creării unui organ comercial internaţional universal şi-a pierdut sensul.

Paralel cu creşterea absolută a volumului comerţului internaţional, ritmul sporului său anual se distinge printr-o excepţională instabilitate, iar în ultimii ani s-a conturat tendinţa spre încetinirea acestui ritm. La baza acestei tendinţe se află acele fenomene nesănătoase a căror înlăturare trebuie să fie realizată prin eforturi colective.

Printre aceşti factori negativi unul din cei mai periculoşi îl constituie înrăutăţirea tot mai accentuată a condiţiilor de comerţ pentru ţările mai puţin dezvoltate din punct de vedere economic, ţări în care trăieşte o mare parte din populaţia globului.

Tendinţa mai sus-amintită este legată direct de situaţia de inegalitate a acestor ţări în sistemul economiei mondiale capitaliste, de însuşi caracterul legăturilor economice între ele şi ţările capitaliste dezvoltate.

Dezvoltarea normală a comerţului internaţional este împiedicată în mod serios, de asemenea, de crearea grupărilor economice închise ale ţărilor occidentale, de tipul Pieţei comune. Ascuţirea luptei de concurenţă, provocate de aceste grupări, se transformă în adevărate „războaie comerciale" pe piaţa mondială capitalistă, care au drept consecinţă inevitabilă intensificarea politicii discriminatorii faţă de terţe ţări. Această discriminare, înfăptuită în primul rînd de Piaţa comună, reprezintă un pericol deosebit pentru statele tinere, a căror economie încă nu s-a consolidat.

Toate aceste probleme au căpătat o acuitate fără precedent în prezent, cînd rolul comerţului exterior pentru dezvoltarea economică a absolut tuturor ţărilor a crescut mai mult ca oricînd. Din punct de vedere al dezvoltării economice interne, el a devenit o necesitate vitală primordială. El a căpătat o importanţă excepţional de mare şi din punctul de vedere al intereselor colaborării internaţionale, permiţînd folosirea mai completă a avantajelor diviziunii internaţionale a muncii pentru accelerarea dezvoltării economiei fiecărei ţări, pentru ridicarea nivelului de trai al populaţiei ei.

În sfîrşit, comerţul internaţional constituie o bază propice pentru îmbunătăţirea relaţiilor politice între diverse ţări, pentru întărirea păcii şi încrederii reciproce între popoare.

Pentru a se asigura condiţii favorabile dezvoltării nestînjenite a comerţului internaţional în interesul întregii lumi, nu sînt suficiente eforturile unei singure ţări sau ale unui grup de ţări. Pentru aceasta este nevoie de eforturile unite ale tuturor ţărilor din lume, este nevoie de o abordare colectivă a problemei. Activitatea sistematică în domeniul sprijinirii dezvoltării comerţului internaţional pe baza egalităţii în drepturi şi a avantajului reciproc, a neamestecului în treburile interne, a nediscriminării, trebuie să constituie obiectul activităţii Organizaţiei internaţionale de comerţ cu caracter universal.

Necesitatea creării Organizaţiei internaţionale de comerţ devine şi mai evidentă dacă aruncăm o privire asupra acelor organe internaţionale care se ocupă în prezent de problemele comerţului internaţional. În primul rînd atrage atenţia situaţia anormală caracterizată prin aceea că în timp ce în sistemul O.N.U. există un şir întreg de organizaţii internaţionale în problemele culturii, ocrotirii sănătăţii, agriculturii, meteorologiei, pentru folosirea paşnică a energiei atomice etc., într-o sferă de o importanţă atît de vitală, cum este comerţul internaţional, nu există o astfel de organizaţie internaţională universală. În locul ei există numeroase organizaţii mari şi mici care se ocupă la diverse niveluri şi sub diverse aspecte de problemele comerţului internaţional.

Dublarea şi paralelismul în activitatea a numeroase organizaţii fac posibilă promovarea unei politici care ţine seama de interese egoiste, duc la ciocniri serioase nemijlocit în domeniul comerţului, la dispersarea de forţe şi fonduri, au drept consecinţă faptul că probleme mai puţin importante iau deseori locul celor importante.

Absenţa unui for internaţional eficient nu a permis pînă în prezent e-

xaminarea concretă a unor astfel de probleme cum ar fi modificările structurale în comerțul între țările dezvoltate din punct de vedere industrial și cele rămase în urmă din punct de vedere economic, relațiile comerciale între țări cu sisteme social-economice diferite, modalitățile de ameliorare a corelației între prețurile de import și export pentru țările slab dezvoltate etc.

Critica serioasă adusă, de numeroase țări, Acordului general pentru tarife și comerț, Băncii internaționale pentru reconstrucție și dezvoltare, Fondului internațional monetar, Pieței comune vest-europene și altor organizații, demonstrează concludent că acestea nu asigură soluționarea problemelor de importanță vitală ale comerțului internațional, nu pot constitui un instrument eficient pentru dezvoltarea sa în interesul tuturor țărilor, deoarece constituie o parte a unui sistem îndreptat în ansamblul său spre asigurarea intereselor grupurilor financiare conducătoare din Occident.

În concepția noastră, Organizația internațională de comerț trebuie să fie un for general unde să poată fi examinate aprofundat toate problemele de cea mai mare importanță ale comerțului și dezvoltării economice și un organ executiv cu suficientă competență operativă pentru îndeplinirea recomandărilor Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare, hotărîrilor ținînd de politica în domeniul comerțului, adoptate la nivelul Organizației Națiunilor Unite.

Numai o astfel de organizație poate dispune de suficiente împuterniciri și posibilități pentru o activitate eficientă, legată de problemele de care se lovesc țările slab dezvoltate, să contribuie la dezvoltarea comerțului între țări cu nivel diferit al dezvoltării economice și cu sisteme social-economice diferite, să reducă la minimum discordanța și paralelismul în funcționarea organizațiilor existente, să asigure o coordonare eficientă a activității lor.

Contribuind la soluționarea problemelor urgente ale comerțului și dezvoltării economice, ea ar putea avea un rol pozitiv în dezvoltarea relațiilor politice între state și ar corespunde intereselor tuturor țărilor din lume.

Țările occidentale opun propunerii sovietice referitoare la crearea Organizației internaționale de comerț ideea transformării Acordului general pentru tarife și comerț în temelia unei organizații internaționale pentru probleme comerciale, admițînd totodată posibilitatea unei reorganizări, într-o măsură oarecare, a organelor existente în prezent în cadrul O.N.U., cum ar fi Comitetul nr. 2 al Adunării Generale și Consiliul economic și social.

Indiscutabil, sarcina Conferinței O.N.U. pentru comerț și dezvoltare nu va putea fi considerată ca fiind îndeplinită dacă ea se va limita la discutarea problemelor, dar nu va crea un organ executiv eficient.

I. OGAREV

NEW YORK Herald Tribune

SOLUȚIE PENTRU PROBLEMA CIPRULUI

ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE i s-a cerut să preia o sarcină ingrată și dificilă în Cipru și este aproape sigur că ar fi mai bine să nu considerăm această încercare ca fiind de natură să ne dea o soluție a conflictului ci doar ca un paliativ.

Lucrul cel mai important în problema Ciprului constă în faptul că 83 la sută din populație este de origine greacă și numai 17 la sută de origine turcă. Prea puțini au simțămîntul că aparțin națiunii cipriote. Problema crucială este dacă ei vor putea trăi laolaltă din nou, așa cum au făcut-o timp de multe sute de ani în trecut și, dacă da, în ce condiții. O.N.U. nu are nici o soluție pentru această problemă și lucrul care i se cere acum în realitate este să îndeplinească o misiune polițienească în insulă, deoarece guvernul Ciprului nu o face.

O asemenea misiune polițienească pentru a pacifica insula și a pune capăt omorurilor constituie bineînțeles prima condiție. Trebuie însă să privim mai departe și problema pe care trebuie s-o luăm în considerare este care anume ar fi soluția eficientă.

Cred că trebuie să pornim de la faptul că, oricare ar fi părerea noastră despre arhiepiscopul Makarios, evenimentele au demonstrat adevărul afirmației sale: constituția elaborată în 1959 s-a dovedit a nu fi aplicabilă. Dreptul de veto acordat minorității turce care reprezintă doar 17 la sută din populație este desigur excesiv. Pe de altă parte, trebuie să presupunem de asemenea că va fi foarte dificil în realitate să-i separăm pe greci de turci într-o formulă de confederație cantonală după modelul celei elveține.

Obstacolul cel mai important în calea unei asemenea soluții, care presupune un înalt grad de maturitate politică, este că, după toate probabilitățile, ea ar da naștere la conflicte ca urmare a presiunilor contrarii exercitate pe de o parte de Grecia asupra cipriotilor greci, și pe de altă parte de Turcia asupra cipriotilor turci.

Mulți observatori au ajuns să considere că actuala criză impune măsuri drastice și că singura speranță de a asigura pacea constă într-un schimb de populații, sau de populații și teritorii, implicînd Ciprul, Turcia și Grecia.

Una din aceste propuneri cere ca cei 80 000 de greci care locuiesc la Istanbul să schimbe locul cu cei 103 000 de turci din Cipru. Însă modurile de viață ale acestor două comunități sînt atît de deosebite încît un asemenea schimb ar fi probabil dezastruos pentru bunăstarea lor. Istoricul Arnold Toynbee, care cunoaște bine Orientul Mijlociu, a sugerat posibilitatea de a-i disloca pe grecii din Tracia în Cipru și de a-i muta pe turcii din Cipru în Tracia.

Deosebirile dintre clima Ciprului și a Traciei reprezintă însă un obstacol în calea acestei soluții.

Altă idee constă în a-i schimba pe grecii din insula grecească Lesbos sau pe cei din Rhodos cu turcii din Cipru și de a acorda una sau alta din aceste insule Turciei. Naționalitatea cipriotă ar putea fi considerată atunci ca stinsă, și s-ar realiza „enosisul" (unirea cu Grecia). Grecia ar cîștiga veniturile din Cipru; Turcia ar cîștiga o insulă în apropierea coastei turcești.

Dar în lumina actualelor condiții, caracterizate prin naționalism exacerbat, care domină atît în Grecia cît și în Turcia, asemenea schimburi nu par realizabile. Și atunci care ar fi soluția pe care am mai putea-o lua în considerare?

Dintre toate ideile de care am auzit vorbindu-se, cea care mi se pare mai plauzibilă ar consta în emigrarea unei părți considerabile a minorității turcești din Cipru în Turcia continentală. Dar o asemenea idee nu poate fi discutată, desigur, decît dacă emigrarea nu va fi forțată, decît dacă cipriotii turci care rămîn vor primi garanții depline, decît dacă cei care emigrează vor fi îndemnizați pentru proprietățile pe care le părăsesc și decît dacă li se vor asigura condiții generoase pentru stabilirea lor în Turcia continentală.

Ceea ce este indispensabil este însă ca guvernul și poporul turc să-i primească bine pe acești conaționali care se întorc în mijlocul lor. Și ar fi aceasta chiar atît de greu de conceput? Și turcii, și poate că turcii mai mult decît oricare alții, au un interes vital în a nu intra în război cu Grecia. Ei trebuie să știe că Ciprul nu poate fi niciodată o parte a Turciei și că Ciprul este de fapt o insulă predominant greacă.

Dacă primul ministru turc Inönü ar prelua inițiativa căutînd o soluție, el nu ar pierde nimic din ceea ce este vital și substanțial pentru Turcia. Dimpotrivă, el ar spori în mare măsură securitatea și prestigiul internațional al țării sale.

Walter LIPPMANN

În tipografia ziarului Expressen, din Stockholm, s-a introdus o inovație datorită căreia se poate transmite în alt oraș, prin telefoto, fiecare pagină a ediției centrale, pentru a se tipări, simultan, edițiile locale. În fotografie se vede filmul unor pagini tele-transmise.

LE FIGARO LITTERAIRE

PARIS

AMERICA AZI

David Schoenbrun, fost corespondent la Paris al postului de radioteleviziune „Columbia Broadcasting System" (C.B.S.), apoi șeful biroului din Washington al aceluiași post, este unul din ziariștii americani despre care se consideră că cunosc cel mai bine Franța și știu cel mai bine să explice francezilor problemele S.U.A.

David Schoenbrun este autorul cărții „Așa merge Franța" și în prezent pregătește o biografie a generalului de Gaulle.

Le Figaro Littéraire i-a cerut să prezinte principalele probleme care se pun în momentul de față în S.U.A.

— DINTRE toate problemele ce se pun în prezent Administrației americane, cea a războiului din Vietnam pare cea mai complexă și cea mai acută. Ce părere au despre ea compatrioții dv ?

— Ca să fiu drept, trebuie să vă spun, în primul rînd, că, în ansamblu, compatrioții mei nu cunosc foarte bine problema vietnameză. Pentru mulți dintre ei, Vietnamul este ca Luna. Ei știu totuși că ducem acolo un război care ne costă mulți dolari și își amintesc, de asemenea, că și Franța a dus acolo un război foarte lung, foarte greu, pe care l-a pierdut. Și aceasta îi tulbură, deoarece li se spune că Franța avea atunci în Vietnam o armată de 200 000 de oameni, în timp ce noi avem numai 20 000 de oameni. Și apoi, întrucît nu au uitat nici Coreea, aceasta îi neliniștește, deoarece nu vor să se împotmolească încă o dată în Asia. Este o problemă foarte complexă. Ca să nu simplificăm nimic, atunci cînd dl Dean Rusk declară că America nu-și va părăsi prietenii, dl McNamara spune că el ar prefera ca soldații noștri să se înapoieze în patrie.

— Militarul este deci cel care se teme de război, iar diplomatul acel care vorbește de intensificarea lui.

— Și problema se complică și mai mult atunci cînd dl McNamara pare să se contrazică și cînd, sosind la Saigon, începe să vorbească ca un „dur", dînd impresia că nu exclude o intensificare a războiului. Aceasta se numește jocul războiului psihologic. Este un fel de duș scoțian politic. Dar, lăsînd deoparte acest joc, e clar că nu ducem lipsă de contradicții între departamentul Apărării și departamentul Afacerilor Externe. Veți recunoaște deci că opiniei publice îi este foarte greu să înțeleagă ceva.

În plus, vedem cum liderul majorității, un om foarte respectat, senatorul Mansfield, declară în mod public în Senat că generalul de Gaulle are poate dreptate și că neutralizarea Vietnamului nu ar fi un lucru rău. Ei bine, cînd liderul majorității spune în plin Senat că generalul de Gaulle are dreptate, nici acesta nu este un element menit să clarifice lucrurile, de vreme ce întreaga presă americană este teribil de „montată" împotriva generalului de Gaulle.

— După părerea dv, indiferent de ceea ce poate să se spună sau să nu se spună din motive de acțiune psihologică, ce hotărîre finală va lua guvernul american : să intensifice războiul sau să renunțe la el ?

— Vă pot spune în primul rînd termenul. Este singurul lucru pe care-l știu perfect de bine. De altfel îl știți și dv. Totul va dura pînă în noiembrie 1964, adică pînă la alegeri. Pînă atunci nu trebuie să se aștepte hotărîri importante. Nu pot fi luate asemenea riscuri într-o perioadă electorală. În consecință, sînt de părere că se va încerca să se mențină statu-quo-ul pînă la toamnă, să se alimenteze războiul în suficientă măsură pentru a nu-l pierde, dar totuși nu destul pentru ca S.U.A. să se angajeze mai mult. Se va încerca să nu se sufere o înfrîngere, fără ca prin aceasta să se urmărească o victorie.

Pentru a ști ce vor face americanii, cred că trebuie să se recitească, cu atenție ultima conferință de presă a d-lui Dean Rusk în care, pentru prima oară, deși l-a criticat pe generalul de Gaulle, a lăsat să se înțeleagă, în mod extrem de subtil, că neutralizarea nu este imposibilă. Dl Dean Rusk a spus de fapt că S.U.A. nu au nici un interes egoist în Vietnamul de sud, deci (și iată ideea-cheie), s-ar putea lua în considerare o retragere a forțelor americane care se află acolo. Fără a rosti cuvîntul neutralizare, el a definit ideea ei. Iată unde se apropie el de punctul de vedere al generalului de Gaulle.

— Cînd ați plecat recent în S.U.A. pentru a petrece acolo două săptămîni, recunoașterea Chinei populare de către Franța se produsese. Ce climat ați găsit ?

— Prost ! De aproape 24 de ani de cînd îl cunosc pe generalul de Gaulle și de cînd urmăresc problemele franceze, adică de la evenimentele petrecute la Londra în 1940, niciodată nu am văzut relațiile franco-americane atît de încordate ca astăzi, și nu-i puțin lucru, deoarece pe vremea lui Roosevelt ele erau deja foarte proaste ! Știți, compatrioții mei sînt oameni cu reacții foarte extremiste. Sau ești un supraom, sau ești ultimul dintre ultimi. Sau ești cel mai bun prieten al nostru, sau ești cel mai mare dușman. De Gaulle a fost admirat, este admirat și astăzi de altfel, dar pentru moment există împotriva lui un fel de ciudă provenită din dragoste. Permiteți-mi de altfel să spun, între paranteze, că politicienii gaulliști îi fac adesea mult rău generalului de Gaulle, deoarece merg mult mai departe decît el pentru a explica ideile sale, și pentru a-i jigni pe aliații săi.

— Nu aveți oare impresia că în recunoașterea Chinei populare de către Franța, maniera i-a șocat pe americani mai mult decît faptul ?

— Desigur. De Gaulle are ciudatul obicei de a face lucruri adesea excelente, dar într-un mod atît de jignitor încît ești obligat să reacționezi.

În schimb, englezii se opun adesea politicii americane, chiar în privința unor probleme foarte importante. Dar ei o fac cu pricepere englezească, cu mult tact și cu zîmbete, spunînd : „Prieteni, nu sîntem de acord. Ne pare rău. Vă iubim, dar într-adevăr nu putem să vă urmăm".

— Există poate și puțină ipocrizie în acest mod de a proceda.

— Fără îndoială, dar totuși englezii regretă cînd sînt în dezacord cu noi și o spun într-un mod încurajator. În privința lui de Gaulle există impresia că nu regretă nimic, și că, dimpotrivă, are un fel de nevoie psihologică să ne „contrazică".

— Nu aveți oare impresia că compatrioții dv se pretează și ei la joc și își exagerează reacțiile ?

— Desigur, cu atît mai mult cu cît în privința anumitor probleme sîntem foarte sensibili.

— Dar nu există oare mulți americani care își dau seama că nu este totuși chiar

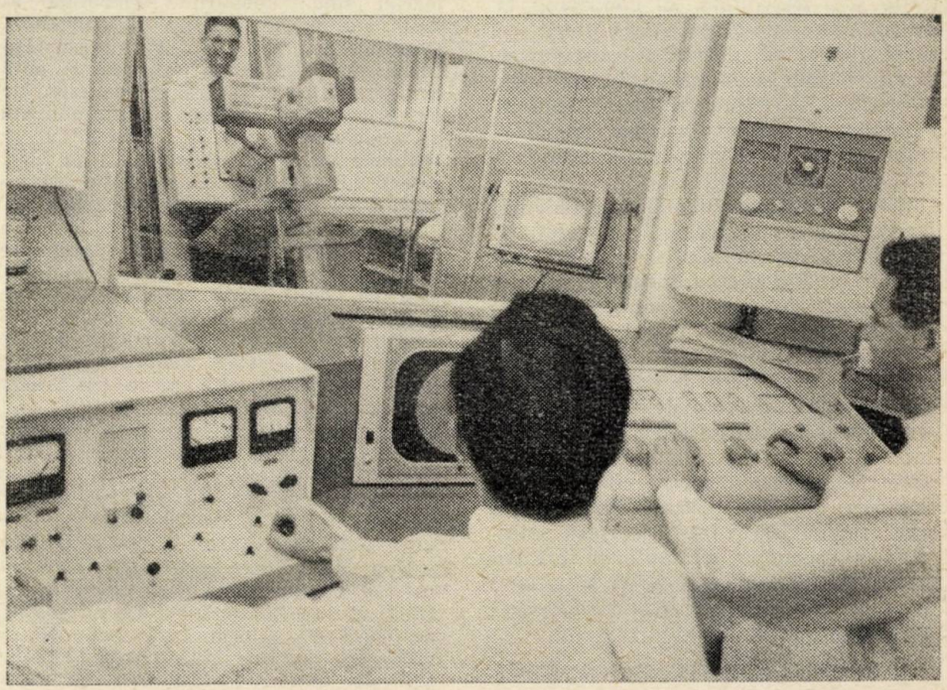

DIAGNOSTIC PRIN TELEVIZIUNE. Într-un spital din Geneva, a fost instalat, recent, un aparat care permite examinări radiologice de la distanță. Masa radioactivă folosită drept sursă este de 20—25 ori mai mică decît aceea întrebuințată pînă acum, ceea ce permite o expunere mai lungă la radiație și un diagnostic de înaltă precizie. Personalul tehnic și medical este apărat de aceste raze printr-un perete protector de plumb. Pacientul poate să urmărească el însuși, pe un ecran, examenul radioscopic.

atît de nerezonabil să recunoşti China, şi că într-o zi vor trebui să o facă şi ei ?

— Da, de pildă Adlai Stevenson, ambasadorul nostru la O.N.U., s-a declarat în favoarea recunoaşterii Chinei. Dar una este să spui că China trebuie recunoscută, că trebuie să fii realist, şi alta ca un aliat s-o recunoască fără consultări şi, în plus, să anunţe că va sprijini admiterea ei în O.N.U., fără măcar să-şi avertizeze prietenii. Se consideră că acest lucru este exagerat.

— Începînd din momentul în care un stat recunoaşte un alt stat, nu trebuie oare, în mod logic, să sprijine admiterea lui în O.N.U. ?

— Cîtuşi de puţin !... Anglia a recunoscut China populară în urmă cu 14 ani, Olanda a recunoscut China populară. Şi cum procedează aceste ţări atunci cînd se pune problema admiterii ? Se abţin de la vot. Pe lîngă aceasta, la Conferinţa mondială pentru sănătate, Franţa a spus că Formosa trebuie să cedeze locul Chinei. În consecinţă, este vorba mai mult decît de o admitere, este vorba de substituire !

— Se pare totuşi că o ţară care a recunoscut o alta şi care sprijină intrarea acesteia într-o organizaţie internaţională din care face parte ea însăşi este mai logică faţă de ea însăşi decît ţara care se abţine...

— Nu este logic să nu recunoşti China. Dar este la fel de nelogic şi periculos ca doi aliaţi să se comporte, în Asia, aproape ca adversari. Personal, regret şi politica americană şi tactica franceză faţă de China.

— În orice caz, această constatare are cel puţin avantajul de a pune în mod clar problema viitorului alianţei atlantice. Cum este privită această problemă în S.U.A. ?

— În S.U.A. există un fel de credinţă care a fost zdruncinată, o religie care a fost atacată. Este credinţa în Comunitatea Atlantică şi în ceea ce preşedintele Kennedy numea partnership-ul atlantic. De altfel nu se ştie prea bine ce înseamnă partnership-ul atlantic. Kennedy nu-l definise niciodată exact. Dar trebuie să fie un ansamblu de relaţii mai strînse decît o simplă alianţă.

Fac deci o deosebire între litera tratatului şi spiritul alianţei. Litera tratatului continuă să fie valabilă, dar este foarte limitată. Spiritul alianţei merge foarte prost.

NEW YORK Herald Tribune

AMENINŢAREA FILIBUSTERULUI

MAREA înfruntare din Congres în privinţa drepturilor civile a început o dată cu momentul cînd proiectul de lege al Administraţiei a ajuns în discuţia Senatului. Rezultatul va avea o mare influenţă asupra soartei politice a preşedintelui Johnson.

Legislaţia-pachet cu privire la drepturile civile adoptată luna trecută de Camera Reprezentanţilor atacă discriminarea în mod practic în toate domeniile

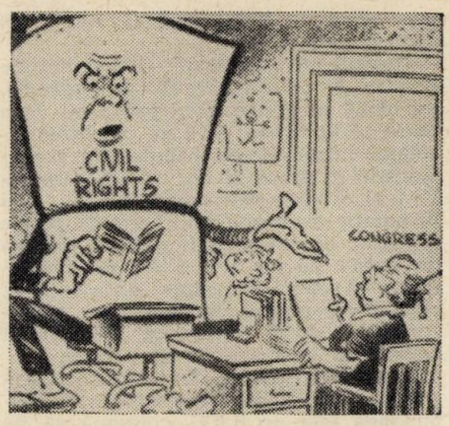

LEGEA DREPTURILOR CIVILE :
— Vă rog, domnule, profesor, treceţi-mă şi pe mine !...

(Din THE SPRINGFIELD)

vieţii americane : participare la vot, şcoli, slujbe, acces în hoteluri, restaurante şi teatre, precum şi în folosirea fondurilor federale de către oraşe şi state. Legislaţia este îndreptată în mod direct împotriva sudului extremist al S.U.A. Din acest motiv, sudiştii, reprezentînd vechea ordine în Senat, îi vor rezista cu toate armele de care dispun.

Planul lor de luptă este simplu : vor încerca să vorbească pînă la nimicirea proiectului de lege şi, dacă eşuează, să obţină prin tertipuri cel mai bun compromis posibil.

Sudiştii, 19 la număr, sînt uniţi în jurul senatorului democrat de Georgia Richard B. Russell, care în cei 32 de ani de cînd este senator a devenit un legiuitor extraordinar de puternic şi eficient.

Ei vor forma plutoane de cîte patru oameni, fiecare cu colonelul lui şi însărcinat să reziste pe poziţii în cursul a 12 ore de dezbateri. Garnizoana sudistă are propriul ei bibliotecar, proprii ei autori de discursuri şi avocaţi specialişti în dreptul constituţional. Lobbyiştii-misionari de care dispune garnizoana sînt finanţaţi din fonduri alocate de Legislatura Statului Mississippi.

În bătăliile din 1957 şi 1960, forţele sudiste au reuşit să obţină o legislaţie diluată a drepturilor cetăţeneşti. Prima oară dl Johnson, pe atunci liderul democrat al Senatului, a evitat un filibuster printr-un compromis, ceea ce l-a determinat pe senatorul Russell să proclame :

„Faptul că noi am reuşit... să ţinem mîna distrugătoare a guvernului federal departe de şcolile şi de ordinea noastră socială este, pentru mine, cea mai dulce victorie din anii mei de senator din partea statului Georgia".

În 1960, cînd sudiştii au recurs la filibuster, senatorul Johnson a reacţionat printr-o şedinţă a Senatului care a durat nouă zile fără nici un fel de întrerupere. Apărătorii drepturilor civile şi-au făcut culcuşuri în camerele cu plafoane aurite, pînă cînd au fost chemaţi să voteze nominal. Ulterior, Senatul a adoptat un proiect de lege care fusese diluat anterior în Camera Reprezentanţilor.

Primul preşedinte sudist al ţării în decurs de un secol, dl Johnson, este acum împotriva oricărui compromis. Proiectul de lege al Camerei Reprezentanţilor, spune el, trebuie adoptat.

El a fost avertizat de conducerea populaţiei de culoare că negrii se vor ridica pentru a protesta dacă egalitatea obţinută va fi amputată. Iar republicanii care au sprijinit credincios legislaţia-pachet în Camera Reprezentanţilor îl vor acuza de trădare în cazul în care s-ar produce un compromis în Senat.

Pentru a evita un compromis, administraţia trebuie fie să-i reducă pe sudişti la tăcere, fie să epuizeze voinţa lor de filibuster. În momentul de faţă nici una din aceste căi nu pare foarte promiţătoare.

Singurul mod de a pune capăt dezbaterii din Senat este de a obţine sprijinul a două treimi din numărul senatorilor prezenţi şi de a vota „închiderea" dezbaterilor. Acest lucru nu s-a realizat niciodată atunci cînd a fost vorba de un proiect de lege cu privire la drepturile civile. Metoda nu este luată în considerare în momentul de faţă pur şi simplu deoarece Administraţiei îi lipsesc voturile.

„Epuizarea fizică este singurul nostru atu real în această chestiune", a spus un adept al drepturilor cetăţeneşti. „Îi vom epuiza".

Aceasta ar putea necesita multe luni. Dar este calea susţinută de dl Johnson, în mare măsură deoarece nu dispune de altă alternativă. Poate că dacă ţara se va arăta destul de nemulţumită de un impas îndelungat, consideră el, se va putea impune în cele din urmă închiderea dezbaterilor.

O luptă atît de înverşunată este împotriva firii Senatului. Dacă, de pildă, regulile ar fi aplicate cu strictеţe, vorbitorii ar trebui să rămînă în picioare la locurile lor, în loc să stea jos sau să se plimbe.

Dar omul blînd şi cultivat care i-a urmat d-lui Johnson în funcţia de lider al majorităţii, senatorul de Montana, Mike Mansfield, nu doreşte să poarte răspunderea morţii vreunui senator. El va începe uşurel, reducînd treptat programul de activitate al Senatului la 12 ore. Şedinţele de 24 de ore sînt excluse.

Astfel, sudiştii bine organizaţi vor avea suficientă odihnă şi, teoretic, vor putea să continue la infinit. Şi cu cît continuă mai mult, cu atît va fi mai greu să se vindece rănile ce vor fi provocate înăuntrul partidului republican.

Andrew J. GLASS

DIE WELT
HAMBURG

C. E. E. NU GĂSEŞTE O LINIE COMUNĂ

PÎNĂ în momentul de faţă, ţările Comunităţii Economice Europene nu au găsit o linie comună în vederea Conferinţei pentru comerţ şi dezvoltare a O.N.U. care va începe la 23 martie la Geneva. Nimeni nu crede că se mai poate obţine adoptarea unei poziţii comune a celor şase pentru Geneva.

În timp ce Comisia Comunităţii Economice Europene ar dori să se prezinte la Geneva ca purtătoare de cuvînt a

țărilor din Piața comună, guvernele membre consideră că este mai bine ca la deschiderea conferinței președintele Consiliului ministerial să fie cel care să vorbească în numele celor șase țări. Această funcție o ocupă în momentul de față ministrul de externe al Belgiei, Spaak. Întrucît Comunitatea Economică Europeană ca atare este admisă la conferință numai ca observator cu drept de a-și spune cuvîntul, reprezentantul comisiei urmează să aibă posibilitatea de a lua poziție ulterior.

Din cercurile comisiei se află că ea nu a reușit să determine țările membre să adopte o poziție comună în problemele principale. Acestea sînt: organizarea pieților de materii prime, stabilizarea prețurilor la cafea și cacao, reducerea taxelor la cafea (împotriva cărora guvernul federal vest-german opune rezistența cea mai puternică), precum și problema taxelor vamale preferențiale pentru produsele din țările slab dezvoltate.

Guvernul francez a adresat guvernelor membre ale Comunității Economice Europene și comisiei acesteia, o expunere a punctului său de vedere în legătură cu Conferința mondială pentru comerț și dezvoltare. Ea prevede prețuri mai mari pentru produsele țărilor slab dezvoltate. Partenerii Franței din Comunitatea Economică Europeană nu s-au putut alătura însă propunerilor franceze, ci au ajuns la o înțelegere numai asupra cîtorva „principii generale". De aceea, această conferință, la care vor participa 122 de state din Est și Vest, inclusiv țări slab dezvoltate, este întîmpinată la Bruxelles cu sentimente diferite.

COMBAT
LE JOURNAL DE PARIS

PARIS

ÎN CĂUTARE DE NOI BAZE PENTRU RACHETE

DOUĂZECI de specialiști, scriitori și comentatori militari și politici, de diferite naționalități, în special danezi și norvegieni, vor străbate drumurile țărilor nordice ale alianței atlantice și vor ține conferințe în diferite orașe pentru a cîștiga cercurile competente susceptibile să acționeze asupra opiniei publice de partea tezelor care-i inspiră pe planificatorii N.A.T.O. Inițiativa vine de la Kolsaas, regiunea Oslo, unde sînt instalate cartierele generale ale comandantului suprem al forțelor aliate din sectorul Europa de nord (C.I.N.C. N.O.R.T.H.), al comandantului forțelor aeriene aliate din Europa de nord și al comandantului forțelor navale aliate din Europa de nord.

Turneul de informare și de inițiere (pentru a evita cuvîntul propagandă), are două obiective principale: pe de o parte, să atenueze, dacă nu să obțină încetarea intransigenței populațiilor și parlamentelor danez și norvegian, care refuză să accepte depozitarea sau punerea în baterie a obuzelor nucleare la bazele N.A.T.O. situate pe teritoriul lor, în timp de pace; pe de altă parte să demonstreze că „noua Germanie" nu are nimic comun cu aceea a lui Hitler sau a Kaizerului și că, în consecință, se poate și trebuie să i se acorde încrederea.

Această acțiune în favoarea „integrării" pare cu atît mai necesară cu cît suspiciunea față de R.F.G. continuă să fie puternică în rîndul maselor norvegiene și daneze. Este semnificativ că între cei 200 de ofițeri interaliați care se găseau în garnizoană la Kolsaas, autoritățile n-au admis la început decît doi germani. A fost nevoie de o puternică insistență și de șiretenie pentru a se accepta ca numărul lor să crească la zece. Și această concesie a provocat dezbateri furtunoase în parlamentul de la Oslo.

Declanșarea campaniei de convingere concepută de C.I.N.C.N.O.R.T.H., întrutotul de acord cu Comandamentul suprem aliat pentru Europa (S.A.C.E.U.R.), este bazată pe concluzia că factorii militari nu au fost suficient puși în valoare și luați în considerare în comportarea guvernelor și că au precumpănit mobilurile politice și sentimentale. Pe lîngă aceasta, operația se explică prin dificultățile de care se lovește programul strategic al planificatorilor N.A.T.O. și înainte de toate forța nucleară multilaterală.

Scopul politic al proiectului, care depășește în importanță obiectivele pur militare, este de a da un vot Bonnului în materie de forță de șoc occidentală, fără să-i acorde totuși autonomie în acest domeniu.

Unii conducători ai Statelor Unite au crezut că descoperă în proiect un mijloc ingenios pentru construirea unei uniuni demonstrative și reale între Statele Unite și aliații lor de pe vechiul continent. Totuși, proiectul a întîmpinat foarte curînd rezistența a numeroși adversari. Însuși generalul Lyman L. Lemnitzer s-a arătat recalcitrant și și-a manifestat preferința pentru baterii de rachete amplasate în Europa occidentală sau de nord. De aici decurge inițiativa plecată de la Kolsaas și punînd accentul pe pregătirea psihologică a partenerilor pentru a ajunge la o asemenea soluție.

Acțiunea pare cu atît mai urgentă cu cît Harold Wilson a încunoștiințat recent pe interlocutorii săi de la Washington că, în cazul unei victorii laburiste, Marea Britanie nu va participa la forța nucleară multilaterală. Or, la rîndul ei, Italia, potrivit dorinței lui Nenni, nu ar adera la acest proiect decît în cazul cînd ar participa și englezii. În consecință, forța nucleară multilaterală nu ar fi în cele din urmă decît o asociație bilaterală americano-vest-germană condamnată să dispară cu timpul din motive de infirmitate congenitală.

Georges ANDERSEN

Călcîiul lui Achile

Încă în august 1961 partidul nostru a chemat pe africanii din Guineea „portugheză" să înceapă lupta pentru lichidarea definitivă a dominației portugheze. Astăzi sîntem în măsură să facem unele bilanțuri. Ele pot fi socotite ca fiind extrem de importante. În urma unei largi campanii de sabotaj economic și diversiuni pe liniile de comunicație, colonialiștii au fost puși în situația de a nu fi, de fapt, în stare să continue exploatarea țării.

Partidul nostru și-a întărit considerabil rîndurile și se bucură în prezent de o uriașă influență în rîndurile maselor populare. Dispunem de numeroase detașamente de partizani, alcătuite din ostași bine instruiți. În cursul luptelor cu armata colonialiștilor, noi am capturat mari cantități de arme și echipament de luptă.

Portughezii nu se simt nicăieri în siguranță. Aruncăm în aer poduri, depozite de combustibil, provocăm deraierea trenurilor, atacăm cazărmile soldaților portughezi. Peste 1 000 de soldați ai colonialiștilor au fost uciși sau răniți. Am capturat cea mai mare parte a vedetelor rapide ale flotei portugheze. Armata de eliberare națională controlează drumurile din țară, izolînd garnizoanele soldaților portughezi dislocate în orașe.

În februarie, unitățile insurgenților s-au opus în mod eroic ofensivei detașamentelor de pedepsire în principalele sectoare, pricinuindu-le pierderi grele. Numai în luptele de lîngă localitățile Catchil, Ducomene și Sadugo pierderile inamicului se cifrează la 300 de oameni. Insurgenții își păstrează pozițiile pe insula Como, care a devenit primul teritoriu eliberat. Partizanii continuă cu succes lupta și în regiunile centrale ale țării.

Chiar și ministrul apărării al Portugaliei a recunoscut că armata noastră controlează o parte considerabilă a teritoriului țării. Noi am eliberat vaste regiuni la sud de Geba și Corubal, precum și zona Binar-Buba, în vest. Acum nici măcar la Bisau, capitala țării, portughezii nu au liniște. Nu degeaba au luat recent hotărîrea de a împrejmui orașul cu sîrmă ghimpată prin care trece curent electric de înaltă tensiune. Sînt de acord cu cuvintele unui corespondent englez care a denumit țara noastră „călcîiul lui Achile al politicii coloniale portugheze".

Deopotrivă cu dezvoltarea și intensificarea luptei armate pe teritoriul întregii țări, noi înfăptuim reorganizarea vieții politice și economice în regiunile eliberate.

Eliberarea patriei mele este o chestiune de viitor apropiat. Asta o înțeleg acum toți, în afară de Salazar. Dar mișcarea de eliberare națională nu poate fi înăbușită nici prin teroare, nici prin represiuni.

Partidul nostru și-a consolidat pozițiile și pe Insulele Capului Verde. În prezent, populația acestor insule acționează cu hotărîre pentru punerea în libertate a patrioților aflați în închisori. Succesele dobîndite de armata de eliberare națională în Guineea „portugheză", hotărîrea populației din insule de a obține eliberarea de sub jugul colonialismului au dat rezultatele scontate. Anul trecut, în iulie, conferința activului de partid a ajuns la concluzia că pe insule s-au maturizat condițiile pentru desfășurarea unei lupte largi împotriva colonialiștilor.

Partidul african de luptă pentru independența Guineei „portugheze" și Insulelor Capului Verde consideră că în prezent intrăm în etapa decisivă a luptei pentru izgonirea definitivă a colonialiștilor.

Amilcar CABRAL
secretar general al Partidului african de luptă pentru independența Guineei „portugheze" și Insulelor Capului Verde

(Din „PRAVDA")

PROFIL

JOÃO GOULART

Una din telegramele sosite la 25 august 1961 la Singapore era destinată lui João Belchior Marques Goulart.

Vicepreşedintele Braziliei, Goulart, care se afla aici din însărcinarea preşedintelui Joanio Quadros, ca şef al unei delegaţii comerciale braziliene în ţările orientale, era rechemat de urgenţă în ţară. Deşi telegrama nu spunea nimic în legătură cu rechemarea sa, totul era clar : Quadros îşi prezentase demisia ; Goulart trebuia să-şi asume rolul de preşedinte.

După cîteva zile petrecute la Paris, făcînd escală la New York, Panama, Lima, Buenos Aires şi Montevideo, la 1 septembrie Goulart sosea la Porto Alegre, capitala statului natal, Rio Grande do Sul. După alte cîteva zile se îndrepta spre Rio de Janeiro, pentru a deveni preşedintele republicii.

Împiedicat la început, ca şi antecesorul său, în exercitarea funcţiei supreme, de către Parlamentul îndrituit prin amendamentul constituţional din aceeaşi lună şi an, Goulart obţine prin plebiscitul din 6 ianuarie 1963, cu un total de 10 milioane de voturi, revenirea la sistemul prezidenţial. Unul din primele acte ale noului preşedinte este proclamarea necesităţii de a se lua o serie de măsuri menite să consolideze, în primul rînd, economia ţării. Printre decretele semnate în perioada care a trecut de la instalarea sa, ultimele, ca de exemplu, semnarea, în decembrie anul trecut, a decretului cu privire la introducerea monopolului de stat asupra exportului de petrol precum şi sancţionarea, luna trecută, a legii în legătură cu limitarea exportului de profit al societăţilor străine, au stîrnit nenumărate discuţii în cercurile politice naţionale şi în presa lumii.

Într-o declaraţie făcută ziarului Ultima Hora, vorbind despre presiunile exercitate de către masele populare în vederea obţinerii reformelor structurale, Goulart a subliniat faptul că acestea sînt acţiuni legitime, de care ţara are nevoie.

Opoziţia grupurilor „ultra“ şi a marilor latifundiari, deosebit de puternică în ultima vreme, îngreuiază şi mai mult drumul preşedintelui, care într-o serie de probleme a trecut la concesii în favoarea cercurilor ostile marilor prefaceri reclamate de masele populare. În acelaşi timp campania electorală, deja foarte avansată, pune piedici serioase „bătăliei reformelor“ structurale care caracterizează Brazilia în anul acesta.

Cît priveşte activitatea lui João Goulart în domeniul relaţiilor externe, guvernul său s-a declarat în repetate ocazii pentru menţinerea şi consolidarea păcii în lume, pentru neamestec în treburile altor state, pentru independenţă. Brazilia — a spus João Goulart într-un interviu acordat revistei engleze Economist — este gata să facă tot ce depinde de ea pentru consolidarea cauzei păcii şi pentru stabilirea unor bune relaţii cu toate ţările. Pe această linie, este semnificativ aportul adus de Brazilia în acţiunea comună latino-americană privind declararea acestei părţi a lumii drept zonă denuclearizată, precum şi poziţia realistă adoptată de Brazilia în probleme internaţionale de actualitate. Într-o declaraţie recentă, făcută la Ministerul Afacerilor Externe al Braziliei, Goulart a arătat că guvernul său va continua să promoveze o politică externă independentă, care să corespundă năzuinţelor întregului popor brazilian şi intereselor ţării.

Fiu al lui Rodrigues Goulart şi Vicentina Marques Goulart, João s-a născut la 1 martie 1918, în oraşul São Borja, din statul Rio Grande do Sul. Şi-a început studiile la São Borja, continuîndu-le la gimnaziul Anchieta din Porto Alegre. În 1939 obţine licenţa în ştiinţe juridice şi sociale a Facultăţii din Porto Alegre. În 1945, devine membru al Partidului Muncii din Brazilia şi este ales deputat în statul Rio Grande do Sul.

Intrarea sa activă în viaţa politică a ţării începe în campania pe care a susţinut-o în 1950 în favoarea alegerii ca preşedinte al ţării a lui Getulio Vargas. După victoria acestuia, João Goulart este numit ministru al comerţului interior şi justiţiei, la Rio Grande do Sul, ales imediat preşedinte al Partidului Muncii din acelaşi stat, şi un an mai tîrziu, din întreaga ţară. În 1953, ocupă în guvernul federal funcţia de ministru al muncii, industriei şi comerţului, iar în octombrie 1955 candidează pentru postul de vicepreşedinte al republicii pe lista coaliţiei dintre Partidul Social Democrat şi Partidul Muncii, cîştigînd cu un număr de 3 591 409 voturi. La 1 februarie 1956, este învestit ca preşedinte al Senatului federal.

Ales pentru a doua oară vicepreşedinte al republicii, în 1960, cu un total de 4 574 010 voturi, Goulart a luat din nou conducerea Senatului federal în 1961, la 21 ianuarie, iar în septembrie acelaşi an a devenit preşedintele statului.

D. N.

Fişier

Depline puteri

Potrivit normelor, subiecte de drept internaţional, respectiv purtătoare de drepturi şi obligaţiuni, sînt statele. Numai ele sînt deci în măsură de a negocia şi încheia tratate internaţionale. Acesta fiind un atribut al suveranităţii, statele sînt acelea care decid, prin actele lor constituţionale, asupra modului concret de înfăptuire. Doctrina internaţională este unanimă în aprecierea că aceasta este o prerogativă a şefului statului. În practică, şefii statelor nu participă direct la tratative decît rareori, astfel încît anumite persoane sînt desemnate şi primesc împuterniciri în acest sens. Împuternicirea se face prin actul denumit depline puteri. Deplinele puteri sînt date mai ales reprezentanţilor care sînt trimişi în misiuni extraordinare, la un congres, la o conferinţă. Puterile indică obiectul şi limitele misiunii. Ele sînt condiţia sine qua non pentru validitatea juridică a tratatelor încheiate.

Deplinele puteri sînt semnate de şeful organului competent şi contrasemnate de ministrul afacerilor externe. Pentru tratatele încheiate de şefii de state şi de guverne nu sînt necesare depline puteri, deoarece ei au acest drept conferit prin constituţie.

În R. P. Română, deplinele puteri sînt emise de presedintele Consiliului de Stat sau de preşedintele Consiliului de Miniştri. Ministerul de Externe poate emite asemenea acte, însă în acest caz se face menţiunea că cel care împuterniceşte este guvernul.

Gentlemen's agreement

Multitudinea înţelegerilor internaţionale încheiate de state a dus la necesitatea stabilirii unei denumiri a acestora. În practică există astăzi zeci de asemenea denumiri.

După forma lor, aproape toate înţelegerile internaţionale sînt scrise. Există însă o formă de înţelegere care se încheie adesea în formă nescrisă — gentlemen's agreement. Este vorba de o înţelegere pe cuvînt de onoare care se încheie de obicei între şefii statelor, primii miniştri sau miniştrii de externe. Cazurile cînd se recurge la gentlemen's agreement sînt foarte rare.

În concepţia modernă a dreptului internaţional gentlemen's agreementul are aceeaşi valoare juridică şi produce aceleaşi efecte ca şi tratatele scrise. Validitatea juridică a tratatelor internaţionale nu depinde de forma lor, întrucît nu există o formă obligatorie a tratatelor internaţionale. Singurul inconvenient este că acestea nu pot fi înregistrate — conform art. 102 din Carta O.N.U. — la Secretariatul Naţiunilor Unite şi, ca atare, în caz de litigiu, ele nu pot fi invocate în faţa organelor O.N.U.

I. C.

Breviar

11 MARTIE

Consiliul de Miniştri a aprobat acordul între guvernele R. P. Romîne şi R.S.F. Iugoslavia privind transporturile internaţionale rutiere, încheiat la 25 decembrie 1963.

12 MARTIE

La Bucureşti a fost semnat Planul de colaborare culturală şi ştiinţifică între R.P.R. şi U.R.S.S. pe anul 1964.

16 MARTIE

La invitaţia ministrului comerţului şi reconstrucţiei al Austriei, dr. Fritz Bock, Mihail Florescu, ministrul industriei petrolului şi chimiei vizitează Tîrgul de primăvară al Austriei.

Delegaţia Ministerului Învăţămîntului din R. P. Polonă, condusă de Stanislaw Dobosiewicz, a părăsit ţara noastră, după o vizită de două săptămîni. Înainte de plecare delegaţia a fost primită de Costin Năsdejde, adjunct al ministrului învăţămîntului.

17 MARTIE

Ion Oancea, ambasadorul extraordinar şi plenipotenţiar al R. P. Romîne în Belgia, a fost primit în audienţă de regele Baudouin, căruia i-a remis scrisorile de acreditare.

O delegaţie a Universităţii-Bucureşti, condusă de acad. Gh. Mihoc, rectorul universităţii, a plecat în Franţa în cadrul programului de schimburi cultural-ştiinţifice şi tehnice între cele două ţări.

18 MARTIE

La Sofia a început a 27-a sesiune a Comitetului Executiv al F.S.M. Din partea R. P. Romîne participă o delegaţie condusă de Isac Martin, preşedintele C.C.S., membru în Comitetul Executiv al F.S.M.

POȘTA REDACȚIEI

În nr. 10 din 5 martie, pensionarul Vasile Ichim vă întreba dacă scriitoarea franceză Elsa Triolet l-a însoțit pe Henri Barbusse în vizita făcută la București în anul 1925 ; dv. răspundeți negativ.

Aș putea completa răspunsul, precizînd numele celor doi însoțitori pe care i-am văzut atunci împreună cu H. Barbusse, cînd au vizitat redacția ziarului **Adevărul** : Paule Lamy, avocată în baroul din Bruxelles și prof. Leon Vernochet, secretar general al Internaționalei lucrătorilor din învățămînt.

M. GRAUR-București

Un răspuns similar, care confirmă identitatea însoțitoarei lui Barbusse, am primit și din partea tov. BARBU GRUIA, directorul Fondului literar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R.

Într-unul din numerele revistei ați publicat răspunsurile date de savanți din toată lumea în urmă cu 50 de ani la întrebarea care sînt cele 7 minuni ale epocii. Răspunsul era sugestiv pentru acea vreme. Vă propun să vă adresați și dv. savanților și să publicați în revista **Lumea** părerea lor despre cele 7 minuni ale vremii noastre. Sper că nu mă veți considera prea îndrăzneț dacă voi afirma că, după părerea mea, între cele 7 minuni ale epocii noastre trebuie să figureze televiziunea și pătrunderea în Cosmos.

GRIGORE CUCU-Deva

Ne adresăm pe această cale nu savanților, ci cititorilor noștri : care sînt, după părerea dv., cele 7 minuni ale epocii noastre ?

GHEORGHE MAIER, comuna Unirea, raionul Aiud. **Formula „dezbatere în jurul mesei rotunde" este folosită de obicei pentru a desemna un schimb de păreri între persoane sau reprezentanți ai unor organizații presupunînd o perfectă egalitate în drepturi. Întrucît în jurul unei „mese rotunde" nimeni nu poate sta „în capul mesei" adică nu poate avea o poziție privilegiată, toate opiniile exprimate sînt considerate ca avînd aceeași valoare.**

MARIN M. IONESCU, com. Piscu Vechi, raionul Calafat. **Orașul Brasilia a fost construit special pentru a deveni capitala Braziliei, considerîndu-se că Rio de Janeiro nu are o poziție geografică convenabilă întrucît este prea departe de unele regiuni ale țării.**

În recenta notă de protest a guvernului U.R.S.S. adresată guvernului R.F.G. se spune printre altele că guvernul R.F.G. „...încearcă să reanime așa-numita doctrină Hallstein". V-aș ruga să-mi spuneți ce este doctrina Hallstein.

RAMIRO MARINESCU
București

Pentru a determina cît mai multe state să nu întrețină relații cu Republica Democrată Germană, guvernul R.F.G. a anunțat cu cîțiva ani în urmă că va rupe relațiile cu acele țări care recunosc R.D.G. și își normalizează legăturile cu ea. Expunerea teoretică a acestei atitudini a fost denumită „doctrina Hallstein", după numele autorului ei. Cu timpul, această doctrină a început a fi criticată chiar în R.F.G., iar numeroase state capitaliste au în prezent legături economice și de altă natură cu R.D.G. După cum ați citit însă în nota la care vă referiți, din cînd în cînd anumite cercuri din R.F.G. fac încercări „de a o reanima".

ST. DUMITRACHE-București. **Articolul solicitat de dv. a apărut în nr. 3/1964.**

ȘTEFAN SEREDIM-Suceava. **Pentru a afla amănunte în legătură cu cetățenii romîni exterminați la Auschwitz vă recomandăm să citiți lucrarea „Din umbra crematoriului" de O. Lustig.**

PETRE SUCIU, com. Socodor, raionul Criș. **Vă sugerăm să adresați întrebarea dv. Agenției O. N. T. Carpați.**

ING. J. BAICHIS-Bîrlad. **Spania este membră a O.N.U. de la 14 decembrie 1955.**

Cititorul Vasile Mitu din Tulcea vă scrie că în Insula Dracului a fost deportat timp de **10 ani** căpitanul Dreyfus. În realitate, el a fost deportat acolo nu 10 ani ci **4 ani și jumătate.** Vă reamintesc pe scurt istoricul acestei afaceri, care a stîrnit pe atunci o vîlvă extraordinară : la 14 octombrie 1894 căpitanul de artilerie Alfred Dreyfus, ofițer de stat major, este arestat sub acuzația falsă de spionaj în favoarea Germaniei. El este condamnat, cu două luni mai tîrziu, la deportare pe viață în Insula Dracului și la degradare. El sosește pe insulă în ianuarie 1895. În urma unei campanii de reabilitare care a început după doi ani, Curtea de Casație a casat sentința tribunalului militar la 3 iunie 1899. Îl retrimite pe Dreyfus reintegrat în gradul său de căpitan în fața Consiliului de Război din Rennes. Readus în Franța în iulie 1899 (așadar după 4 ani și jumătate) el e din nou condamnat la 10 ani muncă silnică și degradare, deși nevinovăția lui fusese dovedită. Președintele Franței, Emile Loubet, l-a grațiat de pedeapsă în septembrie 1899 cînd Dreyfus a fost eliberat. Dreyfus a făcut o nouă cerere de revizuire care a venit înaintea Curții de Casație în preajma datei de 14 iulie 1906. Această instanță a casat fără trimitere sentința Consiliului de Război din Rennes și l-a reintegrat pe Dreyfus în armata franceză cu gradul de maior. El a murit în 1935, cînd era în vîrstă de 76 de ani.

VICTOR RUDINESCU
București

În legătură cu orașul Șiangan despre care s-a vorbit la „Poșta redacției" nr. 4/1964, vă comunic că aceasta este denumirea chineză a coloniei britanice Hong Kong.

D. BEJAN-Galați

Dr. CONST. MITITEANU, Telciu-Năsăud. **Pînă în anul 1954 Triestul a avut statutul de oraș liber. Ulterior în baza unei înțelegeri între statele limitrofe interesate el a început să fie administrat de Italia.**

GH. DUMITRAȘCU-Cluj. **Majoritatea articolelor publicate de revista Lumea sînt scrise de ziariști, specialiști în problemele politicii internaționale. Nu există, în presa mondială, practica menționării calității de ziarist alături de semnătură. Atunci cînd este vorba de probleme de specialitate ne adresăm, după cum ați observat și dv., unor personalități competente. Autorul studiului citat de dv. este aspirant în științe istorice, dar fiind membru al redacției noastre semnează în mod obișnuit, fără adăugirea vreunui titlu.**

Credem că aveți dreptate în legătură cu colaboratorii de peste hotare. Vă atragem atenția că am procedat, de altfel, așa cum sugerați dv., pentru Claude Bourdet, Jean Schwoebel etc., adică am prezentat în cîteva rînduri personalitatea lor.

Vom ține de asemenea seama de propunerile primite de la MITULEA POPESCU-Bicaz, SILVIA TOMA-com. Ilia, raionul Ilia, P. CAZACU-Ploiești, P. H.-București, LIVIU MUREȘAN-Brașov, N. VALERIU-Huși, NICOLAE JECAN-Sighișoara ; VICTOR GEAMĂN, com. Bălțătești-Teleajean ; C. ALBEANU-București ; V. HĂNȚESCU-București ; VICTOR LUCACI-București ; CONSTANTIN RĂDUCANU, Mîneci Ungureni ; ing. VLAD TOMA-Făgăraș.

Întrebări și răspunsuri

La începutul lunii aprilie se împlinesc 15 ani de la înființarea N.A.T.O. Care sînt principalele organe ale Pactului atlantic ?

N.A.T.O. — Organizația tratatului nord-atlantic a luat ființă la Washington la 4 aprilie 1949. Inițial tratatul a fost semnat de reprezentanții a 12 țări : Belgia, Canada, Danemarca, Franța, Islanda, Italia, Luxemburg, Olanda, Norvegia, Portugalia, Marea Britanie și Statele Unite. Grecia și Turcia au aderat la tratat la 18 februarie 1952, iar Republica Federală Germană la 9 mai 1952.

Centrul comandamentului european al N.A.T.O. este „SHAPE" (Supreme headquarters allied powers Europe — Cartierul general suprem al forțelor aliate din Europa) și își are sediul în apropiere de Paris. În 1951, SHAPE a fost pus sub comanda fostului președinte al S.U.A., generalul Dwight Eisenhower, care a comandat forțele aliate din Europa occidentală în cursul celui de-al doilea război mondial.

Alte cartiere generale ale N.A.T.O. sînt comandamentul Oceanului Atlantic, care controlează forțele N.A.T.O. dintre Polul Nord și Tropicul Cancerului și comandamentul Canalului Mînecii, de care depind forțele N.A.T.O. din zona Canalului și sudul Mării Nordului.

Toate comandamentele primesc ordine de la grupul permanent al aliaților atlantice, compus din reprezentanții șefilor de stat major ai Franței, Angliei și Statelor Unite, care este la rîndul său organul executiv al Comitetului militar al N.A.T.O. El se compune din șefii de stat major ai fiecărei țări membre, cu excepția Islandei care, neavînd forțe militare, este reprezentată de un civil.

După generalul Eisenhower, care l-a avut ca adjunct pe mareșalul britanic Montgomery, SHAPE a fost condusă succesiv de generalii americani Matthew Ridgway, Alfred Gruenther, Lauris Norstad și în prezent de Lyman Lemnitzer. Comandantul forțelor armate din zona Oceanului Atlantic este amiralul Harold Page Smith (S.U.A.), iar al forțelor armate din zona Canalului Mînecii și Mării Nordului amiralul Wilfrid Woods (Marea Britanie).

Cea mai înaltă autoritate în N.A.T.O. este Consiliul nord-atlantic, întrunit în sesiune permanentă la Paris la nivel de ambasadori. Consiliul se întrunește de cel puțin două ori pe an la nivel ministerial, cînd miniștrii afacerilor externe și uneori miniștrii apărării și economiei se întrunesc la cartierul general de la Paris sau într-o altă capitală a unei țări membre a N.A.T.O. Următoarea conferință ministerială urmează să aibă loc în luna mai la Haga.

Secretarul general al N.A.T.O. este Dirk Stikker (Olanda) care și-a luat în primire postul la 21 aprilie 1961.

Deseori se întîlnește în presă expresia Omanul sub regim de tratat. Ce semnifică ?

Omanul sub regim de tratat, situat în regiunea orientală a Peninsulei Arabice, este un protectorat britanic, constituit din 7 șeicate (Al Chardja, Abu Dhabi, Ajman, Dubai, Ras al Khaimah, Umm al-Qaiwain și Fujairah). La începutul secolului trecut, triburile care locuiau în această regiune trăiau exclusiv de pe urma pirateriei și de aceea Omanul mai este cunoscut și sub denumirea de Coasta Piraților. În 1820, șase șeici ai Omanului au semnat cu Anglia tratatul asupra încetării actelor de piraterie și a vînzării de sclavi. De aici și denumirea — Omanul sub regim de tratat. În 1853, șeicii care se războiau permanent între ei, au semnat cu Anglia un acord de „pace veșnică", potrivit căruia rezidentul englez urma să joace rolul de arbitru ori de cîte ori izbucnea un conflict. Ulterior, Anglia a semnat cu șeicii Omanului o serie de alte tratate (1892, 1911, 1922) care prevedeau că Omanul nu poate să ducă tratative cu alte state, să acorde concesiuni petroliere sau pentru pescuit, și nu poate să cedeze o parte din teritoriul său fără acordul prealabil al guvernului englez.

După cel de-al doilea război mondial, Anglia a încercat, în mai multe rînduri, să creeze în zona Golfului Persic o federație care să includă și Omanul sub regim de tratat.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

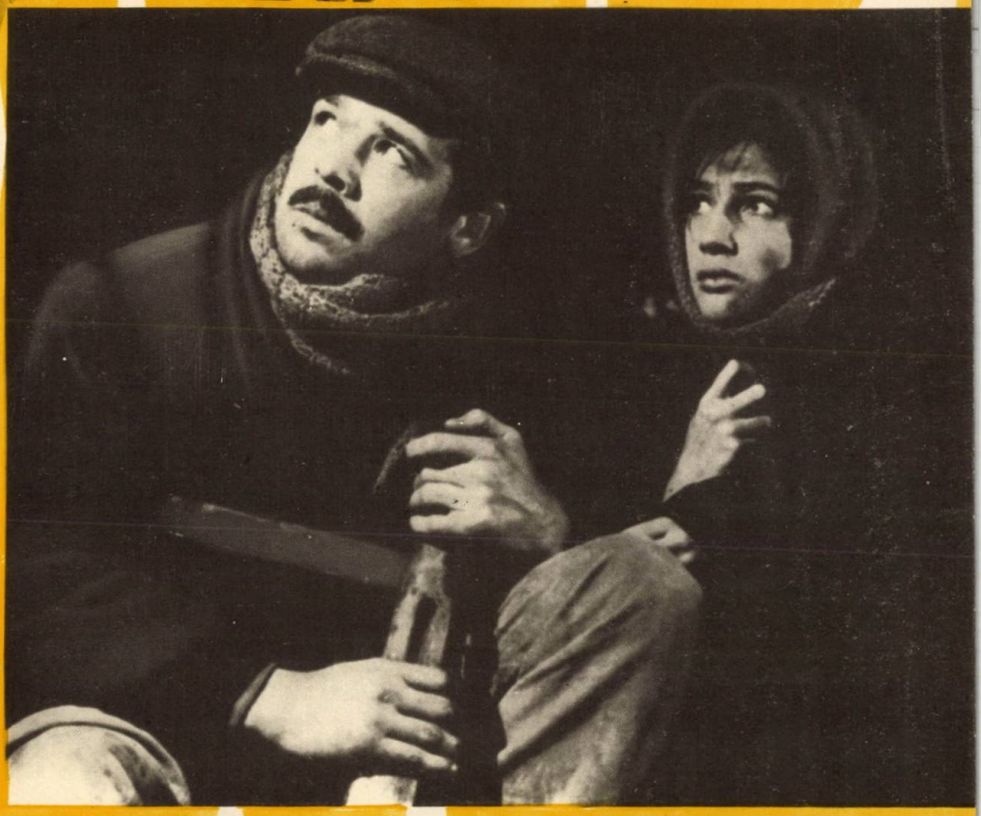

O producție a studiourilor italiene

O ZI CA LEII

SCENARIUL: Nanni Loy
Alfredo Giannetti

REGIA : Nanni Loy

IMAGINEA : Marcello Gatti

MUZICA : Carlo Rustichelli

CU: Renato Salvatori, Romolo Valli, Tomas Milian, Nino Castelnuovo, Leopoldo Trieste, Saro Urzi, Carla Gravina, Anna Maria Ferrero

2 lei

CHILE – Moment preelectoral

Situația din CONGO

Deschiderea
Conferinței mondiale
pentru comerț

13
Joi, 26 martie 1964

Lumea

Săptămîna pe glob:

GENEVA
PARIS
LONDRA
HELSINKI

Populația din Zanzibar la o demonstrație în sprijinul guvernului

La Nicosia un soldat canadian înalță drapelul O.N.U.

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
Anul II
nr. 13 (22) 26 martie 1964

În acest număr:

■ **SĂPTĂMÎNA PE GLOB:** GENEVA — Forumul mondial al comerţului (p. 2). HELSINKI — A. A. Gromîko în Suedia şi Finlanda (p. 3). LONDRA — Semnificaţia unei vizite (p. 4). PARIS — În Mexic şi Antile (p. 5). BONN — Congresul U.C.D. (p. 6). LEOPOLDVILLE — Situaţie complicată (p. 9). PARIS — Cauzele grevei (p. 10). GENEVA — Sensul unei formule (p. 11).

■ **ARTICOLE:** REALITĂŢI CHILIENE, de Vasile Orcs (p. 13). UNIVERSITARI BUCUREŞTENI LA SORBONA, de Valentin Lipatti (p. 16). PRODUCŢIA ŞI POPULAŢIA LUMII, de Mihai Dulea (p. 17). NOUA LEGE A IMPOZITELOR ÎN S.U.A., de Gheorghe Iosub (p. 20).

■ **RECENZIE:** Dwight Eisenhower — „ANII MEI LA CASA ALBĂ", de Nicolae Minei (p. 21).

■ **PE URMELE ISTORIEI:** KOGĂLNICEANU — DIPLOMAT, de prof. Vasile Maciu (p. 29).

■ **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ:** (p. 23 — 28) The Scotsman, Die Zeit, Japan Times, New York Herald Tribune, Stockholms Tidningen, Les Nouvelles Yougoslaves, Le Monde, Die Presse, Süddeutsche Zeitung.

■ **PROFIL, FIŞIER** (p. 31). **POŞTA REDACŢIEI** (p. 32).

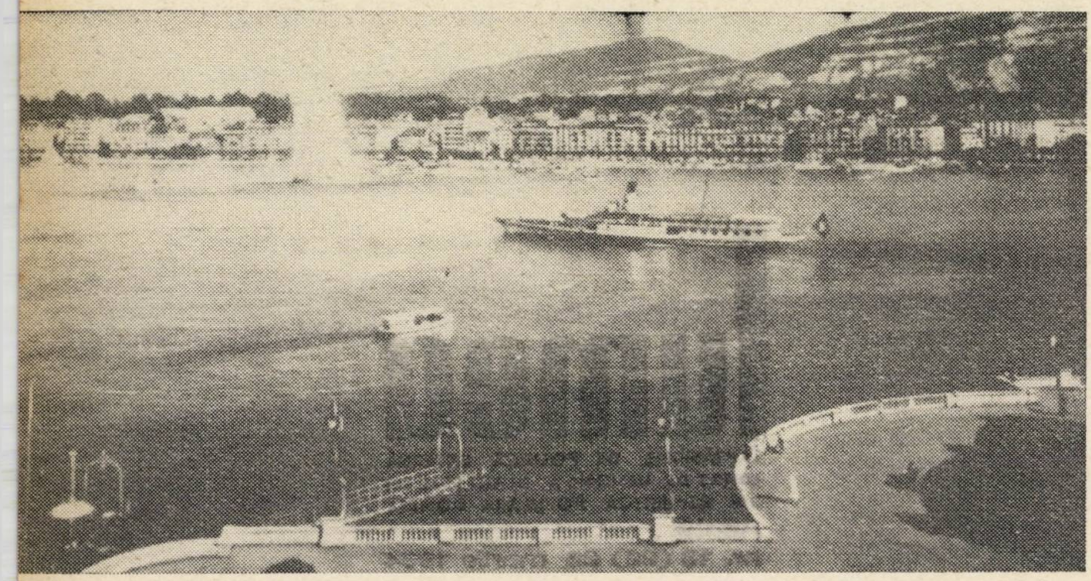

Perspectiva orașului Geneva, de pe lacul Leman

GENEVA

Forumul mondial al comerțului

La două zile de la începerea Conferinței Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare, la Palatul Națiunilor din Geneva atmosfera este optimistă. Aici, în această sală, de unde în nenumărate rînduri au fost lansate apeluri la colaborare și înțelegere, s-au înfruntat păreri și au fost adoptate hotărîri importante, aproximativ 1 000 de delegați și observatori de pe toate continentele lumii au pornit la atacul frontal al uneia din problemele cruciale ale contemporaneității: înlesnirea dezvoltării mondiale printr-un comerț lipsit de îngrădiri nejustificate.

Din galeria presei ai imaginea vizuală a puternicei reprezentări a țărilor în curs de dezvoltare. Delegații țărilor din Africa, America Latină și Asia formează marea majoritate. Numeroși economiști prezenți la Conferință sînt de părere că, de altfel, aceștia sînt deosebit de interesați, întrucît, dacă la Geneva nu vor fi găsite soluții reale pentru problemele aflate pe ordinea de zi, s-ar putea ca în perioada următoare decalajele existente între țările industrializate și țările în curs de dezvoltare să determine o și mai pronunțată rămînere în urmă a economiei acestora.

Se vorbește de asemenea despre faptul că rezultatele actualei Conferințe s-ar putea răsfrînge asupra relațiilor dintre țările capitaliste industrializate și cele în curs de dezvoltare, dornice să-și întărească independența politică printr-o dezvoltare economică în propriul lor interes.

Ținînd seama și de perspectiva acestui aspect al relațiilor internaționale, principalele țări occidentale și-au făcut cunoscute parțial, sub diferite forme, punctele lor de vedere.

Astfel, delegația americană, condusă de subsecretarul de stat George Ball, va apăra la Geneva teza dezvoltării comerțului „pe o bază liberală și nediscriminatorie". Ce se înțelege prin aceasta vom vedea în zilele următoare, cînd va vorbi reprezentantul S.U.A. De asemenea, responsabilitatea privind o mai bună repartizare a avantajelor comerțului mondial nu trebuie să fie asigurată, potrivit punctului de vedere american, exclusiv de către țările dezvoltate, căci lumea nu poate fi divizată în mod schematic în țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare. Acestea ar fi cîteva puncte caracteristice poziției americane.

Teza britanică este apropiată de poziția americană. Ceea ce se consideră aici ca specific în poziția guvernului englez este faptul că Marea Britanie este dispusă să extindă tarifele preferențiale la toate țările în curs de dezvoltare, ceea ce ar implica sfîrșitul sistemului de preferințe imperiale, limitate la țările membre ale Commonwealthului.

După prima zi a lucrărilor Conferinței, caracterizată prin apelurile vibrante ale secretarului general al O.N.U., U Thant, și președintelui Conferinței, Kaysuni (R.A.U.), de a se folosi toate posibilitățile obiective existente pentru succesul ei, marți au început dezbaterile generale.

Poziția franceză, prezentată de către ministrul Giscard d'Estaing, șeful delegației la Conferință, privește mai ales crearea unei organizații pentru piețele de bunuri alimentare, pentru a se ajuta țările în curs de dezvoltare prin ridicarea prețurilor mondiale ale produselor alimentare exportate în țările industrializate. Delegația franceză are în vedere, de asemenea, sporirea prețurilor materiilor prime produse de țările în curs de dezvoltare și crearea totodată a unui fond de ajutorare a acestor țări, care ar fi administrat de către ele însele. În sfîrșit, Franța se pronunță pentru integrarea economică regională a țărilor în curs de dezvoltare, ca un mijloc menit să favorizeze industrializarea lor.

Dintre celelalte țări europene și-au precizat pozițiile de principii Belgia și Suedia.

Țările în curs de dezvoltare consideră în esență că structura actuală a comerțului mondial, moștenire a epocii coloniale, agravează diferențele existente între economiile lor și cele ale țărilor dezvoltate. Ele consideră asistența economică și financiară ce le este acordată ca fiind insuficientă pentru a accelera dezvoltarea lor și totodată ca fiind de natură să le mențină în stare de dependență economică.

Țările în curs de dezvoltare consideră de asemenea măsurile protecționiste adoptate de țările capitaliste industrializate ca fiind principalul obstacol în calea dezvoltării exporturilor lor. După opinia lor, integrarea economică a Europei occidentale și „runda Kennedy" reprezintă noi tentative de îngrădire a piețelor occidentale. Delegațiile Columbiei, Braziliei, Marocului și Libanului au expus părerea țărilor lor în acest sens.

În actuala fază a dezbaterilor Conferința se anunță interesantă și punctele de vedere exprimate pînă acum indică seriozitatea și totodată încrederea delegaților în posibilitățile de succes ale Conferinței.

Spre deosebire de apropiata „rundă Kennedy" prevăzută pentru 4 mai, tot la Geneva, în cadrul G.A.T.T., Conferința pentru comerț și dezvoltare nu este o negociere asupra unor poziții anticipate, clar definite. Totuși Conferința dispune de voluminosul și documentatul raport al secretarului ei general, cunoscutul economist Raul Prebisch, și de numeroase alte documente și rapoarte — circa 700 — care sînt tot atîtea concretizări ale unor probleme multiple legate de comerț și dezvoltare. O dezbatere concretă a acestor probleme se va face îndeosebi în cele cinci comisii principale, care își desfășoară lucrările paralel cu dezbaterile generale.

Aprecierile din cuvîntările rostite de U Thant și Raul Prebisch privind necesitatea cuprinderii largi a țărilor socialiste în comerțul mondial, ca urmare a succeselor obținute de aceste țări în dezvoltarea economiei lor, constituie de fapt o subliniere a necesității de a se lichida discriminările artificiale existente în comerțul internațional. Punctele de vedere ale țărilor socialiste, exprimate încă înainte de deschiderea Conferinței, sînt apreciate în discuții drept un aport important la însănătoșirea relațiilor economice dintre state. Astfel, propunerile făcute de R. P. Română în Comitetul de pregătire a Conferinței sînt privite ca răspunzînd unor probleme esențiale pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare economică. Delegația română intenționează să contribuie la reușita lucrărilor Conferinței, tratînd într-un spirit de înțelegere și cu atenție propunerile ce se vor face. Ea speră că, prin eforturi comune, se vor înregistra rezultate pozitive pentru toți participanții.

Din cele menționate mai sus, se desprinde imperios necesitatea schimbării structurii actuale a comerțului mondial, pentru a accelera dezvoltarea economică a tuturor țărilor și mai ales a celor în curs de dezvoltare. Și evident, această dezvoltare se va putea realiza dacă țările industrializate capitaliste vor accepta o largă politică de colaborare internațională în domeniul comerțului, ajutorului financiar și asistenței tehnice.

N. PUICEA

Geneva, 24 martie

HELSINKI

A. A. Gromîko în Suedia și Finlanda

În a doua jumătate a lunii martie, ministrul afacerilor externe al U.R.S.S., A. A. Gromiko, a vizitat două din țările scandinave — Suedia și Finlanda. Aceasta a permis trecerea în revistă a problemelor bilaterale care interesează țările respective și discutarea unor chestiuni de politică internațională ce se află în atenția tuturor popoarelor și statelor din nordul Europei.

Vizita de cinci zile din Finlanda s-a înscris în calendarul bunelor relații existente între cele două țări. Ministrul de externe sovietic a avut o serie de convorbiri cu înalte personalități ale vieții politice finlandeze. La începutul acestei săptămîni, președintele Finlandei, U. K. Kekkonen, l-a primit pe A. A. Gromiko și a avut cu el o convorbire prietenească.

Oaspetele sovietic a venit în Finlanda după o vizită asemănătoare făcută în Suedia. Presa scandinavă a apreciat că vizita ministrului de externe sovietic a avut două obiective: să răspundă vizitei pe care a făcut-o anul trecut în Uniunea Sovietică ministrul de externe al Suediei, Nilsson, și să pregătească vizita pe care primul ministru al U.R.S.S., N. S. Hrușciov, o va face în cursul acestei veri în Suedia și în alte țări din nordul Europei.

Cu prilejul convorbirilor care au avut loc, ambele părți au putut constata cu satisfacție că relațiile sovieto-suedeze se dezvoltă într-o direcție bună. În Suedia se acordă o importanță specială viitoarei vizite a primului ministru al U.R.S.S. care încă acum cîțiva ani și-a manifestat intenția de a vizita țările Scandinaviei dar a fost nevoit să-și contramandeze călătoria, din cauza unor cercuri de dreapta din unele țări care au dat dovadă de o atitudine lipsită de prietenie și ospitalitate. De atunci invitația adresată premierului Hrușciov a rămas în vigoare din punct de vedere formal, însă călătoria a fost amînată. Cînd primii miniștri ai țărilor scandinave au vizitat Uniunea Sovietică, anul trecut și anul acesta, ei au reînnoit invitația, iar N. S. Hrușciov a făcut cunoscut că va vizita Scandinavia în vara acestui an.

Este adevărat că relațiile sovieto-suedeze s-au desfășurat într-o direcție bună. Desigur, mai există unele umbre în aceste relații, și anumite cercuri manifestă dorința de a le extinde cît mai mult. Totuși asemenea cazuri nu pot căpăta o importanță demnă de a fi luată în discuție în dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări. Există probleme cu mult mai mari și importante la ordinea zilei, în momentul de față, în lume.

După cum se arată în comunicatul dat publicității la sfîrșitul vizitei în Suedia, cei doi miniștri de externe au făcut un schimb de păreri în cursul cărora au fost examinate problemele privind întărirea și dezvoltarea relațiilor prietenești dintre cele două țări, situația internațională și probleme privind asigurarea securității europene. Cele două părți au arătat că problema dezarmării are o însemnătate deosebită pentru destinderea încordării internaționale și că orice măsuri în această direcție corespund intereselor celor două state.

În comunicat se mai menționează că în cursul discuțiilor s-a constatat că tradiționala politică neutră a Suediei contribuie la sporirea securității în nordul Europei.

În legătură cu problemele asigurării păcii și securității pe continentul european, presa internațională apreciază că în cadrul convorbirilor care au avut loc este posibil să se fi abordat și problema proiectului de denuclearizare a nordului continentului european, prezentat de președintele Finlandei.

Întrebat, cu prilejul unei conferințe de presă, despre convorbirile pe care le-a avut la Stockholm în legătură cu problema germană, A. A. Gromiko a declarat: „Ceea ce apropie Suedia de U.R.S.S. în această chestiune este problema asigurării securității și destinderii în Europa".

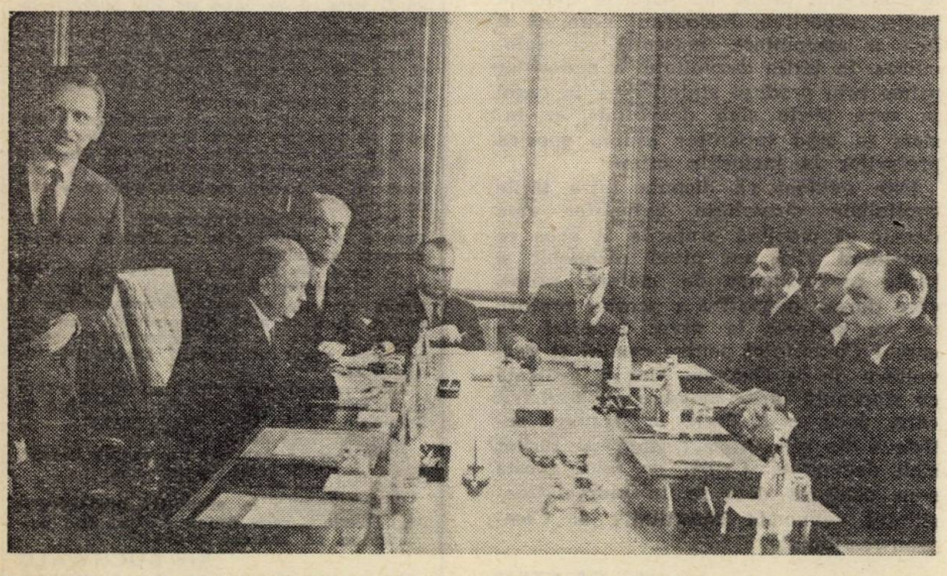

Convorbiri la Stockholm: primul ministru suedez Erlander (al doilea din stînga) și A. A. Gromîko (al treilea din dreapta).

Vizita ministrului de externe sovietic în Suedia a constituit un bun punct de plecare pentru strîngerea în continuare a relațiilor dintre cele două țări.

Și rezultatele vizitei din Finlanda sînt îmbucurătoare. Am putea sublinia că în relațiile dintre aceste două țări nu există nici o problemă generatoare de fricțiuni. Ministrul afacerilor externe al Finlandei, Hallama, și ministrul de externe al U.R.S.S. au scos în evidență în discursurile lor bunele relații care există între cele două țări. Ei au mai subliniat, în legătură cu situația internațională, că între cele două state există posibilități pentru o și mai strînsă colaborare în favoarea întăririi păcii și securității.

La sfîrșitul acestor două vizite efectuate pe pămîntul scandinav, concluzia ce se desprinde este îmbucurătoare: s-a verificat din nou și confirmat valabilitatea și viabilitatea practicii contactelor între personalitățile politice ale statelor cu orientări politico-sociale diferite. Mai buna cunoaștere reciprocă contribuie la consolidarea și extinderea relațiilor între state, la întărirea păcii și securității internaționale.

Pentti SORVALI

Helsinki, 24 martie

LONDRA

Semnificația unei vizite

Citind ziarele la micul dejun, cetățeanul britanic a fost întrucîtva surprins aflînd că primul ministru se afla în vizită în Lagos, capitala Nigeriei. Această vizită, căreia i s-a făcut destul de puțină publicitate, reprezenta o notă aparte în cadrul unei campanii preelectorale în care conducătorii principalelor partide se ocupă în special de probleme interne și militare, și în care discuțiile au atins numai în treacăt problema Commonwealthului. Dar vizita premierului britanic nu i-a surprins numai pe compatrioții săi. „Observatorii nigerieni sînt mai degrabă nedumeriți căutînd să dea o explicație momentului ales pentru această vizită", scria corespondentul pentru Africa al ziarului *Times*. Iar titlul informației din *Observer* era „Sir Alec îi pune în încurcătură pe nigerieni"

La Londra predomină impresia că vizita de două zile în Lagos a premierului britanic, care a ținut acolo trei conferințe de presă și a vorbit în fața Parlamentului federal al Nigeriei, reprezintă, așa cum arăta ziarul conservator *Sunday Times* „un efort de a salva Commonwealthul". Folosind termeni mai precișI *Times* scria: „Guvernul britanic efectuează o reconsiderare a situației din Africa în lumina recentelor tulburări din răsăritul continentului. Nigeria reprezintă o forță influentă și un element de stabilitate în Africa; ea ar putea juca un rol determinant

în acțiunea de reînviorare sau restructurare a Commonwealthului".

Primul ministru și-a motivat vizita la sosirea pe aeroportul din Lagos. Întrucît pe arena internațională au loc schimbări însemnate — a spus el — era necesar să fie examinată și comparată evoluția țărilor industriale și a celor în curs de dezvoltare. Ziarul *Observer* scrie că, vizitînd Nigeria, premierul britanic intenționează să obțină sprijin diplomatic pentru conferința Commonwealthului pe care speră că o va putea convoca în luna iulie la Londra și pentru care invitațiile vor fi trimise, probabil, la începutul lunii aprilie. De altfel, liderul laburist Harold Wilson s-a pronunțat și el în favoarea unei conferințe a Commonwealthului care ar urma să aibă loc de îndată ce partidul laburist ar veni la putere. Dar, scrie *Observer*, căutînd să atragă de partea sa Nigeria, cel mai important membru african al Commonwealthului, înaintea oricărei alte țări „primul ministru a dat impresia că ar trasa o linie de demarcație între Nigeria și celelalte țări africane care fac parte din Commonwealth". *Observer* mai arată că sir Alec a făcut poate o greșeală de tact, declarînd: „În timp ce Nigeria a dobîndit libertatea și stabilitatea politică într-un timp extrem de scurt, alte țări nu au avut tot atît noroc, sau tot atîta înțelepciune". *Observer* comentează: „Ce efect poate să aibă o asemenea declarație asupra relațiilor Nigeriei cu Tanganika sau cu Ghana?".

În cuvîntarea ținută în fața Parlamentului Nigeriei sir Alec a vorbit despre sfîrșitul epocii colonialismului și începutul unei perioade de independență pentru țările africane. După opinia sa, termenul neocolonialism nu-și are locul în dicționarul politic britanic. „Nu cunosc înțelesul acestui cuvînt", a adăugat el. Comentînd această declarație, *Observer* scrie: „De vreme ce sir Alec pretinde că n-ar cunoaște înțelesul termenului de neocolonialism este necesar să-i dăm o explicație: aceasta înseamnă pur și simplu înlocuirea dominației politice și militare prin dominația economică. Acest fenomen poate fi observat cît se poate de clar în Liberia dar el poate fi întîlnit și în alte regiuni, aflate odinioară sub stăpînire britanică, în special în partea de sud a Africii". Comentariile din *Observer* ar putea fi însoțite de exemple. De pildă, premierul Nehru a constatat recent că profiturile realizate de englezi în India s-au dublat în intervalul de timp care a urmat independenței acestei țări; investițiile de capital particular britanic au crescut de două ori și jumătate — de la 2 065 milioane de rupii în 1948 la 4 460 milioane în 1960, iar aceste cifre trebuie comparate cu totalul investițiilor în întreprinderi industriale indiene, care se ridică la 10 595 milioane de rupii. În ultima vreme profiturile societăților britanice de exploatare a cositorului din Malaya au crescut cu 400 la sută. Dintre cele 20 de monopoluri britanice mai importante, 9 posedă acțiuni și obțin profituri din producția de petrol, tutun, cupru și aur a unor țări asiatice și africane.

Profiturile acestor monopoluri se cifrează la 221 de milioane de lire, adică mai mult de jumătate din profiturile celor 20 de monopoluri principale (414 milioane de lire sterline).

În acest context, anumite observații cuprinse într-un articol intitulat „Pentru a salva Commonwealthul" apărut în *Sunday Times* sună mai semnificativ. „Commonwealthul, scrie autorul articolului, se află într-un impas. Dacă va evolua pe calea de pînă acum el va deveni un simplu subiect de cazuistică". Iar mai departe se afirmă: „Ceea ce e îngrijorător este că majoritatea țărilor membre par să-și fi pierdut simpatia pentru idealurile Commonwealthului, în cazul în care au avut-o vreodată". Cu convingerea adînc înrădăcinată că binefăcătorul imperiu britanic ar trebui să evoce în mod automat sentimente de recunoștință, autorul articolului din *Sunday Times* vorbește despre idealul unei „frății, bazată pe o experiență comună britanică". În continuare el regretă cu o mîhnire sinceră faptul că acest ideal este „întîmpinat în unele țări membre ale Commonwealthului de o atitudine variind între apatia cea mai profundă și ostilitate activă". Autorul, pesimist pînă la capăt, consideră că propunerea premierului britanic privitoare la o întrunire a premierilor țărilor membre în cursul acestei veri „nu va avea ca rezultat decît crearea unor îndoieli mai profunde asupra utilității Commonwealthului decît cele care s-au manifestat la conferințele asemănătoare din 1961 și 1962".

În ajunul Conferinței pentru comerț și dezvoltare de la Geneva, la Londra a avut loc întrunirea Consiliului economic consultativ al Commonwealthului. Ministrul comerțului, Eduard Heath, care conduce delegația britanică la Geneva, a scos în evidență binefacerea pe care o reprezintă, pentru țările în curs de dezvoltare, posibilitatea de a exporta în mod liber în țările cu o industrie dezvoltată. El a vorbit despre un plan destinat să asigure un regim preferențial țărilor în curs de dezvoltare, plan condiționat de trei factori: acordul țărilor cu o industrie dezvoltată, renunțarea de către țările Commonwealthului la drepturile speciale de care dispune în momentul de față; respectarea aranjamentelor deja existente în legătură cu clauza națiunii celei mai favorizate.

Cîțiva delegați ai țărilor Commonwealthului au cerut sporirea prețurilor la materiile prime pe care le exportă țările respective. Răspunsul pare să fi fost o amenințare mascată cu înlocuirea, în țările dezvoltate, a materiilor prime prin produse sintetice — în cazul în care țările slab dezvoltate ar insista în mod supărător asupra sporirii prețurilor la materiile prime.

Este evident că disputa între țările capitaliste dezvoltate industrial care doresc să mențină prețurile la ceea ce consideră a fi un nivel rezonabil și țările producătoare de materii prime, care doresc o sporire a acestor prețuri, se va reflecta la nivel mondial în cursul Conferinței pentru comerț și dezvoltare de la Geneva. Vor fi criticate cu siguranță țările membre ale G.A.T.T. care, dacă ar fi dorit, ar fi putut satisface din plin unele cerințe ale țărilor slab dezvoltate. Critici de felul acesta s-au conturat deja la întrunirea Consiliului economic consultativ al Commonwealthului.

John GRITTEN

Londra, 24 martie

Omul nostru din N. H.

După rezultatele alegerilor preliminare din New Hampshire, atotștiutorii din Washington continuă să se scarpine după ureche. Henry Cabot Lodge, al cărui refren electoral a fost — „Dacă sînt ales, mă înapoiez în Statele Unite", l-a bătut pe senatorul Barry Goldwater, care a mizat pe deviza — „Prefer să fiu de extremă dreaptă decît președinte", precum și pe guvernatorul Nelson Rockefeller, care a constatat nu numai că nu poți ieși la liman cu o asemenea deviză, dar că nici măcar nu te poți folosi de ea pentru a cîștiga o prăpădită de alegere preliminară în New Hampshire.

În dimineața de după alegerile preliminare, un șofer de taxi care era un mare sprijinitor al lui Goldwater mi-a spus pe drumul spre birou că senatorul de Arizona a fost înfrînt de o presă foarte partinitoare și incorectă.

„Cum așa?" l-am întrebat.

„Nu se poate să fi spus el toate prostiile pe care i le-a atribuit presa".

În orice caz, cele scrise de presă după New Hampshire despre ambasadorul Lodge au modificat strategia politică a fiecărui candidat care concurează acum pentru cea mai înaltă funcție de stat.

*

Am asistat ieri întîmplător la un miting pentru Barry Nelson Goldfeller (nume imaginar, format prin combinarea numelor lui Rockefeller și Goldwater — N.T.) și cîteva din mințile politice cele mai luminate ale țării discutau despre strategia lor în viitoarele alegeri preliminare.

„O. K., spuse președintele mitingului, nimeni nu vrea să mă asculte, asta e! V-am spus eu că nu-l putem lăsa pe omul nostru să meargă în New Hampshire, dar ați fost cu toții împotriva mea. «Din clipa cînd alegătorii îl vor vedea pe Goldfeller, ziceți voi, nu se poate să nu fie impresionați». Vă dați seama că înainte ca Goldfeller să plece în New Hampshire aveam 45 la sută din voturi și cînd a plecat de acolo nu mai aveam decît 2 la sută?"

„Ai dreptate, șefule, recunoscu cel de la relațiile publice. Am calculat prost, dar vina nu este numai a noastră. De unde era să știm că Goldfeller le va vorbi oamenilor pe șleau?"

Un consilier adaugă: „Tot ce spunea că are de gînd să facă, era că vrea să meargă acolo și să dea mîna cu oamenii".

Un alt consilier: „Eu cred totuși că marea lui greșeală a fost atunci cînd a spus că trebuie să aruncăm o bombă atomică asupra Canadei, dacă ei continuă să importe țigări de foi din Cuba".

Cel de la financiar: „De zece ori mai rău a fost că a promis să închidă toate școlile publice din Statele Unite și să le treacă sub egida inițiativei particulare".

Din nou cel de la relațiile publice: „Ceea ce a pus cu adevărat capac la toate a fost angajamentul său că, dacă va fi ales, îi va băga pe toți șomerii în închisoare".

Președintele își ținea capul în mîini. „Asta — treacă-meargă; dar a promis că va introduce un impozit de perceput de la săraci astfel încît să-și plătească singuri asistența socială".

„Ei, gata, sări un alt consilier, n-are rost să plîngem după laptele vărsat".

„Bine că veni vorba, interveni din nou cel de la relațiile publice, de ce s-a declarat el contra laptelui pentru elevii de școală?"

„Zicea că pasteurizarea vine din Franța, și oricine știe că Franța are un guvern socialist".

„A mai zis că este contra vaccinului Salk, pentru că cetățenii din Statele Unite trebuie să aibă libertatea de a hotărî dacă să aibă poliomielită sau nu. Zicea că este un nou exemplu de felul în care guvernul încalcă libertățile individuale".

Apoi președintele zise: „Hai să uităm ce a spus și să ne gîndim mai bine la alegerile preliminare din Oregon".

Toți au fost de acord.

„Trebuie să stabilim un singur lucru", zise cel de la relațiile publice.

„Ce anume?"

„Dacă intrăm în alegerile preliminare din Oregon, cum dracu facem să-l împiedicăm să meargă acolo?"

Art BUCHWALD

(Din NEW YORK HERALD TRIBUNE)

PARIS

În Mexic și Antile

Dansurile, muzica și întregul folclor pitoresc care au marcat vizita generalului de Gaulle în Mexic sînt deja de domeniul amintirilor. Istoricii vor evoca eventual trecerea președintelui celei de-a V-a Republici Franceze prin orașul Teotihuacan, prin fața templului zeilor azteci, prin fața piramidelor ca cea de la Quetzalcoatl, denumită și „Șarpele cu pene" sau „Zeul apei care curge", sau prin fața palatului fluturilor, Palacio de la Mariposan, cu piramida soarelui, veche de douăzeci de secole, cea mai mare dintre toate, mai mare chiar decît piramidele egiptene...

Dar pînă atunci, modeștii „istorici" care se ocupă de actualitatea zilnică se străduiesc să desprindă cîteva concluzii ale călătoriei în Mexic a generalului de Gaulle, preludiu al viitoarei călătorii din toamnă a președintelui pe continentul sud-american. Astfel, ziarul *L'Aurore* scria : „De mult timp aștepta Mexicul acest moment pentru a se asigura că prietenia sa este împărtășită de către Franța. Peste șase luni Brazilia, Argentina, Uruguayul, Ecuadorul, Columbia și Peru îl vor primi la rîndul lor pe președintele republicii. Înseamnă oare aceasta că marele plan de cucerire a rolului de conducător al celei de-a treia lumi este pe calea cea bună ? Ar fi hazardat să pretinzi acest lucru".

Comentatorii oficiali francezi încearcă să prezinte întîlnirea franco-mexicană ca o contribuție la întărirea independenței Mexicului. Iată ce subliniază organul partidului U.N.R. : „Noțiunea americană potrivit căreia ajutorul acordat țărilor în curs de dezvoltare și în special țărilor Americii Latine ar putea favoriza o apropiere între aceste țări și alianța atlantică nu corespunde concepției franceze. În nici un caz acest ajutor nu trebuie să fie întrebuințat pentru a determina țările care îl primesc să adopte un anumit regim politic".

Le Figaro abordează problema prețurilor la materiile prime pe care țările Americii Latine le exportă în țările dezvoltate din punct de vedere industrial : „Ceea ce va afecta fără îndoială nu numai Mexicul ci întregul continent american este angajamentul pe care și l-a luat Franța de a căuta soluții noi în problemele prețului materiilor prime, precum și în problemele comerțului internațional. În felul acesta, motivul iritației manifestate la Washington devine mai clar. Pînă în prezent, Statele Unite considerau America Latină ca o rezervație de vînătoare economică, unde datorită sprijinului unei clase conducătoare direct interesate, investitorii americani puteau să realizeze beneficii exorbitante".

În sfîrșit, *Le Monde* apreciază că după vizita președintelui în Mexic „Washingtonul continuă să fie neliniștit din cauza celei de-a doua vizite în America Latină pe care generalul de Gaulle o va efectua în toamnă. Itinerarul său include țări în care atmosfera promite să fie mult mai agitată decît în Mexic și să aibă puternice accente anti-yankee. Aceasta cu atît mai mult cu cît ultimele inițiative ale d-lui Johnson în cadrul O.S.A. și în legătură cu „Alianța pentru progres" n-au contribuit la crearea unui climat de încredere în raporturile interamericane".

O simplă examinare a cifrelor arată limpede că în decurs de 10 ani, ca urmare a scăderii prețurilor materiilor prime, pierderile de venituri suferite de America Latină au fost apreciabile. Reprezentantul Columbiei la sesiunea Fondului Monetar Internațional spunea în 1962 : „În 1954 trebuia să plătim 19 saci de cafea pentru un automobil, iar astăzi ni se cer 32 de saci".

Scăderea puterii de cumpărare a ansamblului exporturilor țărilor pe cale de dezvoltare, decurgînd din degradarea prețurilor materiilor prime, însumează 13 100 milioane de dolari. Potrivit experților O.N.U., dacă S.U.A. ar plăti importurile de produse de bază cu prețuri stabile, țările furnizoare de materii prime ar recîștiga cîte 800 milioane de dolari anual.

Reprezintă oare strîngerea relațiilor cu Franța o soluție de schimb ? *El Mercurio*, din Santiago de Chile, nu este de această părere : „Vizita generalului de Gaulle în America Latină, scrie ziarul, apare doar ca o încercare a Franței de a se infiltra în zona de influență a Statelor Unite, de a-și asigura pe acest continent poziții politice și economice care, chiar dacă nu ar fi fățiș ostile Washingtonului, vor constitui totuși o sursă de concurență pentru acesta".

Vizita generalului de Gaulle în Antilele franceze se poate fără îndoială compara, în ce privește pitorescul și cu-

REFLECTOR

Conducerea partidului radical din Chile a hotărît să se retragă din „Frontul democratic", coaliție guvernamentală din care mai făceau parte partidul liberal și partidul conservator unit. Această hotărîre constituie o lovitură pentru coaliție și în special pentru partidul conservator care a înregistrat rezultate nefavorabile în recentele alegeri parlamentare. În plus, au mai rămas cinci luni pînă la data alegerilor prezidențiale.

■

Potrivit unei știri a agenției U.P.I., Curtea Supremă a Statelor Unite a hotărît să recunoască valabilitatea naționalizării proprietăților americane din Cuba. Cuba poate primi astfel în mod legal cei 175 000 de dolari obținuți din vînzarea zahărului aparținînd unei companii americane confiscate. Acest caz poate constitui un precedent pentru multe altele.

■

Richard Nixon a declarat presei : „Pentru prima oară în Statele Unite alegerea unui vicepreședinte capătă o importanță egală cu cea a alegerii președintelui. După părerea mea, în ce-i privește pe democrați, actualul ministru de justiție, Robert Kennedy, se află în fruntea candidaților. În ce-l privește pe actualul președinte, Lyndon Johnson, evident el este candidatul cel mai indicat pentru președinție".

■

În Noua Guinee (mandat australian) s-au încheiat primele alegeri generale care duraseră, din cauza izolării unor așezări, mai mult de o lună. Cei aproximativ un milion de alegători (bărbați și femei care au împlinit 21 de ani) au fost chemați să aleagă 54 din cei 64 de membri ai Adunării legislative, ceilalți zece fiind numiți de autorități. Din cei 54 de deputați aleși prin vot, 44 pot aparține oricărei populații, iar 10 sînt australieni. Potrivit săptămînalului britanic New Statesman, organizarea actuală a teritoriului este criticabilă. New Statesman se îndoiește asupra posibilităților unui deputat, ales de aproximativ 44 000 de alegători, de a apăra interesele fiecăreia din numeroasele comunități izolate între ele, care l-au votat. De altfel și după alegerea acestei adunări puterea legislativă a rămas în mîinile administrației australiene.

■

Alegerile prezidențiale din Bolivia vor avea loc la 31 mai. Tot atunci se vor ține alegeri pentru o treime din locurile existente în Senat și pentru o jumătate din mandatele de deputați. Pentru funcția de președinte candidează actualul președinte Victor Paz Estenssoro — din partea partidului guvernamental Mișcarea națională revoluționară — și Juan Lechin, actualmente vicepreședintele Boliviei — din partea partidului revoluționar al stîngii naționale, creat recent. Singurul candidat la vicepreședință este generalul Rene Barrientos Ortuno.

■

La 5 aprilie se vor întruni la Geneva miniștrii industriei petrolului din țările membre ale Organizației țărilor exportatoare de petrol. Recent, această organizație a eșuat în încercarea de a încheia un acord mai avantajos cu societățile de exploatare a petrolului.

■

La 15 mai vor avea loc alegeri preliminare în Oregon. Simpatizanții republicani din acest stat vor alege între Lodge, Nixon, Scranton, Goldwater, Rockefeller și dna Margaret Chase Smith. Revista americană Newsweek apreciază că aceste alegeri vor da o imagine exactă a șanselor lui Goldwater și Rockefeller de a se impune în fața convenției partidului republican, în timp ce Lodge va trebui să dovedească că nu este numai un candidat „bun pentru Noua Anglie". În 1948 alegerile din Oregon au decis candidatura republicană ; atunci Stassen (care a candidat și anul acesta în New Hampshire) a fost învins de Dewey, care a candidat — fără succes — în alegerile prezidențiale împotriva lui Harry S. Truman.

loarea locală, cu cea din Mexic. Acest lucru este valabil mai ales pentru Guadelupa și Martinica, două insule din Marea Caraibilor situate la circa 7 000 km de metropola franceză.

La Cayenne, capitala Guyanei, generalul de Gaulle a primit și omagiile unei delegații de indieni din triburile *coucouyenne* și *galibi* care vorbesc dialectul *takitaki*. Vopsiți de sus pînă jos în roșu, cu gîtul înfășurat în ciorapii ce le fuseseră distribuiți pentru acest prilej, ei au preferat însă să se prezinte în picioarele goale în fața președintelui de Gaulle.

Aceste manifestări ale exuberanței meridionale au contrastat, însă, cu exprimarea anumitor sentimente deosebite, căci — după cum scrie ziarul *La Croix* — „președintele republicii se găsește astăzi în fața unor dificile probleme economice și politice".

În discursul pronunțat la *Point à Pitre*, capitala Guadelupei, din mulțimea strînsă în fața tribunei oficiale se înălțau pancarte cu inscripția „Autonomie!" Cererea de autonomie s-a făcut auzită și în multe alte locuri. La *Fort de France*, capitala Martinicăi, poetul Aimé Césaire, primarul capitalei, secretar general al partidului progresist din Martinica, a fost cel care, în discursul de primire rostit în fața generalului de Gaulle, a vorbit despre gradul insuficient de dezvoltare a insulei, despre șomajul și disperarea tineretului. „Nu mai poate fi evitată multă vreme o problemă care-i obsedează pe tinerii noștri — a spus el — și anume cea a necesității reformării instituțiilor noastre, pentru ca ele să devină mai respectabile, mai conforme cu spiritul poporului nostru, pentru ca ele să țină seama într-o mai mare măsură de particularitățile populației noastre, pentru ca ele să devină mai democratice, mai suple, lăsînd mai mult loc inițiativelor locale și pentru ca astfel, tineretul nostru să nu mai aibă sentimentul deznădăjduit că asistă neputincios, fără a participa, la evoluția istorică a țării sale".

Problema Antilelor franceze ar putea fi de altfel rezumată în trei cuvinte : suprapopulație, șomaj și monocultură. Cu cei 300 000 de locuitori, pe un teritoriu de 1 100 kmp, Martinica cunoaște o densitate a populației de 270 locuitori pe kmp. Posesiune franceză cu începere din 1638, Martinica, asemenea Guadelupei și Guyanei, a devenit un departament de peste mări al Franței în 1946. Deși în Antilele franceze salariile sînt dintre cele mai bune din întreaga regiune a Mării Caraibilor, venitul anual mediu este numai de 800 de franci pe cap de locuitor (160 dolari) ; șomajul constituie o maladie cronică și muncitorii agricoli lucrează în medie doar patru luni pe an, în timpul recoltării trestiei de zahăr, sectorul principal al economiei martinicheze (90 000 tone în 1962).

Guadelupa, cu o suprafață de 1 780 kmp și o populație de 280 000 de locuitori, — adică 160 de locuitori pe kmp — consacră 30 000 de hectare, din totalul de 55 000 cultivabile, trestiei de zahăr. Producția anuală este de 170 000 tone.

În total, Antilele franceze dau 12 la sută din producția globală de zahăr a Franței ; ele primesc 90 la sută din totalul importurilor lor din metropolă și trimit către metropolă 98 la sută din exporturile lor. În cele două mari orașe există 40 000 de oameni fără lucru precum și un mare număr de șomeri parțiali. În Guadelupa, trei firme controlează 60 la sută din producția totală.

„În ciuda statutului lor de departamente franceze, nici Martinica și nici Guadelupa nu consideră că se bucură de un tratament egal cu metropola. Nebucurîndu-se de egalitate, ele aspiră spre autonomie". *(Les Echos)*.

Chiar și un deputat al partidului guvernamental, Pierre Bas, raportorul comisiei bugetare pentru departamentele de peste mări, a lansat în Parlament un adevărat strigăt de alarmă : „Dacă actualul Parlament nu va lua toate măsurile necesare, actuala acumulare, cu adevărat de necrezut, de nepăsare și greșeli săvîrșite de 50 de ani încoace, va face pînă la urmă să se surpe întregul edificiu".

Georges DASCAL

Paris, 24 martie

BONN

Congresul U.C.D.

„Anul 1965 ne rezervă o luptă electorală grea", spunea acum cîteva luni președintele administrativ al Uniunii creștin-democrate, J. H. Dufhues. Acest sentiment a fost împărtășit și de cei aproape 500 de participanți la congresul U.C.D. care s-a desfășurat între 14 și 17 martie la Hanovra.

Fără ca principalii vorbitori, — Konrad Adenauer, care a deschis lucrările, și Ludwig Erhard, care a ținut raportul principal — să-și fi dezvăluit preocupările în această privință, Congresul a dat startul oficial pentru campania electorală a creștin-democraților în vederea alegerilor parlamentare de anul viitor. Ca să folosim expresia unui ziar vest-german, el trebuia să lanseze „sloganurile electorale cu cea mai mare forță de atracție", și să stabilească măsurile organizatorice și tactice de rigoare.

Oricine urmărește viața publică din Republica Federală Germană constată cu ușurință că debutul, deocamdată nemărturisit, al actualei campanii electorale destramă treptat „tăcerea mormîntală" — cu alte cuvinte absența disputelor politice de fond între partidele din Bundestag, — consemnată cu amărăciune de către unii publiciști vest-germani. Febrilitatea caracteristică anilor electorali reclamă din partea partidelor definirea clară a pozițiilor în confruntarea cu marile probleme ale politicii Republicii federale în primul rînd în domeniul extern. Pentru U.C.D. acest lucru se impune cu atît mai urgent cu cît este vorba de principalul partid al coaliției guvernamentale. În cazul Uniunii creștin-democrate, dincolo de orice „slogan electoral", alegătorii au în fața ochilor rezultatele practice ale politicii de stat.

Acum șase luni, cînd actualul cancelar Ludwig Erhard prelua noua sa funcție de la Adenauer, care o deținuse neîntrerupt timp de 14 ani, în presă se vorbea mult despre necesitatea și, în același timp, despre posibilitatea adoptării, de către Republica federală, a unei politici externe mai flexibile, mai realiste.

Pierderea de către U.C.D. a majorității absolute pe care o deținuse în Bundestag de-a lungul cîtorva legislaturi succesive era interpretată în general ca un indiciu cert că o asemenea schimbare începe a fi recunoscută ca necesară de părți din ce în ce mai importante ale corpului electoral. Declarațiile oficiale, făcute atunci în sensul recunoașterii necesității de a se depune eforturi pentru o reglementare Est-Vest, lăsau să se presupună că ceva s-ar putea schimba în politica conducerii creștin-democrate. Dar manifestările concrete ale politicii condu-

În „infernul verde" din regiunea peruviană Cocameros, expediția care a rezistat timp de o săptămînă asediului unui trib indian, comandat de misterioși oameni albi, își croiește drum spre fluviul Yavari. (Radiofotografie)

cerii U.C.D., ca și punctele de vedere exprimate de principalii vorbitori la congresul de la Hanovra, denotă că schimbările se produc într-un ritm lent, cu progrese și reveniri. De pildă, dacă Ludwig Erhard a subliniat, în mod deosebit, intenția pozitivă a guvernului R.F.G. de a extinde relațiile comerciale cu țările socialiste din Europa, în cuvîntările rostite la congres au fost reluate și vechile cereri formulate de conducerea U.C.D. în legătură cu situația creată în Germania după război, cu Berlinul occidental, condiționîndu-se în continuare orice pas spre destindere și dezarmare de satisfacerea lor. Este evidentă existența și forța unor elemente de inerție, ostile oricărei înnoiri.

Se confirmă astfel părerea unor observatori informați care au atras atenția că politica vest-germană în problemele principale internaționale s-ar putea orienta într-adevăr într-un sens pozitiv numai dacă, o dată cu schimbarea echipei guvernamentale, s-ar repartiza altfel pozițiile cheie din conducerea U.C.D., instrumentul principal de elaborare și aplicare a politicii guvernului Republicii federale.

Or, acest lucru nu s-a întîmplat. Iată, după observațiile ziaristului vest-german Sebastian Haffner, care este situația din acest punct de vedere: „Nici în partidul creștin-democrat, nici în fracțiunea sa parlamentară nu poți găsi la pîrghiile puterii interne vreun om pe care să-l poți numi om al lui Erhard. În spatele președintelui partidului, Adenauer, se află președintele administrativ, Dufhues, alături liderul fracțiunii parlamentare, von Brentano, și în timpul bolii acestuia liderul interimar al fracțiunii, Barzel, și, în sfîrșit, nu trebuie uitat Strauss, președintele U.C.S. (ramura bavareză a U.C.D.)".

În activitatea sa guvernamentală de pînă acum, ca și la recentul congres de la Hanovra, Erhard care, scrie Haffner, „nu aparține extremei drepte și care acum cîteva luni mai dorea să acționeze ca un om al mijlocului și al împăcării" a fost pus permanent în fața acestui grup puternic. Este grupul care a impus realegerea lui Adenauer ca președinte al U.C.D. (contrar practicilor curente care ar fi cerut ca această funcție să revină cancelarului), precum și a lui Dufhues ca președinte administrativ. Este, în același timp, grupul care preconizează imobilismul partidului creștin-democrat în principalele probleme ale politicii externe a R.F.G. și se opune modificărilor de nuanțe aduse de Erhard în relațiile acestei țări cu aliații din N.A.T.O. și adoptării unei atitudini mai constructive în ce privește relațiile economice cu țările socialiste. Influența de care se bucură în U.C.D. grupul Adenauer reiese și din numeroasele cuvîntări rostite la congres în care au fost reproduse, cu exactitate, ideile de bază cuprinse în expunerile făcute, nu cu multă vreme în urmă, de Dufhues și Barzel asupra liniilor generale ale politicii externe a conducerii U.C.D. (Un articol al celui de-al doilea se și intitulează „Politica continuității".) Ambele expuneri, a subliniat răspicat conducerea U.C.D., „trebuie considerate ca reprezentînd în mod autorizat punctul de vedere comun al guvernului, fracțiunii parlamentare și partidului creștin-democrat".

Ele îmbrățișează trei sfere largi de probleme. Una dintre ele se referă la „unitatea Occidentului". Preocupările

La München, în fața primăriei, o demonstrație populară împotriva creșterii prețurilor.

în acest domeniu au figurat în cea mai strictă actualitate a politicii externe vest-germane, oglindindu-se în multiplele întrevederi pe care cancelarul Erhard le-a avut în ultima vreme cu diverși alți conducători occidentali. Aceste probleme confruntă conducerea creștin-democrată cu caracterul complex și contradictoriu al relațiilor dintre țările care fac parte din Piața comună, al relațiilor dintre aceste țări și celelalte state vest-europene, în special Anglia, al dificultăților de ordin economic, militar și politic care au survenit între unii din membrii C.E.E. și Statele Unite. Conducerea creștin-democrată, scrie editorialistul de la *Die Andere Zeitung*, „vrea în același timp să insufle mai multă viață tratatului franco-vest-german, asupra căruia Adenauer a insistat mult la congres, să prevină dezvoltarea divergentă a Europei occidentale prin „aruncarea unei punți spre Anglia", să consolideze „partnership"-ul americano-vest-european, care la viitoarele tratative vamale ale rundei Kennedy va fi supus unei probe severe". În concluzie, se preconizează ceea ce pentru moment s-a dovedit cu neputință. La Hanovra, cancelarul Erhard a lăsat să se întrevadă decepția pe care i-a provocat-o nereușita eforturilor sale în domeniul „unității occidentale" și pàrtea din cuvîntare pe care a consacrat-o acestei teme a avut mai ales caracterul unei chemări adresate aliaților Republicii federale. „Automatismul tratatului de la Roma (care stă la baza Pieței comune — n.n.) nu este suficient" pentru realizarea unității Europei occidentale, a spus el în această ordine de idei. Iar în legătură cu tratativele tarifare interoccidentale a afirmat că ele constituie „piatra unghiulară" a comunității atlantice care vor pune Piața comună în fața unei serioase încercări a trăiniciei ei. Dificultățile au izbucnit cu o nouă vigoare chiar de la Bonn, unde doar la cîteva zile după congresul U.C.D., Bundestagul a respins planul Mansholt iar cancelarul Erhard și alți reprezentanți oficiali ai guvernului s-au angajat să nu întreprindă nimic în domeniul prețurilor agricole cel puțin pînă după alegeri, pentru a nu-și înstrăina masele țărănești, nemulțumite de clauzele acestui plan. Chestiunea prețurilor agricole în țările Pieței comune este însă, se știe, unul din principalii factori ai tuturor negocierilor politice și economice interoccidentale.

Un alt grup de probleme de care se ocupă materialele oficiale ale U.C.D., la care ne refeream mai sus, este cel legat de relațiile Est-Vest. În acest domeniu se manifestă, din păcate, cea mai mare rezervă. Nu se spune aproape nimic în favoarea continuării eforturilor în direcția dezarmării sau a căutării unor căi pentru realizarea treptată a slăbirii încordării internaționale. Dimpotrivă, în cele două expuneri citate se subliniază adeziunea la proiectul de creare a forțelor nucleare multilaterale cu participarea Republicii federale, proiect care, se știe, este primit cu multă răceală în celelalte țări vest-europene.

În sfîrșit, „problema germană", care ocupă un loc important în preocupările celor doi autori, este tratată pe linia vechii poziții a conducerii creștin-democrate, linie susținută și la actualul congres.

În legătură cu aceasta, presa din Republica federală s-a ocupat îndeosebi de poziția diferită adoptată de conducerile celor două partide ale coaliției guvernamentale față de declarația primarului vest-berlinez Brandt, care cerea luna trecută — în termeni destul de neanga-

janți de altfel — realizarea unui efort conjugat al tuturor forțelor politice de răspundere din R.F.G. și Berlinul occidental pentru elaborarea unei politici clare în problema germană. În timp ce conducerea U.C.D. respingea această sugestie, care conținea implicit afirmația că o asemenea politică nu există, conducerea P.L.D. aproba punctul de vedere exprimat de Brandt. Ea se plasa astfel pe o linie preconizînd mai multă inițiativă în politica externă a Germaniei federale, un contact diplomatic mai larg cu țările socialiste.

Opinia publică vest-germană este în mod firesc sensibilă la tot ce se leagă de problema contactelor intergermane, iar scadența electorală pune un accent deosebit atît asupra ciocnirii dintre cancelarul Erhard și Willi Brandt, viitorii candidați ai principalelor partide politice la cancelaria federală, cît și asupra situației din coaliția guvernamentală. În perspectiva alegerilor din 1965, Uniunea creștin-democrată nu poate ignora pur și simplu cele spuse de primarul Berlinului occidental și susținute de partenerii de coaliție. După cum, această perspectivă nu-i permite lui Brandt să-și retracteze declarația.

În concluziile sale asupra recentului Congres al U.C.D., cotidianul londonez *Times* scria : „Partidul creștin-democrat, se află în prezent în fața unei opoziții mult mai puternice, a unei țări mai dispuse la schimbare și a unei lumi care cere hotăriri noi". Dar, după părerea ziarului *New York Herlad Tribune*, „delegații (la Congresul U.C.D.) au aprobat o strategie electorală bazată pe aceeași politică și pe aceiași conducători cu care Uniunea creștin-democrată s-a prezentat în toate precedentele alegeri de la crearea Republicii"

Riana LUPU

În Irak, după încetarea focului între kurzi și unitățile guvernamentale, delegații celor două părți discută unele măsuri pentru restabilirea condițiilor normale de convietuire.

Cazul James Hoffa

La 4 martie, ziua în care la Dallas abia se terminase selecționarea juriului, cabinetul ministrului justiției, Robert Kennedy, primea un telefon din Chattanooga, statul Tennessee. După cîteva minute Robert Kennedy își părăsea invitații la dejun, ambasadori ai unor țări din America Latină, pentru a-l felicita călduros pe subalternul care nu comunicase secretarei decît cîteva cuvinte : „Acuzatul a fost găsit vinovat pentru două infracțiuni similare". Curtea federală din Chattanooga îl condamnase pe James Hoffa.

Dacă notorietatea lui Jack Ruby este de dată recentă, Hoffa a devenit unul dintre cei mai discutați oameni din S.U.A. în 1957, după alegerea sa (mai bine-zis „organizarea" alegerii sale) ca președinte al puternicei „Teamsters Union", sindicat care numără în momentul de față aproximativ 1 700 000 de membri. „Teamsteri" se numesc șoferii de autocamioane de cursă lungă : numai pe aceștia îi reunea sindicatul după 1930 — adică atunci cînd James Hoffa a început să-i acorde atenție. Ce a determinat alegerea lui Hoffa este greu de spus dacă-i credem pe cei care afirmă că nu a condus niciodată un camion. O explicație totuși există : James Hoffa, care nu bea, nu fumează, nu frecventează localuri de noapte și duce o exemplară viață de familie într-o vilă modestă din Detroit, este un om însetat de putere și a depus eforturi deosebite pentru a obține un post atît de promițător.

În raporturile cu mișcarea sindicală, patronii au preferat întotdeauna un anumit gen de lider sindical, caracterizat printr-o atitudine plină de înțelegere față de ei și autoritate asupra membrilor de rînd ai sindicatului. În ce privește autoritatea. Hoffa a dovedit că știe să și-o impună încă de la începuturile carierei sale. Sosit la New York din Minneapolis, el a ajuns la concluzia că avansează cam încet spre conducerea sindicatului teamsterilor newyorkezi. A apelat atunci la serviciile unei cunoștințe — Johnny Dioguar, fost pușcăriaș, care avea în subordine aproximativ 40 de gangsteri. Activitatea acestora i-a ușurat lui Hoffa promovarea dorită.

Au urmat altele, așa că în 1952 Hoffa dispunea de suficientă experiență pentru a determina alegerea lui Dave Beck ca lider suprem al sindicatului teamsterilor. Pe atunci, Hoffa făcea parte și el din conducerea centrală a sindicatului ; nu mai avea de urcat decît o treaptă și ocazia s-a prezentat în 1956, cînd Beck a început să aibă încurcături din cauza unor deturnări din fondurile sindicatului. Hoffa a manevrat, cu tot atîta succes ca și în 1952, dar de data aceasta împotriva lui Beck.

1957 a fost anul în care James Hoffa a repurtat o mare victorie : a devenit președintele sindicatului teamsterilor în locul lui Beck, care se află și acum în închisoare. Dar a fost și anul în care cariera sa a cunoscut primele amenințări serioase : o comisie senatorială de investigații a hotărît să se intereseze de „Teamsters Union". Hoffa a încercat să cumpere discreția unuia din anchetatori și rezultatul a fost, în martie 1957, un proces destul de neplăcut deși nu încheiat cu o condamnare ; un alt proces, în mai 1957, ar putea fi descris în aceiași termeni. În plus, centrala sindicală A.F.L.-C.I.O., considerînd compromițătoare compania teamsterilor, i-a exclus din rîndurile sale, pentru corupția conducerii lor.

James Hoffa nu era omul care să se descurajeze. S-a instalat solid la conducerea sindicatului și a adus în posturile cheie oameni pe care știa că va putea conta (șase din aceștia au fost judecați în ianuarie 1964 la New York pentru că terorizau pe membrii altor sindicate). A atras în „Teamsters Union" o serie de grupări sindicale din uzine metalurgice, chimice, constructoare de automobile. Între teamsteri se găsesc astăzi lucrători din comerț, iar în 1958 n-a lipsit mult ca sindicatul celor 24 000 de polițiști din New York să accepte conducerea lui Hoffa. Fondurile sindicatului se cifrează, după o apreciere recentă a lui Hoffa, la 1 miliard de dolari și sînt investite în hoteluri, terenuri de golf, un cimitir, precum și un mare număr de localuri de noapte.

Din 1957 și pînă la începutul acestui an, Hoffa a repurtat o serie întreagă de „succese". Dar lovitura pe care a primit-o la 4 martie la Chattanooga începuse să fie pregătită tot din 1957.

Consilierul juridic al comisiei senatoriale care a efectuat cercetări asupra afacerilor sindicatului șoferilor de autocamioane era Robert Kennedy. Acesta și-a format o părere clară despre James Hoffa și a împărtășit-o și fratelui său, J. F. Kennedy, pe atunci senator. În 1960, Hoffa a fost chemat în fața unui tribunal pentru a răspunde de dispariția a 20 de milioane de dolari din fondurile sindicatului pe care-l conduce ; o dată în plus vinovăția lui nu a putut fi stabilită. „Sînt nemulțumit cînd văd că oameni ca James Hoffa se află încă în libertate" — a declarat J. F. Kennedy în cadrul uneia din întîlnirile televizate cu adversarul său în alegerile prezidențiale, Nixon. Robert Kennedy, devenit în anul următor ministrul justiției, se exprima într-un mod asemănător. Demascarea lui Hoffa nu era ușor de realizat. De aceea, s-a procedat metodic. Mai întîi a fost ales un om : Walter Sheridan, un fost agent al F.B.I. care-l întîlnise și el pe Hoffa în 1957. Din 1961 și pînă în prezent (iar la nevoie și pe viitor) obiectul preocupărilor lui Sheridan este liderul teamsterilor.

În al doilea rînd, observîndu-se că norocul lui Hoffa se datorește în bună parte unor sciziuni care se produc cu regularitate în rîndurile juriului — s-a hotărît ca acest fenomen să fie studiat cu atenție. Ocazia s-a ivit în 1962 la Nashville, cînd Hoffa a fost învinuit că ar fi obținut un milion de dolari în schimbul promisiunii de a contramanda o grevă. Procesul a început în martie și s-a terminat în decembrie. Ca și în ocaziile precedente, juriul n-a putut emite un verdict unanim. Dar Walter Sheridan nu-și pierduse timpul.

La Chattanooga, Hoffa apărea pentru a cincea dată în fața unei curți federale. Învinuirea era nouă pentru Hoffa : influențarea pe căi necinstite a juriului din procesul de la Nashville. Ambele părți s-au pregătit cu atenție înainte de a se prezenta în fața judecătorului Frank Wilson. Procurorul a fost asistat de Walter Sheridan, iar apărarea condusă de Edward Bennett Williams beneficia de eforturile celor 150 de juriști ai sindicatului lui Hoffa. Procesul de la Chattanooga a reprezentat ciocnirea a două eforturi colective ; a fost poate mai puțin spectaculos decît cel din Dallas, deși nu se poate contesta spectaculozitatea unui gest cum ar fi citarea lui Robert Kennedy ca martor al apărării.

Desigur, ministrul justiției nu a depus mărturie la Chattanooga. Martorul care a jucat un rol determinant a fost un personaj mult mai modest: Edward Grady Partin, teamster din Baton Rouge (statul Louisiana). Partin a declarat că a făcut parte din suita lui Hoffa la Nashville în tot timpul procesului din 1962 ; că a fost intermediarul lui Hoffa în coruperea celor doi juranți ; el a indicat cu precizie avantajele pe care Hoffa le oferise acestora și chiar a citat cîteva din cugetările lui Hoffa cu privire la justiție — de pildă „un juriu nedecis este la fel de bun ca și unul care te achită" ; în sfîrșit, a arătat că la Nashville dădea rapoarte zilnice echipei Ministerului de Justiție, pe care o conducea Sheridan. „Omul acesta e un mincinos patent, un afemeiat și un toxicoman" au strigat apărătorii virtuosului Hoffa. Replica acuzării a fost calmă : „Noi nu susținem că dl Partin duce o viață morală, noi susținem că, în fața acestei curți, el a declarat adevărul". Juranții l-au crezut pe Partin și au stabilit că, la Nashville, James Hoffa s-a făcut vinovat de coruperea celor doi juranți. Apreciind separat cele două cazuri, curtea federală din Chattanooga l-a condamnat, pe Hoffa, la un total de opt ani închisoare și 10 000 de dolari amendă.

Această condamnare constituie fără îndoială o înfrîngere serioasă pentru Hoffa, chiar dacă el se află încă în libertate și va trece multă vreme pînă cînd sentința va deveni definitivă. Unii speră că s-ar putea produce schimbări în conducerea sindicatului teamsterilor ; dar succesorul lui Hoffa întîrzie să apară — iar cei care au încercat să facă pronosticuri n-au izbutit decît să înșire în ordine ierarhică pe cîțiva din colaboratorii lui apropiați.

Pentru moment James Hoffa continuă să fie președinte de sindicat. Cît de solidă este poziția lui se va vedea poate la sfîrșitul lunii aprilie la Chicago, unde va fi reluat procesul din 1960. Oricum, eventuala înlăturare a lui Hoffa nu va avea o semnificație majoră decît dacă va fi urmată și de o schimbare radicală a stilului activității conducerii sindicale a șoferilor de camioane.

Mihai MATEI

LEOPOLDVILLE

Situație complicată

Obișnuința acestui tablou, congolezii o cam pierduseră : drapele belgiene pe străzile din Leopoldville. Dar într-o dimineață le-au descoperit din nou ; de astă dată alături de culorile naționale congoleze. Sumedenia de steguțe ce fuseseră aglomerate pe principalele artere semnaliza întîia vizită oficială a unui ministru belgian în Congoul independent. Steguțele acestea stîrneau poate și unele amintiri. Ele nu trebuiau însă să tulbure armonia tratativelor, să compromită „dezghețul" din relațiile dintre Bruxelles și Leopoldville.

Convorbirile dintre premierul congolez Adoula și ministrul de externe belgian, Spaak, sînt simptomatice pentru punctul la care a ajuns orientarea politicii guvernului de la Leopoldville. O sferă largă de probleme s-a aflat în discuție. Comunicatul final face cunoscută renunțarea de către Belgia la bazele militare Kamina și Baoana și anunță reglementarea unor probleme financiare. Deși comunicatul păstrează discreție în această privință, agenția *Associated Press* relevă că la Leopoldville s-au stabilit modalitățile de despăgubire a belgienilor care și-au pierdut proprietățile în Congo în perioada agitată de după proclamarea independenței. După cum reiese dintr-o relatare a ziarului *Le Monde*, dl Spaak avertizase de altfel că închiderea dosarului cu probleme financiare mai vechi (litigii născute din datorii, împrumuturi și despăgubiri) condiționează deschiderea unui capitol nou în fruntea căruia să figureze cuvîntul plin de promisiuni : ajutor.

Interlocutorul congolez al lui Spaak abia se întorsese dintr-un turneu cu mai multe escale africane. Despre Adoula se spune, de obicei, că este tăcut, puțin rece în relațiile cu cei din jur. Ceea ce, după unii, a surprins la Adoula a fost, în ultima vreme, o oarecare schimbare de dispoziție. Taciturnul premier a devenit în mai multe ocazii surîzător, chiar jovial, dispus la mărturisiri publice. Dacă ar fi să judecăm după situația din Congo, Adoula nu are prea multe motive să cultive un optimism exagerat. Pe toate planurile realității interne întîmpină dificultăți, chiar dacă, aparent, situația externă a guvernului central congolez este în curs de consolidare. Bilanțul financiar pe care îl întocmea recent ziarul *Les Echos* nu poate fi socotit încurajator : inflație, bursă neagră, șomaj în creștere, foamete. Pe plan politic există ceea ce *Le Monde* denumea „un vid instituțional". Practic, parlamentul este dizolvat deși comunicatele oficiale preferă să folosească termenul „suspendare". Unii deputați sînt arestați, alții se ascund deoarece imunitatea parlamentară nu le mai asigură securitatea. Confruntarea dintre parlament și guvern este evitată, spre a se înlătura neplăcerile unei formații ministeriale care nu dispune de majoritatea parlamentară. Formula pentru a pune capăt definitiv acestor neplăceri se pare că a fost găsită. Începînd din ianuarie, la Luluabourg s-a întrunit o „comisie constituțională". Sarcina ei era de a adapta constituția la nevoile actuale ale forurilor diriguitoare congoleze. Concluziile comisiei — după două luni de studii — vizează înlocuirea sistemului parlamentar actual printr-un sistem prezidențial. Șeful statului ar urma să fie ales pe o perioadă de cinci ani, el avînd prerogativa de a numi pe primul ministru sau de a-l revoca. Parlamentul ar pierde dreptul de a interpela guvernul, putînd doar acționa în fața Curții Constituționale sau a Curții Supreme în caz de violare a constituției sau de înaltă trădare. Deci, o variantă comodă de parlamentarism...

Pînă la rezolvarea problemelor constituționale, Adoula are griji mai presante. La Tunis i s-au pus întrebări privind situația din provincia Kwilu. Pe harta pe care o avea în față, premierul a trasat cu degetul cîteva linii : „Această revoltă este limitată geografic la o mică parte din Congo. Și Congo, vedeți, este imens — de 80 de ori cît Belgia". Deocamdată, a adăugat, în Kwilu armata a primit instrucțiuni să rămînă în defensivă.

Mobutu a preferat să facă declarații presei chiar în apropierea teatrului de operațiuni. La începutul lunii martie, a adus un grup de ziariști la Idiofa și i-a asigurat că în 15 zile va reglementa situația. Cele 15 zile au trecut, s-au mai adăugat cîteva, dar partizanii continuă operațiunile, ba chiar le-au extins și în alte provincii. Acum, Mobutu dă... ultimatumuri (începutul „campaniei psihologice" vestită de el). În zonele în care acționează partizanii sînt aruncate din avioane manifeste chemîndu-i să capituleze. Populației care s-a retras în desișurile junglei i se cere să se reîntoarcă în sate pînă la 31 martie. Amenințările se împletesc cu promisiuni. Oricum, situația militară nu pare prea strălucită pentru autorități. Doar „Union Minière du Haut-Katanga" mai propagă puțin optimism. Un comunicat difuzat la Bruxelles de birourile societății asigura că transporturile de cupru se efectuează „normal", în ciuda tulburărilor. Dar chiar și fără acest comunicat acționarii nu erau teribil de îngrijorați. Doar în decembrie, tot la Bruxelles, la adunarea generală extraordinară a acționarilor, influentul și bineinformatul președinte al consiliului de directori al companiei, proaspăt întors din Congo, povestea : „Activitatea desfășurată de „Union Minière" lasă o impresie minunată. Lucrările se realizează potrivit prevederilor...".

Departe de Congo, Chombe adresează reproșuri lui „Union Minière". La Madrid, se plîngea unui ziarist : „Nici un singur reprezentant al lui «Union Minière» n-a venit să mă vadă". Chombe pare îngrijorat de perspectiva inutilității lui pe scena politică congoleză : „Credeți-mă, «Union Minière» se înțelege acum foarte bine cu guvernul de la Leopoldville" — afirma întristat.

Fotografii din ziare apusene îl înfățișau, undeva prin Spania, examinînd siluetele unor manechine ce evoluau la o paradă a modei. Preocupările lui Chombe nu se limitează totuși la capitolul eleganței feminine. El urmărește atent situația din Congo și încearcă să-și redeschidă drum în viața publică congoleză. Interviul privind modul în care a fost asasinat Lumumba a avut rolul unei dezvinovățiri. Ancheta promisă la Leopoldville vădește agitația produsă de niște declarații socotite în cercurile oficiale inoportune și cu o oarecare vehemență denunțate, fiind permanent raportate la personalitatea lui Chombe ce nu poate inspira încredere. Între timp, foștii jandarmi ai lui Chombe se regrupează în Angola unde, pentru a nu pierde îndemînarea, se antrenează pe cîmpurile de instrucție. Prevestește aceasta o reintrare furtunoasă a lui Chombe în Katanga ?

Chiar și fără Chombe, situația din Congo cunoaște destule complicații.

Eugeniu OBREA

PARIS

Cauzele grevei

Primul ministru Georges Pompidou a avut întrevederi, joia trecută, cu o delegație a biroului Confederației franceze a muncitorilor creștini (C.F.T.C.), vineri cu reprezentanții centralei sindicale „Force Ouvrière", luni cu conducătorii Confederației Generale a Muncii (C.G.T.). Suita acestor întîlniri este în legătură cu atmosfera de tensiune socială care, la 18 martie, s-a manifestat în greva națională organizată de cele trei mari centrale sindicale din Franța. 6 milioane de persoane — muncitori și funcționari din întreprinderile naționalizate și particulare, precum și salariați ai instituțiilor de stat și serviciilor comunale din întreaga țară — au participat la această acțiune unitară pentru apărarea puterii de cumpărare a salariilor, aducînd în atenția publică protestul lor împotriva desconsiderării revendicărilor generate de consecințele planului de „stabilizare" economică.

Acest plan adoptat de guvern la 12 septembrie 1963, și-a proclamat ca obiectiv central stabilizarea valorii francului. Principala cale pentru atingerea acestui scop urma să fie înghețarea prețurilor, concomitent cu blocarea salariilor. Dar, chiar de la începutul aplicării planului, a devenit evident că frîna asupra prețurilor acționează mult *mai slab* decît cea exercitată asupra salariilor. La o lună după adoptarea planului, ziarul vest-german *Die Welt* scria că „stabilizarea prețurilor continuă să se lase așteptată", în timp ce programul de redresare economică se concentrează „din ce în ce mai mult asupra elementelor hotărîtoare pentru evoluția salariilor". La examinarea legii financiare pe 1964, în cadrul comisiei financiare a Senatului francez, raportorul general, Marcel Pellenc, arăta că, deși creșterea prețurilor pe 1963 a fost evaluată inițial la un procent de 2 la sută, în realitate ele au sporit, față de 1962, cu 4,4 la sută la vînzările cu ridicata, și cu 6,5 la sută la cele cu amănuntul. Datele Institutului francez de statistică cu privire la costul vieții indică, pentru 1963, o creștere generală de 5,7 la sută, ponderea sporirii chiriilor fiind de 6,9 la sută. Salariile lucrătorilor din sectorul public au înregistrat însă numai o creștere de 4 la

sută. Se confirmă, astfel, constatarea sindicatelor că austeritatea reclamată de planul „stabilizării" economice are un „sens unic", ea fiind impusă *numai* maselor de oameni ai muncii. Ziarul *Combat* pune în lumină „profiturile pe care unele societăți le-au realizat și le realizează grație creșterii prețurilor".

Pentru atenuarea reacțiilor critice la adresa „stabilizării", cu cîtva timp în urmă au fost numite două comisii oficiale care să studieze posibilitățile de reglementare a salarizării. Raportul comisiei Toutée, publicat la începutul lunii februarie, sugera următoarea soluție pentru sistemul de salarizare în întreprinderile și instituțiile de stat: în loc de stabilirea unui obiectiv procentual pentru sporirea salariilor, guvernul să aloce fiecărei întreprinderi o sumă globală, fixată de el. Repartizarea acesteia, precizează raportul, „ar fi hotărîtă de direcția fiecărei întreprinderi, după discuții cu sindicatele; ea ar putea face obiectul unor contracte anuale, sau valabile pe mai mulți ani". Totodată, raportul Toutée cerea ca aceste contracte să cuprindă o clauză de interzicere a grevelor, iar nemulțumirile să fie supuse de sindicate arbitrajului. Așadar, propunerile Toutée țintesc să anihileze împotrivirea sindicatelor la planul de „stabilizare" și să le asocieze chiar la acțiunea de realizare a acestuia. Tot soluții asemănătoare oferă și comisia Massé, în raportul ei privind „politica veniturilor". Comisia propune instituirea unui fel de „tribunal" însărcinat să examineze revalorizarea salariilor și contractele colective, veghind astfel la respectarea limitelor legale. (Și în privința prețurilor, și în privința salariilor.) Această reglementare, vizînd și sectorul public al economiei, și cel privat, ar urma să intre în vigoare anul viitor.

Pozițiile centralelor sindicale față de concluziile comisiilor sînt diferențiate, dar în procesul de clarificare asupra fondului chestiunii ele au ajuns la constatarea comună că, în timp ce blocarea prețurilor este mai mult teoretică (comisia Toutée propunea chiar ca, în condițiile controlului guvernamental, conducătorii industriilor să capete libertate în fixarea prețurilor), blocarea salariilor devine o acțiune *concretă*, care amenință palpabil nivelul de trai al oamenilor muncii. Ce garanții pot avea ei asupra revalorizării salariilor în viitor, se întreabă sindicatele, cînd nici revendicările actuale nu sînt luate în considerare? Chiar și unele ziare franceze de dreapta constată legitimitatea acestor dubii. *Le Figaro*, deși aprobă sistemul Toutée, observă totuși că „el nu reglementează problemele actuale în curs... Se ridică problema examinării litigiilor anterioare, a respectării promisiunilor făcute la întîlnirile semestriale (între administrații și sindicate — n.n.) și totdeauna amînate pentru semestrul viitor". Cu o săptămînă înainte de greva din 18 martie, ziarul *New York Herald Tribune* scria că „există puternice îndoieli dacă această «nouă tranzacție a păcii sociale» — așa cum a numit-o principalul său autor Jean Toutée — ar putea satisface revendicările muncitorilor din sectorul public".

Greva națională a fost concepută ca o manifestare largă, de masă, împotriva unui program economic care accentuează disproporția în repartizarea venitului național și înlesnește redistribuirea lui în favoarea societăților monopoliste. În numărul său din 13 martie, ziarul britanic *Tribune* scria că „«politica veniturilor» este menită să exercite un control autoritar asupra majorării salariilor, atît în sectorul public, cît și în sectorul particular. «Planificarea» franceză este elogiată în general pentru progresele ei tehnice, dar obiectivul ei principal este apărarea profiturilor capitaliste". Acesta este, în esență, motivul general al nemulțumirii în rîndurile muncitorilor, cauza principală a grevelor care, în 1963, au atins un nivel *record* pentru ultimul deceniu. Datele oficiale relevă că în sectorul industriei particulare, grevele au însumat 5 991 000 zile de muncă neefectuate. Împreună cu cele din sectorul public, ele reprezintă 7,5—8 milioane zile.

Prin adoptarea unora din concluziile comisiilor Toutée și Massé s-a încercat evitarea reeditării acestor conflicte sociale. S-a încercat, potrivit expresiei ziarului *Tribune*, să se „momească sindicatele cu simulacrul de asociere, făcîndu-le, astfel, incapabile de rezistență".

Greva din 18 martie a dovedit că această încercare n-a izbutit.

Eugen POP

DALLAS

„Păziți-l bine pe Ruby!"

La 5 martie, publicistul american Thomas Buchanan trimitea de la Miami următoarea telegramă revistei pariziene L'Express: „Ruby stă prost; contrar opiniei curente el riscă moartea în acest proces; după aceea se va sinucide foarte repede. Belli obține victorii tehnice, dar pierde războiul psihologic"... În același timp, el a expediat opt fotografii luate la Dallas, care marcau jaloanele drumului parcurs — după părerea sa — de asasinul nr. 1 al lui Kennedy, care ar fi tras de pe podul de cale ferată: ultima era fotografia imobilului în care se află redacția ziarului Dallas Morning News. După cum se știe, cu cîteva minute înainte și după asasinat, Ruby a fost văzut în această clădire.

Ipoteza emisă de Buchanan — după care asasinul nr. 1 a tras de pe pod — pare a fi confirmată de doi ziariști care susțin că au observat o mică gaură, ca de glonț, în parbrizul mașinii prezidențiale. Versiunea oficială a poliției afirmă că ar fi vorba de o zgîrietură produsă de glontele care l-a rănit pe Connally. Comisia Warren, care a examinat parbrizul, nu a comunicat încă concluziile sale. De altfel, după Buchanan, chestiunea nu prezintă importanță, deoarece glonțul de pe pod, fiind tras de sus, a trecut, în mod precis, pe deasupra parbrizului. Pe de altă parte, J. R. Worrell, cetățean din Dallas, declară că a auzit patru împușcături, nu trei: prima dinspre pod, următoarele dinspre depozit, confirmînd astfel ipotezele lui Buchanan.

Cine a tras de pe pod? După Buchanan, n-ar fi exclus ca acest asasin nr. 1 să fi fost chiar Ruby. Argumentele lui sînt următoarele: 1) Ruby a părut „zguduit" atunci cînd salariații lui Dallas Morning News se întorceau în birou, după asasinat: ei au avut impresia că el a reacționat cu o emoție neobișnuită la relatarea faptelor petrecute. Dar tot atît de bine s-ar fi putut ca „emoția" lui Ruby să fi fost doar

În timpul grevei de la Paris, lăzi de fructe și legume, rămase neridicate, în fața palatului Bursei

oboseala cauzată de goana de pe pod pînă în biroul respectiv. Buchanan a calculat că drumul acesta poate fi parcurs, fugind, în două minute și jumătate ; 2) la proces s-a arătat că Ruby n-a putut să premediteze omorîrea lui Oswald, deoarece era plecat din Dallas cînd s-a anunțat transferarea prezumtivului asasin al președintelui. „Avocatul lui Jack Ruby, scrie Buchanan, ar fi putut deci să susțină cu o logică de necombătut că nimeni, în afară de poliția din Dallas, nu putea să știe dacă Oswald va mai fi în închisoare la ora cînd Jack Ruby a sosit acolo" ; 3) Ruby a declarat, imediat după crimă : „Cineva trebuia s-o facă. Voi, polițiștii, nu puteați s-o faceți". De asemenea, el a fost indignat nu numai de moartea președintelui ci și de aceea a lui Tippit pe care, după cum susține sora lui, îl iubea „ca pe un frate".

Toate acestea confirmă părerea lui Buchanan că asasinarea președintelui a fost organizată de una sau mai multe persoane, cu ajutorul mai multor complici (din care unii fac parte din cadrele poliției din Dallas). „Oswald, scrie L'Express, a fost unul din uneltele acestui complot, scutul îndărătul căruia s-ar fi ascuns ceilalți. Trecutul său făcea din el „asasinul ideal". El a servit la cumpărarea ostentativă a carabinei și probabil la introducerea unui trăgător în imobilul depozitului de cărți. Desemnat dinainte să suporte consecințele crimei, el credea că i se va organiza fuga din Dallas... Tippit era însărcinat să-l împuște. Cu toate consecințele pe care faptul acesta le-ar fi comportat... „în momentul cînd H s-a temut că Oswald va vorbi, Ruby l-a făcut să tacă pentru totdeauna".

Prin H, Buchanan indică pe omul sau pe oamenii care au organizat asasinarea lui Kennedy. Ipotezele lui, bazate pe analiza atentă a faptelor, din care L'Express a publicat, pînă acum, doar o parte, au devenit un raport pe care Buchanan însuși l-a predat Comisiei Warren, însărcinată cu anchetarea morții președintelui. Dacă într-un articol anterior Buchanan demonstrează că Oswald a jucat un rol dublu — „făcînd, în același timp, pe comunistul și pe anticastristul", avînd legături cu organizații oculte dar și cu F.B.I.-ul — în ultimul număr din L'Express publicistul american arată că acest raport a intrat în atenția Comisiei Warren. Revista pariziană anunță, pentru săptămîna viitoare, publicarea unui alt fragment din raport, intitulat „Cine este omul H ?"

Deocamdată, însă, Thomas Buchanan ține să atragă atenția asupra unei afirmații cuprinsă în telegrama amintită mai sus. După părerea sa, Jack Ruby, recent condamnat la moarte prin electrocutare, este amenințat de un mare pericol. Dar nu acela de a ajunge pe scaunul electric. „El nu va trăi destul timp pentru aceasta, scrie Buchanan. El va dispărea înainte de executarea sa. Terenul a fost de altfel foarte bine pregătit : pretinsa nebunie a lui Ruby va face posibilă tentativa sa de sinucidere. Iar această tentativă, sînt convins, va reuși. N-a încercat chiar avocatul lui Ruby să dovedească la proces că clientul său era pradă unor tulburări care-l împiedică să-și dea seama de ceea ce face ? Atunci, ce poate fi mai logic decît să presupunem că în cursul unui asemenea acces — acces care nu va întîrzia prea mult — Ruby, doborît de verdictul de la Dallas, și-a pus capăt zilelor ? Odată cu el, va dispărea atunci principalul pericol de a se comite unele indiscreții asupra asasinării lui Kennedy." În consecință, Buchanan cere energic ca Ruby să fie scos imediat din mîinile „unei poliții ai cărei unul sau mai mulți membri ar dori să-l reducă la tăcere" și să fie pus sub supravegherea Comisiei Warren. Complicii lui Ruby pot conta pe tăcerea acestuia, pînă în ziua cînd el va fi epuizat toate posibilitățile de recurs. După aceea ei se vor teme că Ruby îi va denunța, din răzbunare sau din disperare. Dar poate că, pentru a fi mai siguri, ei nu vor aștepta pînă în ziua aceea... Pentru că, asemenea mitologicului Cronos, complotul a început de mult să-și devoreze propriile sale creaturi.

Ștefan POPA

La Stephens College din Columbia, S.U.A., a fost experimentat un sistem optico-acustic de transmitere simultană a lecțiilor, prin televiziune. Formulele matematice sînt reproduse în clipa în care sînt scrise pe tamburul unui aparat electronic special.

GENEVA

Sensul unei formule

Una din temele favorite ale delegațiilor occidentale la această sesiune a Comitetului celor 18 state pentru dezarmare este „înghețarea". Ce înțeleg ele prin această formulă ? Vorbind la figurat și în termeni oarecum simplificați, delegațiile occidentale explică „înghețarea" în felul următor : „După cum se știe, un automobil pentru a-și schimba sensul de mers trebuie mai întîi să oprească". Prin analogie, argumentarea este dusă mai departe : „Pentru a întoarce cursa înarmărilor trebuie mai întîi să o oprim într-un anumit punct, iar de aici să pornim în sens invers, spre zero, pe calea reducerilor procentuale". Aceasta a fost ideea care a stat la baza propunerii cuprinse în punctul doi al mesajului adresat conferinței, la 21 ianuarie 1964, de către președintele S.U.A., L. B. Johnson. După cum explică reprezentantul american în Comitetul celor 18, W. Foster, se sugerează ca Statele Unite și Uniunea Sovietică, împreună cu aliații lor, să cadă de acord asupra „înghețării" numărului și caracteristicilor mijloacelor strategice de transport, ofensive și defensive, ale armei nucleare. În mod concret, propunerea S.U.A. privind „înghețarea" constă din următoarele elemente :

a. „Înghețarea" va trebui să includă avioanele și rachetele strategice precum și rachetele anti-rachetă.

b. Scopul imediat al „înghețării", în ceea ce privește numărul, constă în a menține la un nivel constant cantitatea de vehicule nucleare strategice pe care o posedă în prezent Estul și Vestul.

c. Scopul „înghețării" este de a preveni dezvoltarea și amplasarea pe rampele de lansare a unor mijloace nucleare strategice de un tip cu totul nou, care să poată transporta focoase nucleare cu o putere și mai mare de distrugere.

d. Verificarea „înghețării" s-ar putea face prin supravegherea principalelor uzine și a poligoanelor de încercare a vehiculelor nucleare pe care ambele părți vor trebui să le declare și care ar urma să fie supuse unui număr de inspecții la fața locului.

e. „Înghețarea" ar putea fi realizată înaintea unui acord privind dezarmarea generală și totală (această ultimă idee a fost ulterior interpretată într-o asemenea manieră de către puterile occidentale încît într-o anumită fază a negocierilor se părea că orice progres, atît în domeniul dezarmării cît și al măsurilor colaterale, ar fi condiționat de acceptarea „înghețării").

După cum se arăta în mesajul președintelui Johnson, aplicarea propunerii sale privind „înghețarea" ar contribui la întărirea securității statelor, ar preveni extinderea cursei ucigătoare și costisitoare a înarmărilor, ar deschide calea spre reducerea tuturor celorlalte tipuri de armamente.

Desigur, la prima vedere propunerea privind „înghețarea" pare interesantă. Dar este oare aceasta o măsură care să contribuie la pregătirea condițiilor în vederea dezarmării, să ducă la eliminarea pericolului războiului nuclear ?

Este adevărat că negocierile de la Geneva sînt încă în curs de desfășurare și a pronunța acum un verdict categoric asupra unei propuneri sau alta este oarecum prematur. Totuși, unele observații preliminare în legătură cu „înghețarea" dovedesc că ea nu corespunde acestor cerințe.

În primul rînd, atrage atenția faptul că „înghețarea" pornește de la premisa menținerii pentru o perioadă nelimitată a arsenalului nuclear actual. Or, după cum se știe, armele nucleare și vehiculele de transportare a acestora, de care dispun în prezent marile puteri, sînt mai mult decît suficiente pentru a „supraucide", adică a distruge de cîteva ori omenirea. Înghețarea mijloacelor strategice de transport la nivelul lor de astăzi nu ar reduce nici măcar cu o iotă pericolul nuclear care plutește deasupra omenirii. „Înghețarea" — spune și profesorul Bernard Feld de la Institutul tehnologic din Massachussets — „nu poate dura mult dacă nu este urmată imediat de un acord privind reducerea arsenalelor de arme nucleare pînă la un nivel mult mai scăzut, echivalent cu necesitățile a ceea ce noi denumim „deterentul minimal" iar sovieticii „umbrelă nucleară".

Prima observație, deci, este că „înghețarea" prin sine însăși, fără aplicarea în același timp a unor măsuri de dezarmare, nu ar reduce cu nimic pericolul războiului nuclear deoarece nici o rachetă și nici un bombardier strategic nu ar fi eliminat din arsenalul mili-

tar al statelor. Mai mult chiar, după cum rezultă din propunerea americană, ambele părți își vor păstra dreptul de a înlocui un vehicul nuclear, care din diferite motive nu mai prezintă garanții de funcționare, cu unul nou, după principiul „un vehicul nou construit în locul unuia distrus".

În al doilea rînd, „înghețarea" nu include toate tipurile de vehicule nucleare strategice. Astfel, sînt excluse rachetele de tipul „Polaris", care prin funcțiunea lor fac fără îndoială parte din categoria armelor strategice, precum și toate vehiculele nucleare tactice. În afară de aceasta, „înghețarea" nu ar afecta planurile de creare a forțelor nucleare multilaterale N.A.T.O. După cum rezultă dintr-o declarație a ministrului apărării al Angliei, Thorneycroft, propunerea S.U.A. privind înghețarea „nu va opri guvernul Statelor Unite de la îndeplinirea acordului de la Nassau de a furniza Angliei rachete de tipul «Polaris»".

În al treilea rînd, „înghețarea" nu ar afecta cu nimic desfășurarea cursei înarmărilor în general. Statele vor putea să se concentreze în continuare, ba chiar să accelereze construcția de noi arme convenționale.

În al patrulea rînd, măsurile de control prevăzute în legătură cu „înghețarea" ar urma să se aplice în condițiile cînd practic nu s-ar realiza nici o măsură de dezarmare. Echipele de control ar avea acces la poligoanele de încercare și la uzinele de construire a rachetelor, ar cunoaște nemijlocit sistemul de apărare al statelor, înainte de a se trece la dezarmare. Aceasta ar contraveni unuia din principiile de bază ale dezarmării — „nici control fără dezarmare, nici dezarmare fără control".

Acestea sînt numai cîteva dintre problemele în legătură cu „înghețarea", probleme care nu pot să nu îndemne la reflectare în privința scopului urmărit prin prezentarea acestei propuneri.

Faptul că delegația americană în Comitetul celor 18 insistă în mod deosebit ca „înghețarea" să cuprindă neapărat și rachetele anti-rachetă (domeniu în care, după cum se știe, S.U.A. au rămas serios în urmă) este desigur semnificativ.

Este cunoscută de asemenea importanța care se acordă în prezent în Statele Unite construcției rachetelor de tipul „Polaris" care, după aprecierea experților militari americani, urmează să devină unul din elementele esențiale ale strategiei nucleare a S.U.A.

În lumina acestor fapte sensul occidental al „înghețării" devine mai clar. După cum s-a remarcat pe drept cuvînt în cadrul Comitetului celor 18, „prin propunerea de «înghețare» și control asupra celor mai puternice mijloace defensive de care dispune U.R.S.S. și anume rachetele strategice, Statele Unite își rezervă libertatea de a produce în cantități nelimitate și a perfecționa alte mijloace de transport al armelor nucleare, inclusiv al acelora care pot fi folosite împotriva Uniunii Sovietice și a celorlalte țări socialiste de pe bazele militare americane învecinate".

Problema cea mai importantă care se pune este: s-ar opri oare cursa înarmărilor în acest punct și ar porni ea oare apoi în sensul invers, în urma „înghețării"? Din felul cum se prezintă această propunere pînă acum nu s-ar putea da un răspuns pozitiv la o astfel de întrebare.

V. BARBU

Pregătiri pentru Jocurile Olimpice

NOUL centru de activitate febrilă care a apărut în jurul principalei rute olimpice de la Akasaka Mitsuke la Shibuya, jungla de beton și de oțel care se ridică pe cîmpiile altădată verzi de la Komozawa, fișiile de căi de transporturi suspendate deasupra liniilor de trafic din Tokio sînt, fără îndoială, impresionante. Dar ele nu sînt suficiente pentru a ne face nici măcar o idee vagă despre volumul uriaș al pregătirilor ce se desfășoară la Tokio și în prefecturile învecinate în vederea Jocurilor Olimpice ce vor avea loc în luna octombrie.

Trebuie să vezi ce se întreprinde pe fiecare șantier pentru a putea să-ți dai seama: porturile de iahturi de la Enoshima și Hayama; stadioanele de fotbal de la Mitsusawa și Omiya; șoselele asfaltate care se construiesc în munți în spatele lacului Sagami; șirurile de clădiri de la Tokorozawa și Asaka — în special cele de la Asaka; șoseaua specială pentru grupul de clădiri de la Tokorozawa și uriașa sală de călărie care este aproape terminată în parcul ecvestru. Și nu am amintit de marea șosea și de linia de cale ferată pornind de la aeroportul Haneda sau de stadionul Nagae din Osaka, unde vor avea loc meciurile de fotbal și cursele de alergări care nu sînt organizate în cadrul Olimpiadei, sau de Casa Presei și de Centrul de presă din apropiere de stadionul național.

Potrivit cifrelor oficiale, din 1958 pînă în 1965 se va cheltui pentru pregătirile olimpice o sumă totală de 1 070 000 milioane yeni. Din acest total 22 600 milioane yeni, sau 2 la sută, vor fi consacrați cheltuielilor directe ca, de pildă, construirea de stadioane și săli de sporturi. Ceilalți 98 la sută vor fi consacrați proiectelor indirecte ca, de pildă, construcția de drumuri, cantonarea sportivilor și a persoanelor oficiale, canalizare etc.

O parte considerabilă a proiectelor olimpice sînt așa-numitele proiecte „binjo". Aceasta înseamnă că Jocurile Olimpice oferă un pretext pentru accelerarea executării unor planuri care altfel ar fi trebuit să aștepte mult alocațiile necesare.

Printre acestea se includ lucrările de construcții rutiere și de canalizare. Tot dintre ele fac parte, desigur, și stadioanele de fotbal de la Mitsusawa și Omiya, și stadionul Nagae.

Planurile inițiale au fost de asemenea extinse prin schimbări sau adăugiri. Se poate da exemplul construcției de la Budokan, care nu era inclusă în planurile olimpice. La fel hotelurile proiectate pentru sportivi și persoanele oficiale de la lacul Sagami și de la Hachioji, ca rezultat al protestelor echipelor de canotaj și ciclism care în timpul Săptămînii internaționale sportive care a avut loc la Tokio au considerat că deplasarea zilnică din partea de jos a orașului Tokio pînă în aceste locuri cu autobuzul este excesiv de obositoare și ia prea mult timp. Aceasta a făcut să se extindă volumul pregătirilor.

În ce privește orașul olimpic mai rămîn încă 7 luni pentru ca totul să fie terminat.

Noi știm că oficialitățile depun toate eforturile pentru a putea întîmpina așa cum se cuvine data de 10 octombrie cînd fanfara olimpică va deschide cea de a 18-a ediție a Jocurilor Olimpice.

(Din JAPAN TIMES)

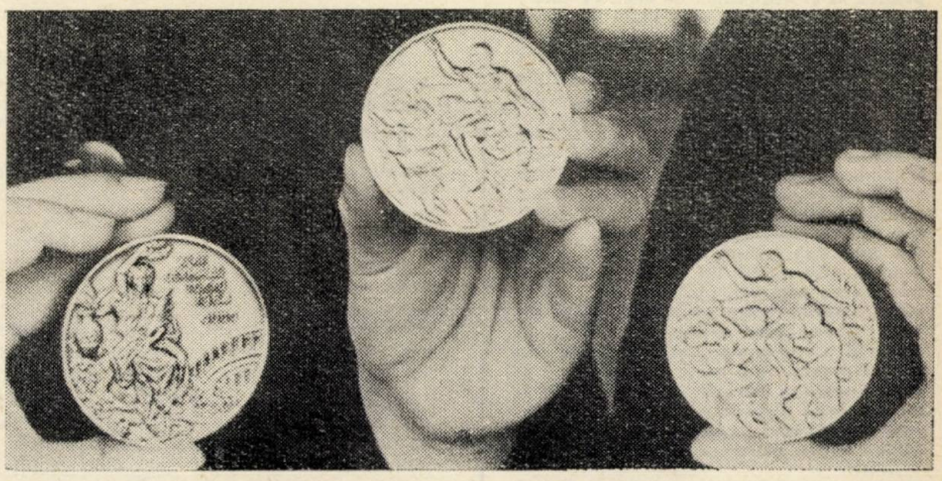

La Tokio au fost bătute primele medalii pentru cîștigătorii Jocurilor Olimpice.

Santiago de Chile

realităţi chiliene

— D-voastră aţi încredinţa o locomotivă unui copil?

Cu această replică incisivă obişnuia actualul preşedinte chilian, Jorge Alessandri, să-şi neutralizeze oponenţii pe vremea campaniei sale electorale. Fiu de fost preşedinte, el îşi cîştigase cu deosebire prestigiul de campion al politicii de stimulare a întreprinderilor particulare. După alegerea sa în funcţia supremă, în octombrie 1958, şi-a constituit un guvern intitulat „al administratorilor". Ce-şi propuneau să înfăptuiască „administratorii"? Proiectele lor se rezumau la „reţinerea inflaţiei, stabilizarea, expansiunea şi întărirea economiei chiliene". Într-adevăr, aceste obiective (şi nu numai acestea) se impuneau în Chile ca necesităţi presante.

Numai că „locomotiva" preluată de noii guvernanţi n-a rezistat nici măcar curselor de rodaj. S-a văzut curînd că, în fond, se mizează pe aceleaşi paliative care se dovediseră inconsistente: suprimarea controlului de stat în diverse sectoare, sprijin acordat întreprinderilor particulare şi stimularea investiţiilor de capital străin. Deci, totul spre „liberalizarea" rapidă a economiei. Iată şi fundamentarea oficială a măsurilor preconizate: „Dacă vom urma o politică financiară strictă şi vom stabiliza moneda, în scurt timp se vor crea condiţii pentru un mare flux de capitaluri — întreprinderile vor investi mai mult şi economia ţării se va dezvolta". Se alimenta astfel mitul potrivit căruia stagnarea s-ar datora insuficienţei investiţiilor de capital (mai ales străin) cînd, de fapt, la rădăcina impasului economic se aflau cunoscutele cauze tradiţionale — exploatarea monopolistă a resurselor naturale şi dominaţia latifundiarilor în agricultură.

Ofensiva „liberalizării" economice, pe baza reţetelor arătate mai sus, n-a întîrziat să se dezlănţuie. Pentru a încuraja investiţiile, s-au înlăturat preţurile fixe, au scăzut impozitele percepute de la oamenii de afaceri, s-a pus capăt intervenţiei statului în crearea de noi ramuri industriale. În plus, a fost încheiat un acord conţinînd clauze excepţional de favorabile pentru capitalul străin (reduceri de impozite şi privilegii de altă natură). Publicaţia americană *Foreign Commerce Weekly* scria în acea vreme că „legile chiliene cu privire la impozite sînt o invitaţie pentru investitorii nord-americani". Rezultatele unei asemenea politici nu s-au lăsat deloc aşteptate...

Rezervele cuprifere ale ţării sînt cu adevărat imense. După unele statistici, cu rezervele de cupru cunoscute din principalele trei mine (Chuquicamata, El Salvador şi El Teniente) Chile ar putea să aprovizioneze consumul mondial timp de 400 de ani. El Teniente este un munte de metal de 2 000 metri înălţime, unde funcţionează **cea mai mare mină** subterană de cupru cunoscută. Cu o producţie anuală de peste 500 000 tone, Chile se situează pe locul trei în lume (40 la sută din consumul total al Occidentului). Numai minele de la Chuquicamata dau 300 000 tone pe an. Cuprul este unul din principalele izvoare ale venitului naţional (reprezentînd 90 la sută şi, uneori, 94 la sută din sursele de devize). De aceea viaţa economică a ţării este controlată, în cele din urmă, de cei ce stăpînesc extracţia minereului. Iar stăpînii absoluţi în industria minieră din Chile sînt două mari **grupuri monopoliste** — „Anaconda" şi „Kennecott".

Cazul chilian este un exemplu tipic al dependenţei economice la care este supusă o ţară monoproducătoare, silită să vîndă pe o singură piaţă, la preţuri impuse, în ultimă instanţă, de cumpărător. Pentru fiecare centavo de scădere a preţului la livra de cupru, Chile pierde şase milioane de dolari. După unele date statistice publicate de săptămînalul chilian *Vistazo*, între 1931 şi 1961 statul Chile a pierdut de pe urma schimburilor economice neechivalente cu S.U.A. 9 026 845 000 dolari. Această situaţie, în care economia depinde în proporţie covîrşitoare de un singur produs, extracţia, exportul şi comercializarea acestuia realizîndu-se în afara controlului naţional, l-a făcut pe un lider parlamentar democrat-creştin chilian să exclame: „O ţară, onorabili colegi, care acceptă impasibil o asemenea situaţie, nu este ţară, ci pare a fi pur şi simplu o uzină". O dată cu cuprul, la Chuquicamata şi El Teniente companiile străine seacă subsolul de aur, argint, nichel şi — în special la Chuquicamata — de minerale radioactive. Este una din principalele cauze pentru care „Anaconda" şi „Kennecott" refuză să sporească rafinarea cuprului în ţară. În decursul anilor s-a accentuat tot mai mult mişcarea de împotrivire faţă de politica „uşilor deschise" care îngăduie ca bogăţiile naturale să părăsească ţara într-un flux constant şi irecuperabil. Minerii de la „Braden" obişnuiesc să spună: „Se duce cuprul şi ne lasă gropile".

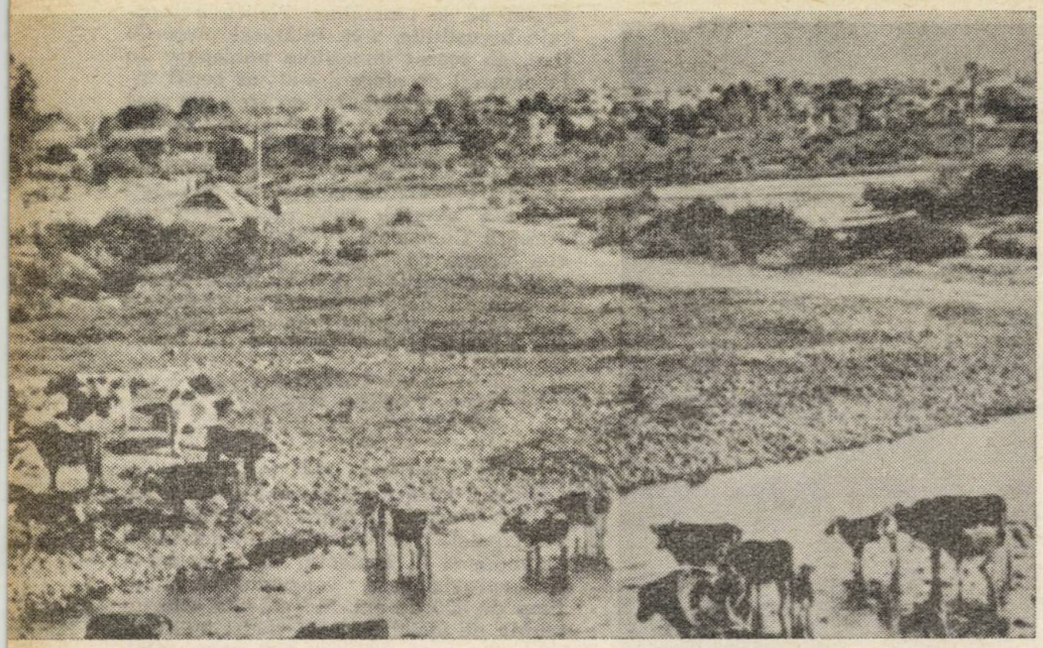

Aspect din regiunea centrală

Departamentul cuprului, expresie a luptei antimonopoliste, instituit prin lege în 1955, cu scopul de a „accelera producția și industrializarea cuprului în țară", fusese investit cu largi atribuții. El trebuia „să intervină în comerțul internațional al cuprului, să mențină și să lărgească piețele, să finalizeze și să stabilească condițiile de producție și comercializare". Dar, după cum s-a putut vedea, organismului investit cu atîtea atribuții îi lipsea esențialul: autoritatea, puterea, întrucît minele chiliene nu și-au schimbat stăpînii. „Anaconda" a refuzat, printre altele, accesul în incinta minelor al inginerilor chilieni sosiți să verifice autenticitatea declarațiilor companiei privind epuizarea rezervelor de metal de la Potrerillos. „Departamento del Cobre" a fost asemuit atunci de chilieni cu „un vînător trimis să răpună lei cu o pușcă fără gloanțe". Cu titlu și sarcini sonore, dar lipsit de muniție — departamentul a ajuns, firește, la discreția leilor și, în cele din urmă, și-a păstrat doar funcția de a rezolva diverse necesități ale firmelor mărunte.

Stabilitatea monetară — obsesie a „administratorilor" — nu s-a realizat, cu toate că s-a făcut mare vîlvă în jurul proiectelor în acest sens. Între altele s-a recurs la „echivalarea" dolarului cu un „escudo", operație de pe urma căreia a rezultat o nouă și avantajoasă „afacere": cumpărarea de dolari ieftini și reexportarea lor în Statele Unite. În genere, pentru stabilizarea prețului dolarului s-a recurs, ca și înainte, la împrumuturi străine, iar pentru a acoperi datoria externă imensă și în continuă creștere au fost majorate impozitele percepute de la populație. Potrivit unor statistici chiliene, fiecare copil care se naște în Chile este dator străinătății aproximativ 100 de dolari (socotind o populație totală de 7 milioane). În schimb, din exploatarea cuprului chilian monopolurile realizează anual circa o sută de milioane de dolari! După calculele economistului chilian Alberto Beltran, în ultimii 30 de ani monopolurile străine au scos din Chile peste 2 miliarde dolari profituri nete, ceea ce reprezintă 40 la sută din valoarea cuprului exportat în perioada respectivă și depășește de peste trei ori volumul total al investițiilor în industria extractivă din Chile.

În agricultură s-a menținut și protejat sistemul marilor latifundii. Din cele 27 milioane hectare, cît însumează suprafața productivă a țării, 15 milioane sînt stăpînite de vreo 600 de familii de mari latifundiari, în timp ce sute de mii de țărani au pămînt puțin sau deloc. Scăderea producției agricole face ca țara să cheltuiască milioane de dolari pentru a cumpăra produsele care-i lipsesc.

Cînd în 1961 a fost lansat, la Punta del Este, programul „Alianța pentru progres", „administratorii" s-au grăbit să-l îmbrățișeze. Pentru a face față „condițiilor" Alianței, s-au inițiat măsuri care, ca și în alte părți ale continentului, semănau mai degrabă a bluf. Obiectivele declarate erau: reforma agrară, lupta împotriva evaziunilor de capital, reforma fiscală și cea administrativă. Și cine urma să le înfăptuiască? Partidul conservator, care reprezintă clasa latifundiarilor, partidul liberal, exponent al plutocrației bancare, și partidul radical, care grupează o parte din aparatul birocratic și din mica burghezie. Evident, zelul înfăptuitorilor a fost pe măsura intereselor pe care le reprezentau. Iată doar un exemplu. Ca primă măsură în aplicarea reformei agrare, partidul conservator propune ca așa-numita „Casă de colonizare" să aibă drept sarcină împărțirea pămînturilor și controlul acesteia. Împărțirea căror pămînturi? A celor neproductive și aflate în proprietatea statului. Așadar, pămînturi neproductive și, pe deasupra, puține. O serie de alte măsuri arată că nu este vorba nicidecum de pași în direcția lichidării latifundiilor, ci de o politică agrară bazată pe împletirea intereselor marilor latifundiari cu cele ale elementelor capitaliste de la sate.

Dată fiind structura sa economică, Chile se numără printre țările latinoamericane cu un procent relativ ridicat de muncitori. Marea lor majoritate au salarii foarte scăzute și, pe lîngă aceasta, trăiesc cu spectrul șomajului în față. Numărul șomerilor permanenți este de aproximativ 200 000, la care se adaugă cam tot atîția șomeri parțiali. Minerii alcătuiesc partea cea mai exploatată a clasei muncitoare. În minele de cărbuni ei sapă cu tîrnăcopul timp de opt ore pe zi pentru 1 300 de pesos, cu care nu reușesc nici măcar să-și hrănească familiile. În nordul țării, la minele de salpetru, ziua de muncă durează 10—12 ore, iar salariul este și mai mic. În ce privește condițiile de locuit, acolo și-a cîștigat o tristă faimă așa-numitul „pat cald": în timp ce un muncitor pleacă în schimb, altul se culcă în locul lui. În majoritatea întreprinderilor lipsesc normele elementare de protecție a muncii. Potrivit unor date statistice, la fiecare 1 minut și 43 de secunde se produce un accident, la fiecare oră și 21 de minute un lucrător își pierde întreaga capacitate de muncă, iar la fiecare 7 ore și 24 de minute se înregistrează un accident mortal.

Muncitorii și alte pături ale populației au acumulat de-a lungul anilor o bogată experiență a luptei politice. Faptele vorbesc despre o continuă creștere a gradului de organizare și a conștiinței politice în rîndul maselor de oameni ai muncii. Anul trecut, în așezările de mineri din Coronel și Lota, din provincia Concepcion, s-au desfășurat numeroase marșuri de protest împotriva intenției patronilor de a închide minele pe care ei le socoteau nerentabile. În fața pericolului de a-și pierde și bruma de cîștig, mii de mineri, împreună cu familiile lor, au pornit spre centrul provinciei, orașul Concepcion, pentru a prezenta autorităților revendicările lor. Coloanele demonstranților se îngroșau pe măsură ce treceau prin diverse localități unde li se alăturau noi forțe. Lupta hotărîtă a muncitorilor de la Chuquicamata s-a soldat cu însemnate victorii; „Anaconda" a fost silită să-și dezlege baierele pungii pentru a îmbunătăți întrucîtva condițiile de muncă și de trai ale minerilor.

Aproximativ 2 000 de muncitori ai societății „Iquique", care se ocupă cu extracția salpetrului, au organizat un „marș al foamei" între orașul Tantal, unde locuiesc, și portul Antofagasta, după ce s-au aflat în grevă timp de 65 de zile. O propunere de compromis prezentată de Ministerul Muncii fusese respinsă de greviștii deciși să continue lupta pînă cînd li se vor satisface în întregime revendicările. În prezent, nu numai masele muncitorești și țărănești, ci și pături largi ale burgheziei mici și mijlocii militează pentru schimbări structurale în politica țării.

Încă din 1956, în Chile s-a creat Frontul acțiunii populare (F.A.P.), rezultat al unui îndelungat proces de luptă pentru unitatea forțelor patriotice. Nucleul acestei grupări politice îl constituie unitatea de acțiune dintre comuniști și socialiști, ea cuprinzînd, de asemenea, și alte organizații politice și obștești (Partidul național-democrat, Partidul poporului,

Chuquicamata, cea mai mare mină de cupru din lume

Partidul muncii, Alianța națională a muncitorilor etc.). În această puternică alianță politică, proletariatul are un rol de conducere. În cadrul F.A.P. s-a realizat o unitate de vederi între partide în ce privește sarcinile de luptă comune, fiecare partid păstrîndu-și totodată propria politică.

Programul Frontului acțiunii populare prevede o serie de măsuri de necesitate vitală pentru viitorul țării. Printre ele se numără naționalizarea industriei miniere și a băncilor și înfăptuirea reformei agrare — măsuri care corespund sarcinilor revoluției democratice, cerințelor obiective ale dezvoltării sociale. Pentru înfăptuirea acestor obiective, F.A.P. consideră necesară crearea unui guvern popular, capabil să urmeze o politică în folosul poporului. Popularitatea de care se bucură programul Frontului s-a văzut cu prilejul precedentelor alegeri prezidențiale cînd, în ciuda dezavantajelor electorale cărora trebuia să le facă față, candidatul F.A.P., senatorul Salvador Allende, a avut doar cu 32 000 mai puține voturi decît actualul președinte Alessandri. Creșterea influenței Frontului s-a confirmat și la alegerile municipale din primăvara anului trecut, cînd a întrunit 29 la sută din voturi, dintre care cele mai multe au revenit partidului comunist.

În septembrie 1964 urmează să aibă loc noi alegeri prezidențiale. În perspectiva lor, Frontul acțiunii populare desfășoară o activitate susținută, considerînd eventuala victorie în alegeri ca prim pas spre cucerirea puterii politice. Lupta electorală a și început. La ea participau inițial patru candidați: Salvador Allende, din partea F.A.P., Julio Duran, din partea coaliției guvernamentale, Eduardo Frei, candidat al Partidului democrat-creștin, și Jorge Prat, din partea unei grupări independente de dreapta. Pe baza rezultatelor de la alegerile municipale trecute, pronosticurile privind numărul voturilor pe care puteau conta candidații indicau 30 la sută pentru Allende, 47 la sută pentru Duran, 23 la sută pentru Frei și 5—10 la sută pentru Prat. Evident, este vorba de cifre cu totul relative, întrucît situația multor grupări este departe de a fi stabilă. Din pricina eșecului înregistrat de politica „administratorilor", pozițiile claselor cîrmuitoare sînt serios șubrezite. Întrucît nu mai pot avea siguranță deplină în campania electorală, ele urmăresc să obțină adoptarea unor amendamente antidemocratice la constituție, manevră înlesnită de faptul că dețin majoritatea în Parlament. După unii observatori, partidele aflate la putere ar putea să încline spre sprijinirea candidatului democrat-creștin în scopul de a împiedica victoria F.A.P. În fine, cercurile de extremă dreaptă mizează și pe o lovitură de stat înainte de alegeri.

După recentele alegeri parlamentare din provincia Curico (considerate drept un sondaj oficial al tendințelor corpului electoral), la care victoria a revenit candidatului F.A.P., Oscar Naranjo, situația preelectorală s-a complicat brusc: Julio Duran a renunțat la candidatura pentru președinție. Într-o scrisoare în care își explică gestul, Duran a subliniat că victoria forțelor de stînga în alegerile parțiale din Curico are o asemenea importanță, încît trebuie să se caute o „nouă soluție a problemei care se pune". În legătură cu aceasta, agenția *France Presse* scria că, după părerea observatorilor, ceea ce a vrut să spună senatorul Duran este că „acum, mai mult ca oricînd, partidele guvernamentale trebuie să se alieze cu democrat-creștinii pentru a bara calea forțelor de stînga la viitoarele alegeri". Aceeași agenție este de părere că „pentru coaliția guvernamentală va fi extrem de dificil să găsească în cîteva luni o personalitate capabilă să întrunească majoritatea voturilor poporului".

Forțele patriotice din țară își intensifică acțiunile pentru a face din viitoarele alegeri un punct de cotitură spre o politică corespunzătoare intereselor naționale

Vasile OROS

DOSAR

PENTRU PRIMA DATĂ, sesiunea anuală a Consiliului executiv al Fondului Națiunilor Unite pentru copii (U.N.I.C.E.F.) s-a ținut în capitala unei țări slab dezvoltate — Bangkok — Tailanda. Cei 13 delegați ai statelor reprezentate în Consiliu au adoptat cu acest prilej programul de asistență pe anul 1964—1965. Evaluat la 22 983 186 dolari, programul cuprinde 127 de puncte, în special de îmbunătățire a ocrotirii sănătății și lărgire a sistemului de învățămînt în 71 teritorii și state slab dezvoltate. De asemenea, au fost adoptate noi programe de acțiune privind alimentarea copiilor și educația școlară pentru Spania, Turcia, Maroc, Algeria, Tunisia și Grecia.

■

SE LUCREAZĂ la ultima porțiune de 700 kilometri a șoselei panamericane ce va lega Alaska de Țara de Foc. Destul de greu de realizat, această porțiune va trebui să străbată Columbia și jungla panameză Darien.

Jungla Darien începe la numai 50 km depărtare de building-urile, snak-barurile și peluzele elegantei capitale a statului Panama. Aproape neexplorată, regiunea este lipsită complet de drumuri; satele de indieni chacos, risipite în pădure, păstrează doar o legătură sporadică, pe calea apelor, cu orașele de pe coastă.

■

PE STEMA PROVINCIEI ULSTER (nordul Irlandei) figurează un ornament ciudat — o mînă însîngerată, a cărei istorie nu este mai puțin stranie. În anul 1015, Herman O'Neill, șeful unui clan scandinav, organizează o expediție maritimă cu scopul de a pune stăpînire pe coasta de nord a Irlandei. Incursiunea este combinată cu un alt șef viking al cărui nume a fost uitat. Cei doi conducători s-au înțeles în prealabil ca noul regat să aparțină aceluia care va atinge primul, cu mîna, pămîntul. Vasele pornesc și, după o călătorie lungă și plină de peripeții, ajung în același timp în dreptul coastei irlandeze. În acel moment, echipa rivală lui O'Neill vîslește cu o ardoare neașteptată și depășește ambarcațiunea acestuia. Văzînd cum este pe punctul de a pierde regatul, O'Neill își retează, cu o singură lovitură de secure, mîna dreaptă și o aruncă cu putere pe țărm. Mîna însîngerată atinge pămîntul cu puține clipe înaintea celuilalt viking.

Dinastia O'Neill a domnit mai multe secole în Ulster. Astăzi, această regiune este provincie britanică compusă din 6 comitate irlandeze cu capitala la Belfast, cu 500 000 locuitori.

■

APROPIEREA ALEGERILOR prezidențiale din S.U.A. oferă ziarelor americane ocazia să reamintească cititorilor sumele cheltuite de partidele republican și democrat în campania electorală de acum 4 ani: 200 000 000 dolari (New York Times). Nu se cunosc încă fondurile angajate în actuala dispută pentru Casa Albă, dar se apreciază că ele nu vor fi în nici un caz mai mici.

universitari bucureşteni la Sorbona

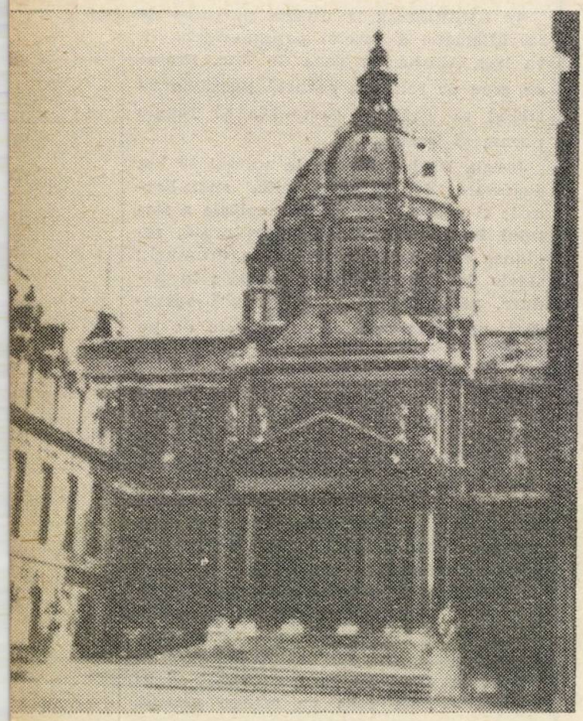

Universitatea Sorbona

Marți 17 martie, pe o ploaie măruntă și caldă, caracteristică primăverii pariziene, delegația Universității din București sosea în capitala Franței, răspunzînd vizitei pe care rectorul Universității din Paris și colaboratorii săi o făcuseră în țara noastră acum un an.

Primele zile ale programului nostru parizian au fost consacrate vizitelor și recepțiilor. Rectorul Universității din Paris, prof. Jean Roche, împreună cu Direcția afacerilor culturale și tehnice din Ministerul de Externe francez, a organizat întîlniri care ne-au permis să luăm contact cu fruntașii vieții universitare franceze și să facem un schimb de experiență referitor la structura învățămîntului superior din Franța și din Romînia.

Fiecărui membru al delegației noastre i s-a rezervat o conferință în cadrul specialității sale. Astfel, acad. Gh. Mihoc a expus, la Institutul de statistică al Facultății de științe, lecția despre „Teoria lanțurilor cu legături complete multiple". La Facultatea de litere au ținut conferințe acad. Al. Rosetti despre „Locul limbii romîne în familia limbilor romanice", prof. Al. Balaci despre „Un comentar al lui Dante" și conf. univ. Valentin Lipatti despre „Diderot în Romînia". Prof. dr. N. Nestorescu a ținut două prelegeri la spitalul „Claude Bernard" despre „Unele probleme legate de infecțiile cu stafilococi" și despre „Unele caractere particulare de patogenitate ale germenilor din grupul citobacter". Prof. N. Bodnariuc a vorbit la laboratorul de zoologie al Facultății de științe despre „Unele considerații asupra nivelelor de organizare a materiei vii și a relațiilor dintre ele".

Numeroși colegi francezi și studenți din secțiile de specialitate formau asistența acestor expuneri.

În tot timpul vizitei, delegația noastră se bucură de o atenție deosebită din partea Universității din Paris și a conducătorului ei, rectorul Jean Roche. Acesta a ținut în mod deosebit să luăm parte la o manifestare care a însemnat o mare zi în cariera sa de savant — remiterea spadei de membru al Academiei de Științe, solemnitate care a avut loc în saloanele Sorbonei sîmbătă 21 martie. Erau de față reprezentanți ai guvernului francez și majoritatea profesorilor de la Sorbona, Collège de France și Academia de Științe.

Întrevederile și conferințele au alternat cu zile consacrate unor excursii la Chartres, Versailles, în Normandia, la Mont St. Michel etc.

Pretutindeni delegația noastră s-a bucurat de ospitalitate și de o sinceră prețuire adusă de savanții francezi succeselor științei și culturii românești. Continuă astfel un dialog științific rodnic între cele două universități și, mai presus de aceasta, un dialog uman menit să consolideze opera de cunoaștere reciprocă, de respect și de prietenie pe care țara noastră o promovează cu perseverență în domeniul relațiilor internaționale.

Pentru a ne limita doar la meridianul francez și doar la acest timpuriu început de primăvară, după recenta prezență a maestrului Arghezi și a scriitorului Zaharia Stancu în capitala Franței, vizita delegației de universitari romîni vine să-și aducă, la rîndul său, contribuția la o cît mai completă cunoaștere a țării noastre peste hotare.

Valentin LIPATTI

Paris, 24 martie

Opinii

Le journal d'Orient, Turcia :

„Specializarea și perfecționarea industriei metalurgice românești, care execută și instalații chimice, a permis nu numai dezvoltarea rapidă a industriei chimice românești, dar și posibilitatea — grație experienței dobîndite — de a oferi pentru export instalațiuni chimice moderne ai căror parametri au fost verificați... Produsele obținute cu instalațiile menționate corespund standardelor internaționale".

Jornal do Brasil, Rio de Janeiro, publică sub titlul „Călătorie în Romînia", o notă din care reproducem : „Una din arterele principale ale capitalei Romîniei, Calea Victoriei, cunoaște o mare afluență de cumpărători. Și cel mai important este faptul că poporul cumpără tot felul de produse. Populația consumă în prezent mai mult ca niciodată. Expansiunea comerțului este o consecință directă a creșterii rapide a producției industriale din Romînia. Sînt evidente, în această țară, rezultatele planului de industrializare."

Le Commerce du Levant, Liban :

„Romînia este o țară avansată, posedînd o industrie și o agricultură evoluată, care îi permit să ofere la export mărfuri din ce în ce mai numeroase, de calitate superioară și diversitate crescîndă. Astăzi, mașinile și instalațiile ocupă un loc din ce în ce mai important în exporturile românești".

The Working Peoples's Daily, Birmania :

„Romînia este una din cele mai avansate țări din lume în industria petrolului. Utilajele românești, de construcție modernă, sînt destinate forajului rapid în cîmpurile de țiței și gaze".

La Milano a avut loc un important simpozion dedicat luptei pentru pace, la care au participat un mare număr de intelectuali italieni și străini. Menționăm pe cunoscutul atomist vest-german Günther Anders, filozoful italian Enzo Paci, publicistul francez Claude Bourdet, primarul Florenței, Giorgio La Pira, scriitorul Danilo Dolci. Simpozionul a fost organizat de asociația italiană „Consulta milanese per la pace", prezidată de profesorul universitar Rodolfo Margaria.

Artiștii de la „Piccolo Teatro" din Milano — Gabriella Giacobbe, Ottavio Fanfani, Gianfranco Mauri și Walter Festari — au citit, în cadrul acestei reuniuni internaționale, fragmente din poemul „Surîsul Hiroșimei" de Eugen Jebeleanu, iar scriitoarea Maria Vailati a făcut o prezentare a poetului romîn.